

Petäjäveden lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Petäjäveden lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Petäjävesi
Koulu	Petäjäveden lukio
Hyväksymispäivämäärä	1.6.2021
Julkaistu	26.9.2025

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	2
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	3
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	5
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	5
2.2. Arvoperusta.	5
3. Opetuksen toteuttaminen.	7
3.1. Opintojen rakenne.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	7
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	8
3.4. Toimintakulttuuri.	10
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	13
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	18
4.1. Ohjaus.	18
4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus.	23
4.2.1. Oppimisen tuki.	24
4.2.2. Erityisopetus.	26
4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut.	27
4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat.	27
4.3. Opiskeluhoolto.	28
4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat.	29
4.4. Kurinpito.	33
4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö.	34
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	34
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	38
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	38
5.2. Opintojakson arviointi.	39
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	40
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	40
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	41
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	41
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	42

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	43
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	43
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	45
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	45
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	46
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	48
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	49
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	49
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	50
7. Oppiaineet.	54
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	54
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	55
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1P).	57
Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI2_3P).	58
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (ÄI4P).	60
Media ja vaikuttamisen taidot, 2 op (ÄI5P).	61
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6_7P).	62
Kirjallisuus meillä ja maailmalla, 2 op (ÄI8P).	63
Puhu ja vaikuta, 2 op (ÄI9V).	64
Abin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10V).	65
Abin lukutaito, 2 op (ÄI11V).	66
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI13V).	67
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	68
Abin kirjoitustaito, 2 op (S210V).	71
Abin lukutaito, 2 op (S211V).	72
Suomen kielen perusteet, 2 op (S212V).	73
Kirjallisuusdiplomi, 2 op (S213V).	73
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21P).	74
Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 2 op (S22_3P).	75
Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S24P).	77
Media ja vaikuttamisen taidot, 2 op (S25P).	77
Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26_7P).	78
Kirjallisuus meillä ja maailmalla, 2 op (S28P).	80
Puhu ja vaikuta, 2 op (S29V).	81
7.2. Ruotsi (TKRU).	82
7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	86
Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB1_2P).	86

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13P).	87
Ympäristömme, 2 op (RUB14P).	88
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15P).	90
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16V).	91
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17V).	92
Abikurssi, 2 op (RUB18V).	93
Nivelkurssi, 2 op (RUB19V).	94
7.3. Vieraat kielet (VK).	95
7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	100
Minä, muut ja englannin kieli, 4 op (ENA1_2P).	100
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisen välineenä, 2 op (ENA3P).	101
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4P).	102
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5P).	104
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6P).	105
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7V).	106
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8V).	107
Abikurssi, 2 op (ENA9V).	108
Nivelkurssi, 2 op (ENA10V).	109
7.3.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2).	110
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (RAB21V).	111
Monenlaista elämää, 2 op (RAB22V).	112
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (RAB23V).	113
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RAB24V).	114
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB25V).	115
Yhteinen maapallomme, 2 op (RAB26V).	116
Kestävä elämäntapa, 2 op (RAB27V).	117
Kansainvälinen osaaminen, 2 op (RAB28V).	118
Abikurssi, 2 op (RAB29V).	119
7.3.3. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3).	120
Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (RAB31V).	120
Matkalla maailmassa, 2 op (RAB32V).	121
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (RAB33V).	122
Monenlaista elämää, 2 op (RAB34V).	123
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (RAB35V).	124
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RAB36V).	125
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB37V).	127
Yhteinen maapallomme, 2 op (RAB38V).	128

Kestävä elämäntapa, 2 op (RAB39V).	129
Kansainvälinen osaaminen, 2 op (RAB310V).	130
Abikurssi, 2 op (RAB311V).	131
7.3.4. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2).	132
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB21V).	132
Monenlaista elämää, 2 op (SAB22V).	133
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB23V).	134
Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB24V).	135
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB25V).	136
Yhteinen maapallomme, 2 op (SAB26V).	137
Kestävä elämäntapa, 2 op (SAB27V).	138
Kansainvälinen osaaminen, 2 op (SAB28V).	139
Abikurssi, 2 op (SAB29V).	140
7.3.5. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3).	141
Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (SAB31V).	142
Matkalla maailmassa, 2 op (SAB32V).	143
Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB33V).	144
Monenlaista elämää, 2 op (SAB34V).	145
Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB35V).	146
Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB36V).	147
Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB37V).	148
Yhteinen maapallomme, 2 op (SAB38V).	149
Kestävä elämäntapa, 2 op (SAB39V).	150
Kansainvälinen osaaminen, 2 op (SAB310V).	151
Abikurssi, 2 op (SAB311V).	152
7.4. Matematiikka (MA).	153
7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	155
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1P).	155
7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	156
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2P).	156
Geometria, 2 op (MAA3P).	157
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4P).	159
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5P).	160
Derivaatta, 3 op (MAA6P).	161
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7P).	162
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8P).	164
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V).	165
Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P).	165

3D-geometria, 2 op (MAA10V).	165
Algortimit ja lukuteoria, 2 op (MAA11V).	166
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12V).	167
Pitkän matematiikan kertaus, 3 op (MAA13V).	169
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAA14V).	169
7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	170
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2P).	170
Geometria, 2 op (MAB3P).	172
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4P).	173
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5P).	174
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P).	175
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8V).	175
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9V).	176
Matematiikan kertaus, 2 op (MAB10V).	177
Korvaava 1, 2 op (MAB11V).	178
Korvaava 2, 2 op (MAB12V).	179
Korvaava 3, 2 op (MAB13V).	179
Korvaava 4, 1 op (MAB14V).	180
Korvaava 5, 1 op (MAB15V).	180
7.5. Biologia (BI).	180
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1P).	183
Ekologia ja ympäristöekologia, 2 op (BI2_3P).	184
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4V).	187
Ihmisen biologia, 2 op (BI5V).	189
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6V).	191
7.6. Maantiede (GE).	193
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1P).	196
Sininen planeetta, 2 op (GE2V).	198
Yhteinen maailma, 2 op (GE3V).	200
Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4V).	203
7.7. Fysiikka (FY).	205
Fysiikka luonnontieteenä ympäristössä ja yhteiskunnassa, 2 op (FY1_2P).	207
Energia ja lämpö, 2 op (FY3V).	209
Voima ja liike, 2 op (FY4V).	210
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5V).	211
Sähkö, 2 op (FY6V).	212
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7V).	214

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8V).	215
Fysiikan kertaus, 2 op (FY9V).	216
7.8. Kemia (KE).	218
Elinympäristön kemia, 2 op (KE1-2P).	220
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3V).	222
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4V).	223
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5V).	224
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6V).	225
Kemian kertaus, 2 op (KE7V).	226
7.9. Filosofia (FI).	227
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1P).	229
Etiikka, 2 op (FI2P).	231
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3V).	232
Totuus, 2 op (FI4V).	233
7.10. Psykologia (PS).	235
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1P).	237
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2V).	238
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3V).	240
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4V).	242
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5V).	243
Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6V).	245
Psykologian kertaus, 2 op (PS7V).	246
7.11. Historia (HI).	247
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1P).	250
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2P).	251
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3P).	253
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4V).	255
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5V).	256
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6V).	258
7.12. Yhteiskuntaoppi (YH).	259
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1P).	261
Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P).	263
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V).	263
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P).	263
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3P).	263
Lakitieto, 2 op (YH4V).	265
7.13. Uskonto (KT).	266
7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	268

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1P).	268
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2P).	270
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3V).	271
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4V).	273
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5V).	274
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6V).	276
7.14. Elämänkatsomustieto (ET).	277
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1P).	279
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2P).	280
Kulttuurit, 2 op (ET3V).	281
Katsomukset, 2 op (ET4V).	282
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5V).	284
Tulevaisuus, 2 op (ET6V).	285
7.15. Terveystieto (TE).	286
Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	288
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	289
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	291
7.16. Liikunta (LI).	292
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1P).	294
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2P).	295
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3V).	297
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4V).	298
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5V).	299
Wanhat tanssit, 2 op (LI6V).	300
Projektikurssi, 2 op (LI7V).	301
7.17. Musiikki (MU).	302
Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1P).	304
Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2P).	305
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3V).	306
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4V).	307
Musiikkiprojekti, 2 op (MU5V).	308
7.18. Kuvataide (KU).	310
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1P).	312
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2P).	314
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3V).	316
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4V).	317
7.19. Opinto-ohjaus (OP).	319

Minä opiskelijana, 2 op (OP1P).	320
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2P).	321
Tutortoiminta, 2 op (OP3V).	322
7.20. Temaattiset opinnot (TO).	323
Minä lukiolaisena, 2 op (TO1V).	323
Lukiolaisen hyvinvointi, 2 op (TO2V).	324
Korkeakouluopinnot 1, 2 op (TO3V).	325
Korkeakouluopinnot 2, 2 op (TO4V).	326
Vanhan kirkon oppaaksi, 2 op (TO5V).	327
Kotikansainvälisyys, 1 op (TO6V).	328
Kansainvälinen vaihto, 1 op (TO7V).	329
Liikennekasvatus, 1 op (TO8V).	330
Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO9).	331
Tutor-toiminta, 2 op (TO10V).	332
7.21. Draama (DRA).	332
Ilmaisemaan!, 2 op (DRA1V).	333
Improsta esitykseksi, 2 op (DRA2V).	334
Draamaprojekti, 2 op (DRA3V).	335
7.22. Yrittäjyys- ja työelämävalmiudet (YRI).	337
Oman työn omistajaksi! – Johdanto yrittäjyyteen ja sisäiseen yrittäjyyteen, 2 op (YR1V).	337
Tekemällä oppimaan! - Yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden käytännön opintojakso, 2 op (YR2V).	339
7.23. Lukiodiplomit (LD).	341
Kuvataidediplomi, 2 op (KULD2).	342
Musiikin Lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	342
Teatterin Lukiodiplomi, 2 op (TELD8).	343
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	343
Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7).	344
7.24. DI-linjan opinnot (DIO).	344
Ohjelmointi 1, 6 op (DIO1v).	344
Tietoverkot, 5 op (DIO2V).	345
Tekniikan alan matematiikan valmistava opintojakso, 5 op (DIO3V).	345
7.25. Integraatio-opintojaksot.	346
Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P).	346
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V).	348
Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P).	350
8. Liitteet.	354

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	354
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	354
8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	361
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	361
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	367
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	367
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	372
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	373
8.6. Petäjäveden lukion tuntijako ja opintojen suositeltu suoritusjärjestys.	378
8.7. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä Petäjäveden lukiossa.	378

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Lukiokoulutuksen laaja uudistushanke käynnistettiin vuonna 2017. Se sisältää lukiolain uusimisen ja lukion toiminnallisen uudistamisen, kuten myös lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen ja ylioppilastutkinnon säädösten muuttamisen. Nämä lukion opetussuunnitelman perusteet perustuvat lukiolakiin (714/2018) ja valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018).

Näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaiset opetussuunnitelmat otetaan paikallisesti käyttöön 1.8.2021. Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019, mutta kaikki paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkemmin kuvattavat eli opetukseen, oppimisen tukeen, ohjaukseen sekä yhteistyöhön liittyvät asiat velvoittavat koulutuksen järjestäjiä elokuusta 2021 alkaen.

Lukiouudistuksen tavoitteena on nostaa kansakunnan koulutustasoa, jotta Suomi menestyisi mahdollisimman hyvin tulevana vuosikymmeninä. Korkeakoulutettujen osuus 25–34-vuotiaiden ikäluokasta halutaan nostaa vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttiin lain laatimishetken 41 prosentista. Tulevaisuudessa tarvitaan vahvaa asiantuntijaosaamista ja nykyistä enemmän korkeakoulutettua työvoimaa varsinkin kasvualoilla. Siksi uudistuksella halutaan lisätä lukiokoulutuksen vetovoimaa yleissivistävänä, korkeakouluihin jatko-opintokelpoisuuden antavana koulutusmuotona, vahvistaa koulutuksen laatua ja oppimistuloksia sekä sujuvoittaa siirtymistä toisen asteen opinnoista korkea-asteelle. Yksilöllisemmät ja joustavammat opintopolut, niiden vaatima ohjaus ja tuki, oppiainerajat ylittävät opinnot sekä korkeakoulu yhteistyö ovat keskeisiä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lukiokoulutus on edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestetään erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytetään kurssien sijaan opintopisteitä: yksi entinen kurssi (esimerkiksi 38 x 45 minuutin tai 22,8 x 75 minuutin oppituntia) on laajuudeltaan kaksi opintopistettä, eli yhden opintopisteen laajuus on 19 x 45 minuutin oppituntia tai 11,4 x 75 minuutin oppituntia. Lukion oppimäärän laajuus on nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 150 opintopistettä ja aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa vähintään 88 opintopistettä. Nuorten lukiokoulutuksessa lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja.

Lukiokoulutuksessa paitsi edistetään oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa myös kehitetään laaja-alaista osaamista. Lukiokoulutuksen eheyttämiseksi lukion opetussuunnitelman perusteisiin on muotoiltu laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat kaikkien oppiaineiden yhteiset tavoitteet: 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen. Laaja-alainen osaaminen auttaa suuntaamaan oppiaineissa opittuja tietoja ja taitoja käytännön elämään. Laaja-alainen osaaminen viittaa oppimisen ja osaamisen perustana oleviin kognitiivisiin taitoihin, metataitoihin sekä ominaisuuksiin, joita tarvitaan opiskelussa, työssä, harrastuksissa ja arjessa. Se luo myös edellytykset tiedoille ja taidoille, joiden avulla voidaan hallita muutosta digitalisoituvassa ja monimutkaistuvassa maailmassa.

Eheyttämistä edistää myös opintojen uudenlainen rakenne. Pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on jäsennelty lukion opetussuunnitelman perusteisiin 1–3 opintopisteen moduuleiksi, joista paikallisesti rakennetaan joko oppiaineiden omia tai yhteisiä opintojaksoja. Nämä entisten kurssien sijaan laadittavat opintojaksot voivat olla laajuudeltaan ja muodoltaan erilaisia. Opinnot arvioidaan opintojaksoittain. Mikäli opintojakso koostuu useasta oppiaineesta, arvosanat annetaan oppiaineittain.

Tavoitteena on edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja tukea heitä opinnoissaan yhä paremmin. Lukioiden toimintakulttuurissa painotetaan vahvemmin opiskelijoiden osallisuutta, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja monimuotoisuutta yksilölliset tarpeet samalla huomioon ottaen. Lisäksi

lukio-opintojen opiskelijalähtöisyys ja opintojen henkilökohtaistaminen vahvistuvat, jolloin opiskelumotivaatio ja opintojen mielekkyys kasvavat.

Opiskelijalla on oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintoihin ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Oppilaitoksesta pois siirtyvällä opiskelijalla on oikeus myös jatko-ohjaukseen. Sitä annetaan opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa oppilaitoksesta, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Opiskelijalla on oikeus jatko-ohjaukseen oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea.

Lukiokoulutuksen järjestäjien yhteistyövelvoitteita vahvistetaan erityisesti lukiodien ja korkeakoulujen välisen yhteistyön osalta. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa siten, että jokainen lukiolainen saa halutessaan mahdollisuuden saada kokemusta korkeakouluopiskelusta. Opetus on lisäksi järjestettävä niin, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Laadukas koulutus, monipuoliset yhteydet ympäröivään maailmaan, yhteisöllinen ja osallistava toimintakulttuuri sekä hyvinvointia ja itsetuntemusta tukevat elämänhallinnan taidot vahvistavat lukiolaisen sydämen sivistystä. Tavoitteena on lukiolain mukaisesti tukea lukiolaisen kasvua hyväksi, tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi sekä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi. Yksilön ja yhteiskunnan kannalta tärkeänä yhteisenä tavoitteena on klassisten sivistyshanteiden toteuttaminen eli pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma

Lisäksi voidaan paikallisesti päätettävällä tavalla laatia suunnitelma opetussuunnitelman toimeenpanosta kutakin lukuvuotta varten.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaani liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä voi laatia lukuvuosittain opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen

asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Petäjäveden lukio on pieni itsenäinen lukio, jonka tehtävänä on tarjota laadukasta toisen asteen koulutusta lähipalveluna oman kunnan ja lähikuntien nuorille. Lukion opetussuunnitelman perusteisiin perustuvan opetuksen lisäksi koulumme painopistealueet - kansainvälisyys ja kulttuuri, yrittäjyys ja työelämätaidot sekä tieto- ja viestintäteknologian opetuskäyttö - tukevat laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistumista sekä jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavien taitojen karttumista.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista

arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Petäjäveden lukion arvot perustuvat lukion opetussuunnitelman perusteissa esitettyyn arvopohjaan, jota tarkentaa ja täydentää opiskelija- ja opettajakunnan yhteinen **visio** siitä, millainen on lukiostamme valmistuva ylioppilas. Visiomme mukaan hän on ihmisenä sivistynyt, hyvinvoiva ja tasapainoinen, elämänmyönteinen ja avarakatseinen. Hänellä on laaja yleissivistys mutta myös syventävää tietoa useilta tieteenaloilta. Hän osaa tehdä luontevasti yhteistyötä erilaisten ihmisten kanssa ja viestii rakentavasti, soveltaa omaksumaansa tietoa ja ajatella kriittisesti. Hänellä on hyvät arjenhallintataidot ja hän osaa ohjata omaa oppimistaan. Hän arvostaa tietoa ja koulutusta, on sinnikäs ja suhtautuu myönteisesti tulevaisuuteen. Hän on suvaitsevainen ja osaa asettua toisen ihmisen asemaan.

Tämän vision toteutumiseen pyritään Petäjäveden lukiossa kehittämällä lukion toimintakulttuuria ja -ympäristöä siten, että se mahdollistaa vision toteutumiseen. Yhteistä arvopohjaa tarkennetaan säännöllisesti arvokyselyiden -ja keskustelujen pohjalta.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Petäjäveden lukion [opintojaksojen suositeltu suoritusjärjestys](#) esitetään vuosittain päivitettävässä sähköisessä opinto-oppaassa, joka löytyy lukion verkkosivuilta.

Petäjäveden lukiossa toimii myös **tieto- ja ohjelmointitekniikan diplomi-insinöörilinja (DI-linja)**, jonka tavoitteena on yhdistää lukio-opintoihin Jyväskylän yliopiston diplomi-insinööriskoulutuksen opintoja.

Kieliohjelma

Petäjäveden kunnan kieliohjelmaan kuuluvat seuraavat oppimäärät toisessa kotimaisessa kielessä ja vieraissa kielissä :

- A1-oppimäärä: englanti
- B1-oppimäärä: ruotsi
- B2-oppimäärä: ranska ja saksa
- B3-oppimäärä: ranska ja saksa

Lisäksi lukio kannustaa opiskelijoita suorittamaan muiden vieraiden kielten opintoja yhteistyössä muiden lukiodien, kansalaisopistojen ja muiden toimijoiden kanssa.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävästi kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan

ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Petäjäveden lukio toimii samoissa tiloissa Petäjäveden yläkoulun kanssa, mikä rikastuttaa toimintakulttuuriamme ja antaa monenlaisia mahdollisuuksia eri koulumuotojen yhteistyöhön. Osaltaan tämä luo pohjaa luonnolliselle siirtymälle peruskoulusta toiselle asteelle tutussa, turvallisessa ympäristössä.

Panostamme opiskelijoidemme hyvinvointiin. Koulupäivien aikataulu suunnitellaan niin, että palautuminen ja virkistytminen oppituntien välissä olisi mahdollista. Opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia tuetaan varaamalla päivään kiireetön ruokailuhetki terveellisen kouluruoan äärellä. Aamuisin opiskelijoille on tarjolla aamupuuro, ja lisäksi iltapäivisin pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään välipalatarjoilu.

Petäjäveden lukion **fyysinen opiskeluympäristö** on terveellinen ja turvallinen. Luokkatiloja uudistaessamme pyrimme mahdollisimman hyvään ergonomiaan, ja kouluympäristöön on järjestetty esimerkiksi ryhmätyöskentelyyn sopivia nurkkauksia ja seisomatyöpisteitä. Oppituntien aikana istumista pyritään tauottamaan ja ohjaamaan opiskelijoita myös taukoliikuntaan.

Tärkeä opiskeluympäristön viihtyisyyteen vaikuttava asia on lukion opiskelijakunnan oma tila, Paja, joka toimii sekä opiskelijoiden olohuoneena että itsenäisen opiskelun tilana. Opiskelijakunta suunnittelee ja vastaa mm. tilan sisustuksesta. Opiskelijoiden kädenjälki näkyy koululla laajemminkin esim. opiskelijoiden tekemän taiteen muodossa.

Petäjäveden lukiossa opetusta ja oppimista pyritään myös aktiivisesti viemään koulun seinien ulkopuolelle. Koulun välittömässä läheisyydessä ovat esimerkiksi Petäjäveden kirjasto, monipuoliset liikuntamahdollisuudet sekä Unescon maailmanperintökohde, [Petäjäveden vanha kirkko](#). Oppimisympäristöt laajenevat edelleen, kun toteutamme toimintakulttuurimme painopistealueita. Yrittäjyys- ja työelämätaitoja harjoitellessaan opiskelijat mm. tutustuvat paikallisiin yrityksiin. Mahdollisuuksien mukaan tehdään tutustumiskäyntejä laajemminkin kotimaassa yrityksiin ja oppilaitoksiin. Yrittäjyysopinnot tarjoavat myös mahdollisuuden oman harjoitusyrityksen perustamiseen ja näin tekemällä oppimiseen erilaisissa oppimisympäristöissä. Kansainvälisyyspainotuksen myötä Petäjäveden lukio on verkostoitunut useiden eurooppalaisten lukioiden kanssa, mikä mahdollistaa kansainvälisen yhteistyön. Opiskelijat saavat kokemusta sekä kotikansainvälisyydestä vastaanottaessaan vierailijoita eurooppalaisista kouluista, että voivat halutessaan hakeutua myös esimerkiksi Erasmus+ -hankkeiden mahdollistamiin kansainvälisiin liikkuvuuksiin. Kulttuuri painopisteenä laajentaa oppisympäristöä erilaisiin kulttuurikohteisiin ja tuo alan asiantuntijoita ja vierailijoita koululle mm. työpajatoiminnan muodossa.

Petäjäveden lukion neljäs painopistealue, *tieto- ja viestintäteknologian käyttö*, antaa opiskelijoillemme hyvät valmiudet laajentaa oppimisympäristöään oman oppilaitoksen tarjonnan ulkopuolelle. Mm. korkeakoulu yhteistyömme keskeisin muoto, korkeakouluviikko, voidaan toteuttaa osittain tai kokonaan tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opiskelijoita rohkaistaan osallistumaan myös muille eri korkeakoulujen järjestämille lukiolaisille suunnatuille opintojaksoille sekä etsimään itseään kiinnostavaa kurssitarjontaa muista lukioista tai erilaisilta palveluntarjoajilta.

Petäjäveden lukiossa pyrimme luomaan kaikkia osallistavan, yhteistyöhön ja keskusteluun kannustavan **pedagogisen opiskeluympäristön**. Käytämme monipuolisia, opiskeltavan kokonaisuuden näkökulmasta tarkoituksenmukaisia opiskelumenetelmiä. Työskentelytavat vaihtelevat tilanteesta riippuen luokkatilassa tapahtuvasta työskentelystä verkkovälitteiseen opetukseen, opettajajohtoisesta työskentelystä itsenäiseen tai tiimityöskentelyyn, ja teorian opiskelusta käytännön työskentelyyn.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestäväää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään

yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiiriin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tuleminen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Oppiva yhteisö

Petäjäveden lukion toimintakulttuuria pyritään kehittämään siten, että se mahdollistaa arvojemme mukaisen toiminnan. Opiskelijoiden ja opettajien arvokeskustelujen pohjalta toimintakulttuurimme tähtää tasa-arvoisen, kannustavan, turvallisen ja yhteisöllisen ilmapiirin rakentamiseen ja vahvistamiseen. Pyrimme avoimeen, kunnioittavaan ja ystävälliseen vuorovaikutukseen. Toimintakulttuurin kehittämistyötä Petäjäveden lukiossa ohjaavat arvojemme lisäksi ympäröivän yhteiskunnan kehitys ja vaatimukset. Toimintakulttuurin arviointi tapahtuu opiskelijoilta, opettajilta, yhteistyökumppaneilta sekä kodeilta kerätyn palautteen perusteella.

Petäjäveden lukion toimintakulttuuriin omaleimaisuutta luovat **painopistealueemme yrittäjyys- ja työelämävalmiudet, kansainvälisyys, kulttuuri sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö**. Nämä painotukset toteutuvat paitsi lukion opintojaksotarjonnassa, myös lukujärjestyksen ulkopuolella järjestettävien läpi vuoden kulkevien tapahtumien, vierailuiden yms. muodossa. Painopistealueiden mukainen toiminta tukee opiskelijoidemme laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Petäjäveden lukiossa toimii aktiivinen opiskelijakunta, jota kuullaan tärkeissä, esimerkiksi koulun kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijakunnan hallituksen edustajalla on mahdollisuus osallistua lukion opettajainkokouksiin ja tuoda opiskelijakunnan ääntä kuuluviin.

Lukion 2. vuositason opiskelijoilla on mahdollisuus toimia tutoreina 1. vuositason opiskelijoille. Tällä vertaisohjauksella tehdään lukio-opintojen aloittamisesta uudessa ryhmässä sujuvampaa ja viihtyisämpää. Tutorit järjestävät syksyn aluksi ykkösten ryhmäytymispäivän ja luotsaavat uusia opiskelijoita ensimmäisen lukuvuoden aikana.

Tärkeä merkitys osallisuuden ja yhteisöllisyyden luomisessa on ryhmänohjauksella. Viikoittain opiskelijat ja ryhmänohjaaja kokoontuvat ryhmänohjaustuokioon, jossa käydään läpi ajankohtaisia asioita. Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana ryhmänohjaaja ja oppilaanohjaaja tapaavat ja keskustelevat henkilökohtaisesti jokaisen opiskelijan kanssa. Keskustelussa kartoitetaan lukio-opintojen alkua, kaverisuhteita, opiskelijan jaksamista ja kuulumisia. Keskusteluja on mahdollisuus käydä myös seuraavien opiskeluvuosien aikana.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan koulussamme muun muassa järjestämällä vuosittain erilaisia juhlia, tapahtumia ja opintoretkeä. Lisäksi lukiomme on mukana Liikkuva opiskelu -ohjelmassa. Aktiiviseen ja vastuulliseen toimintaan yhteiskunnassa kannustetaan järjestämällä varjoaaleja. Opiskelijat pääsevät osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Pienessä lukiossa jopa koko koulun opintoretket ovat mahdollisia. Yhteistyö kunnan, seurakunnan ja paikallisten yrittäjien kanssa luo yhteisöllisyyttä koulun ja ympäröivän yhteisön välillä. Lukion toiminta näkyy sosiaalisessa mediassa ja tämä tekee lukion arjesta ja juhlasta näkyvää.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Petäjäveden lukiossa opiskelijat tunnetaan hyvin ja heidän opintojensa etenemistä pystytään seuraamaan ja tukemaan tehokkaasti. Tässä keskeisenä toimijana on opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan lisäksi koko opettajakunta. Oppilaskunta- ja tutor-toiminta ovat osa lukion toimintakulttuuria. Olemme elinvoimainen, pieni lähilukio.

Koulupäivää aktivoidaan tauottamalla oppitunteja ja hyödyntämällä erilaisia hyvinvointivälineitä sekä käyttämällä lähiliikuntapaikkoja. Yhteisölliset tapahtumat ja retket lisäävät keskinäistä arvostusta ja turvallista ilmapiiriä, tätä tukee myös opiskelijoille varattu oma tila. Opiskelijahuollon palvelut ovat opiskelijoiden käytettävissä.

Lukiossamme kierrätetään oppikirjoja, käytetään sähköisiä materiaaleja, ajetaan yhteiskäyttöpolkupyörillä, pyritään hyödyntämään lähialueella tuotettua ruokaa ja ylläpidetään paikalliskulttuuria (TO5 Vanhan kirkon oppaaksi -opintojakso).

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Pienessä lukiossa yhteisöllisyys tukee opiskelijan turvallisuutta ja hyväksytyksi tulemisen kokemusta. Jokainen opiskelija tulee kuulluksi ja kohdatuksi yksilönä sekä opiskeluun liittyvissä asioissa että opiskeluhuollossa. Kaikilla on yhdenvertainen mahdollisuus saada tukea oppimiseensa. Tässä avainasemassa ovat kaikki opettajat, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja.

Petäjäveden lukiossa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ohjaa Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka on yhteinen Petäjäveden yläkoulun kanssa. Opiskelijoiden näkemyksiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta kartoitetaan säännöllisesti esimerkiksi kyselyiden avulla. Kyselyn tulosten pohjalta konkretisoidaan kehittämiskohteita ja toimenpiteitä opettaja- ja oppilaskuntien yhteistyön tuloksena.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Petäjäveden lukiossa kielitietoisuus sekä kulttuuritietoisuus vahvistuvat eurooppalaisen yhteistyön, esimerkiksi Erasmus+ -hankkeiden, avulla. Opiskelijan käsitys omista kulttuurisista juurista ja arvostus omaa kulttuuriperintöä kohtaan vahvistuvat kansainvälisen yhteistyön kautta. Paikallinen UNESCO-kohde Petäjäveden vanha kirkko avaa monia mahdollisuuksia tähän.

Petäjäveden lukion yksi painopistealue on kulttuuri. Siihen kuuluvat vierailut esimerkiksi museoissa, konserteissa ja teattereissa sekä lukion oma teatterikasvatus. Petäjäveden lukio järjestää säännöllisesti kulttuuripäivän, jonka aikana opiskelijat pääsevät tutustumaan eri kulttuurin muotoihin. Jokainen ikäluokka osallistuu lukiotaipaleensa aikana tähän kulttuuritoimintaan.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta.

Petäjäveden lukiossa tehdään tiivistä yhteistyötä opiskelijoiden kotien kanssa. Tärkein yhteyshenkilö kodin ja koulun välillä on **ryhmänohjaaja**, joka mm. informoi koteja ajankohtaisista asioista sekä tarvittaessa yksittäisiä opiskelijoita koskevista asioista. Yhteyttä kotiin pitävät tarvittaessa myös aineenopettajat ja muu koulun henkilökunta.

Ensisijainen yhteydenpidon väline on Wilma (sähköinen opiskelijarekisterijärjestelmä), jonka kautta opiskelijan huoltaja voi myös seurata opiskelijan opintojen edistymistä. Alle 18-vuotiaan huoltajalla on järjestelmään huoltajatunnukset, joiden voimassaoloa voidaan jatkaa opiskelijan ja huoltajan yhteisellä päätöksellä myös täysi-ikäistymisen jälkeen. Koulu tiedottaa ajankohtaisista asioistaan myös kotisivuillaan.

Petäjäveden lukiossa järjestetään syyslukukaudella vuositasojen yhteinen vanhempainilta sekä tarvittaessa vuositasojen omia tai muita (teema)vanhempainiltoja. Vanhempainiltojen yhteydessä huoltajien on mahdollista tavata opettajia ja opiskeluhuollon edustajia myös henkilökohtaisesti. Tapaamisia opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa järjestetään lisäksi, jos opintojen etenemisessä, oppimisessa tai opiskelijan hyvinvoinnissa ilmenee haasteita. Tapaamista voi pyytää opiskelija itse, opiskelijan huoltaja tai henkilökunnan edustaja.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytetään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten

opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintojen ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työhön, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektovat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelijoiden ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämää valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakouluysteistyö

Petäjäveden lukiossa korkeakouluysteistyön keskiössä on pääsääntöisesti vuosittain toteutettava korkeakouluviikko, joka toteutetaan yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja/tai muiden korkeakoulujen kanssa. Korkeakouluviikon tarkoituksena on tarjota opiskelijoille muista lukio-opinnoista vapaa viikko, jonka aikana opiskelija suorittaa kahden (lukion) opintopisteen laajuisen korkeakouluopinnojen kokonaisuuden. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija osallistuisi korkeakouluviikolle ensimmäisenä ja toisena opiskeluvuotenaan. Opinnot luetaan hyväksi opetussuunnitelman temaattisiin opintoihin (TO3 Korkeakouluopinnot 1 ja TO4 Korkeakouluopinnot 2). Opintokokonaisuuksien sisällöt vaihtelevat vuosittain yhteistyöoppilaitoksena olevan korkeakoulun tarjonnan mukaan.

Petäjäveden lukiossa toimii myös DI-linja, jonka opinnot vastaavat Jyväskylän yliopiston tieto- ja ohjelmistotekniikan diplomi-insinöörin koulutusohjelman opintoja.

Petäjäveden lukion opiskelijoita rohkaistaan myös hyödyntämään esim. avointen korkeakoulujen lukiolaisille tarkoitettuja korkeakouluopintoja sekä muita mahdollisia korkeakouluopintoja. Korkeakouluysteistyötä tehdään myös esimerkiksi korkeakouluvierailujen, vierailuluentojen ja teemapäivien muodossa.

Työelämävalmiudet

Petäjäveden lukiossa opiskelija voi valita omaan opinto-ohjelmaansa erityisiä yrittäjyys- ja työelämäopintoja (YR1-3). YR1 tutustuttaa sisäiseen yrittäjyyteen ja yrittäjyyteen esim. vieraiden, vierailujen sekä yrittäjän työn seuraamisen kautta. YR2 antaa kokemuksen NY-yrittäjänä (valtakunnallinen Nuori Yrittäjyys -ohjelma) toimimisesta lukuvuoden ajan. Vuoden aikana nuori etsii omia vahvuuksiaan ja kehittää niiden pohjalta yrittäjyyttään. YR3 syventää nuoren tietämystä myynnistä, markkinoinnista ja kaupallistamisesta sekä luo pohjaa esimerkiksi kaupallisen alan opintoihin suuntautumiselle.

Kaikki lukiomme opiskelijat tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen koko koulun yhteisinä teemapäivinä. Lukio-opintojensa aikana opiskelija osallistuu AVO-ammatinvalinnanohjauspäivään, yrittäjätreffeille sekä KuTu (Kunta Tutuksi) -julkisen sektorin ammattien esittelypäivään.

Lukuvuoden aikana pyritään myös säännöllisesti kutsumaan vierailijoita eri aloilta kertomaan muun muassa heidän omista koulutus- ja työpoluistaan. Näihin tilaisuuksiin osallistuvat kaikki opiskelijat. Nämä "jakson henkilöt" antavat opiskelijoille näkökulmia työelämään, yrittäjämäiseen toimintaan sekä yrittäjyyteen ja rohkaisevat tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös opintomatkoja, joissa tutustutaan esimerkiksi erilaisiin yrityskohteisiin ja oppilaitoksiin.

Lukion ulkopuolinen toiminta, kuten esimerkiksi vapaaehtoistoimintaan osallistuminen, voidaan hyväksyä osaksi lukio-opintoja. Tällaiseen toimintaan osallistuminen auttaa opiskelijaa tunnistamaan omia mielenkiinnon kohteitaan sekä vahvuuksiaan työelämässä ja vahvistaa laaja-alaisen osaamisen alueita, kuten vuorovaikutusosaamista ja yhteiskunnallista osaamista.

Kansainvälinen osaaminen

Lukiossamme toteutetaan sekä kotikansainvälisyyttä (TO6V) että kansainvälisiä vaihtoprojekteja (TO7V). Lukiossa toimii kansainvälisyystyöryhmä, johon valitaan opettajat vuosittain.

Kotikansainvälisyyden opintojakson tavoitteena on saada koko vuositason opiskelijat mukaan toimintaan. Opintojakso toteutetaan kotimaassa (ei sisällä kansainvälistä vaihtoa). Lukio järjestää myös kansainvälisyyteen liittyviä tapahtumia ja vierailuja tai vierailijoita. Lukiossa voi olla vaihto-opiskelijoita tai vaihto-opettajia.

Kansainväliseen vaihtoprojekti sisältää vierailun ulkomaiseen partnerikouluun ja majoittumisen paikallisessa perheessä. Opiskelija sitoutuu vastavuoroisesti majoittamaan perheessään ulkomaalaisen opiskelijan. Kansainvälinen vaihto voi olla EU-rahoitteinen, esimerkiksi Erasmus+-hanke, tai omakustanteinen kahdenvälinen vaihto.

Lukiossamme järjestetään A-englannin ja B-ruotsin lisäksi lyhyiden kielten opetusta (saksa, ranska). Opiskelijoita kannustetaan kartuttamaan myös itsenäisesti omaa kielitaitoaan, esim. hakeutumalla stipendiaateiksi kielikursseille.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskelu-aika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja

työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Petäjäveden lukion ohjaussuunnitelma

Ohjaustoiminta ja sen tavoitteet

Petäjäveden lukion opinto-ohjauksen ensisijainen tavoite on tukea opiskelijan kasvua kohti omaa opiskelu- ja urapolkua. Tähän pyritään tarjoamalla opiskelijoille keinoja itsetuntemuksen, opiskelumenetelmien, omien kiinnostusten kohteiden kartoittamisen sekä opiskelu- ja työelämää koskevan ymmärryksen syventämiseksi. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista tehostetaan eri asiantuntijoiden yhteistyöllä.

Ohjauksen toimijat ja työnjako

Rehtorin tehtävät

Rehtori tiedottaa opiskelijoille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista. Rehtori tukee omalla toiminnallaan opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä yhteistyötä ja ohjaustoiminnan suunnittelua koko oppilaitoksen yhteisenä tehtävänä.

Opinto-ohjaajan tehtävät

Opinto-ohjaajan tehtävät sisältävät koulun opinto-ohjauksen järjestämisen sekä organisoimisen. Tämä sisältää mm. opinto-ohjauksen oppitunnit sekä vuosittaiset yksilökeskustelut, joiden avulla voidaan kartoittaa sekä opiskelijan opiskelun etenemistä lukiossa että opiskelijan tulevaa opiskelu- ja urapolkua. Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijaa myös laatimaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman. Opiskelijat huolehtivat opintojensa etenemisestä sekä suunnittelusta opinto-ohjaajan ohjauksessa. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Opinto-ohjaaja on myös mukana järjestämässä muita opinto-ohjauksen piiriin kuuluvia koulun tapahtumia, esim. opintomatkoja sekä tutor-toimintaa.

Ryhmänohjaajan tehtävät

Ryhmänohjaaja seuraa ryhmänsä lukio-opintojen etenemisen kokonaistilannetta. Hän tarkkailee ryhmänsä opiskelijoiden kurssikertymää, poissaolotilannetta sekä opiskelijan yleistä opintojen etenemistä ja jaksamista sekä ohjaa ja keskustelee tämän kanssa tarpeen vaatiessa. Ryhmänohjaaja pitää ryhmänohjaustuokioita ja osallistuu opinto-ohjaajan kanssa henkilökohtaiseen ohjaukseen lukio-opintojen alussa ja tarvittaessa myös myöhemmin opiskelijan lukio-opintojen aikana. Ryhmänohjaaja toimii myös yhteyshenkilönä kodin ja koulun välillä ja informoi huoltajia alaikäisten lukiolaisten opintojen etenemisestä esim. Wilman kautta ja vanhempainilloissa.

Aineenopettajan tehtävät

Aineenopettaja ohjaa opiskelijan opiskelua (mm. oppimaan oppimisen taidot) oman aineensa osalta, antaa siihen liittyvää työelämä tietoutta, kertoo jatko-opintomahdollisuuksista sekä valmistaa opiskelijaa ainekohtaisiin ylioppilaskirjoituksiin. Aineenopettaja tarkkailee opiskelijan opintojen etenemistä oman aineensa osalta ja tiedottaa siihen liittyvistä asioista ja ongelmista opinto- ja ryhmänohjaajaa.

Tutoropiskelijan tehtävät

Tutoropiskelijat toimivat lukiota aloittavien opiskelijoiden vertaisohjaajina. He auttavat uusia opiskelijoita lukio-opintojen aloittamiseen liittyvissä käytännön asioissa ja sopeutumisessa uuteen kouluyhteisöön.

Koulun muun henkilökunnan osallistuminen

Opinto-ohjaaja tekee tarvittaessa yhteistyötä mm. kuraattorin, koulupsykologin, terveydenhoitajan ja erityisopettajan kanssa. Oppimisen ja opiskelun tukea käsitellään tarkemmin luvussa 4.2.

Ohjaus siirtymävaiheissa ja yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Opiskelijoiden siirtyessä perusopetuksesta lukioon tehdään yhteistyötä lähettävien yläkoulujen kanssa. Opiskelijan suostumuksella saadun niveltiedon perusteella arvioidaan ja järjestetään tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Tuen järjestämisessä tehdään tarvittaessa aktiivista yhteistyötä paikallisen sosiaali- ja terveystoimen sekä Etsivän Nuorisotyön ja nuorisotoimen kanssa.

Petäjäveden lukio järjestää heti lukion alussa kaikille opiskelijoille suositeltavat opintojaksot Minä lukiolaisena ja Opiskelijan hyvinvointi. Minä lukiolaisena -opintojakso sisältää lukio-opintoihin orientoivaa ohjausta. Opiskelumenetelmien, itsetuntemuksen ym. opiskelua tehostavien teemojen lisäksi opinto-ohjaaja ja erityisopettaja tekevät tällä kurssilla yhteistyötä mahdollisten lukivaikeuksien kartoittamiseksi. Minä lukiolaisena -opintojaksolla opiskellaan myös lukio-opinnoissa ja ylioppilaskirjoituksissa tarvittavia tvt-taitoja. Opiskelijan hyvinvointi -opintojaksolla tuetaan opiskelijoiden psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia yhteistyössä koulukuraattorin, terveydenhoitajan, erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa.

Uusien lukiolaisten ryhmäytymistä pyritään edistämään aktiivisella tutor-toiminnalla. Opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja sekä vanhemmat tutor-opiskelijat toimivat tämän järjestämiseksi.

Petäjäveden lukio tekee yhteistyötä lähialueiden korkeakoulujen kanssa. Kaikille opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus suorittaa kaksi opintojaksoa korkeakouluopintoja lukioaikana. Lisäksi korkeakouluissa suoritettuja opintoja hyväksiluetaan osaksi lukio-opintoja. Korkeakouluyhteistyötä tehdään myös esimerkiksi korkeakouluvierailujen, vierailuluentojen ja teemapäivien muodossa. Korkeakouluyhteistyötä kuvataan tarkemmin luvussa 3.6.

Petäjäveden lukiossa toteutetaan monipuolisesti työelämävalmiuksia edistävää ohjausta. Opiskelija voi valita omaan opinto-ohjelmaansa erityisiä yrittäjyys- ja työelämäopintoja. Kaikki opiskelijat tutustuvat työelämään ja yrittäjyyteen koko koulun yhteisinä teemapäivinä. Lukio-opintojensa aikana opiskelija osallistuu AVO-ammatinvalinnanohjauspäivään, yrittäjätreffeille sekä KuTu (Kunta Tutuksi) -julkisen sektorin ammattien esittelypäivään. Lukiossa pyritään myös säännöllisesti kutsumaan vierailijoita eri aloilta kertomaan muun muassa omista koulutus- ja työpoluistaan. Näihin tilaisuuksiin osallistuvat kaikki opiskelijat. Nämä "jakson henkilöt" antavat opiskelijoille näkökulmia työelämään, yrittäjämäiseen toimintaan sekä yrittäjyyteen ja rohkaisevat tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään myös opintomatkoja, joissa tutustutaan esimerkiksi erilaisiin yrityskohteisiin ja oppilaitoksiin. Työelämäyhteistyötä kuvataan tarkemmin luvussa 3.6.

Petäjäveden lukio tekee aktiivista kansainvälisyystyötä. Lukiossa opiskelee lähes vuosittain vaihto-opiskelija ja omien opiskelijoiden mahdollisuuksia lähteä vaihtoon tuetaan. Lisäksi lukiossa pyritään siihen, että kaikki halukkaat voisivat osallistua lukion aikana kansainväliseen vaihtotoimintaan joko kotikansainvälisyyden tai varsinaisen vaihtotoiminnan kautta. Kansainvälisyystyötä kuvataan tarkemmin luvussa 3.6.

Lukion loppuvaiheessa kiinnitetään huomiota tarvittavien opintomäärien täyttymiseen, ylioppilaskirjoitusten käytännön toteutukseen sekä jatko-opintomahdollisuuksiin. Lukiolaisia informoidaan monipuolisesti jatko-opintoihin liittyvistä asioista kuten hakumenetelmistä, aikatauluista ja säädöksistä.

Opiskelijaa ohjataan muihin (ensisijaisesti toisen asteen) opintoihin, jos opiskelijan opiskelu-oikeus lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan. Ne opiskelijat, jotka eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa, ovat oikeutettuja opinto-ohjaukseen lukiosta seuraavan vuoden ajan lukiosta valmistumisen jälkeen.

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

Keskeiset sisällöt

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatiminen ja vuosittainen päivittäminen
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen ja kehittäminen
- toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- oman hyvinvoinnin edistäminen, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu ja niihin liittyvät tietolähteet sekä jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätaidot, yrittäjyys, työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin

Ohjauksen menetelmät ja työtavat

Ohjausta järjestetään opintojaksomuotoisena opetuksena ja henkilökohtaisena ohjauksena sekä tarvittaessa pienryhmä- ja vertaisohjauksena. Ohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti opiskelijoiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset valmiudet ja tarpeet, ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa opiskelija oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan opiskelijan henkilökohtaisia, muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä.

Erilaisia menetelmiä pyritään käyttämään ohjauksessa mahdollisimman monipuolisesti. Niitä voivat olla esimerkiksi keskustelut, kirjalliset- ja suulliset tehtävät, vertaisohjaus, pelit, vierailut, vierailijat koululla sekä erilaiset testit ja kartoitukset.

Ohjauksen esteettömyys

Opiskelijan opintopolun aikainen fyysinen, sosiaalinen ja psyykinen esteettömyys turvataan mahdollisuuksien mukaan koulurakennuksessa ja koulurakennuksen ulkopuolella järjestettävässä toiminnassa. Tavoitteena on, että jokainen opiskelija voi ominaisuuksistaan riippumatta opiskella yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti muiden kanssa.

Esteettömyys huomioidaan ammatinvalinta- ja uraohjauksessa. Siirtymävaiheissa esteettömyys toteutuu siten, että opiskelijoille tarjotaan yhdenvertainen mahdollisuus haun tekemiseen. Hakuprosessi on valtakunnallisesti yhdenmukainen. Jatko-opintojen osalta ohjauksessa opastetaan esimerkiksi jatko-opiskelupaikan hakemisen erityisjärjestelyjen mahdollisuuksista.

Ohjaustoiminnan arviointi

Ohjaustoimintaa arvioidaan monipuolisesti. Ohjausta arvioidaan suhteessa kaikkiin eri ohjauksen toimijoihin, kuten opiskelijat, aineenopettajat, rehtori, ryhmänohjaajat, muu henkilökunta sekä yhteistyötahot. Arvioinnissa hyödynnetään esimerkiksi eri toimijoiden itse- ja vertaisarviointeja, palautteita, ohjausalan tutkimuksia ja kyselyitä.

[Sivun alkuun](#)

4.2. Oppimisen tuki ja erityisopetus

Oppimisen tuki

Petäjäveden lukiossa oppimisen tuki nähdään koko opetushenkilöstön tehtävänä. Lukio-opintojen alkaessa ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja kertovat erilaisten tukitoimien saatavuudesta opiskelijoille. Huoltajille asiasta tiedotetaan sähköisen opiskelijarekisterin (Wilma) välityksellä, lukion kotisivuilla sekä vanhempainillassa. Lukio-opintojen alkuun sijoittuvat opintojaksot *Minä lukiolaisena* (TO1) ja *Lukiolaisen hyvinvointi* (TO2) tukevat mm. opiskelu- ja elämänhallintataitojen kehittymistä. Lisäksi esimerkiksi ruotsin ja englannin nivelkurssit (RUB9V ja EN10V) on suunniteltu ennakoiduksi tueksi niille, joille kielten opiskelu on ollut peruskoulussa haastavaa. Kaikki ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat myös lukivaikeutta kartoittavaan alkuseulontaan. Tuki lukion alussa voi perustua myös opiskelijan edellisestä oppilaitoksesta saatavaan ns. niveltietoon.

Erilaisten tuen tarpeiden ilmetessä joko opintojen alussa tai myöhemmin opintojen aikana tukea järjestetään opetushenkilökunnan ja tarvittaessa myös opiskeluhuollon henkilökunnan yhteistyönä. **Aineenopettajan** antamaan tukeen kuuluvat esimerkiksi eriyttäminen ja tukiopetuksen antaminen. Aineenopettaja huolehtii myös siitä, että opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt (esim. lisäaika, erillinen koetila) toteutuvat oppitunneilla ja koetilanteissa. Aineenopettaja voi myös tarvittaessa ohjata opiskelijaa saamaan laajempaa tukea esim. erityisopettajalta, koulupsykologilta tai -kuraattorilta.

Tuen tarpeen ollessa laajempaa kuin yhteen oppiaineeseen liittyvää, tuen kokonaisuutta suunnittelevat ja koordinoivat yhteistyössä **ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja erityisopettaja**. Lisäksi tuen suunnitteluun ja toteutukseen voi opiskelijan suostumuksella osallistua myös esimerkiksi **opiskeluhuollon henkilökunta**. Tukea suunniteltaessa on keskeistä yhteistyö opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa. Petäjäveden lukiossa kutsutaan matalalla kynnyksellä opiskelija ja hänen huoltajansa yhteiseen palaveriin, jossa suunnitellaan tuen järjestämistä ja laaditaan opiskelijalle hänen niin toivoessaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, joka kirjataan sähköiseen opiskelijarekisteriin (Wilma). Tuen toimivuutta seurataan jatkuvasti havainnoimalla opiskelijan edistymistä ja kuuntelemalla opiskelijan ja hänen huoltajansa näkemyksiä tilanteesta.

Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan aktiivisesti tarvitsemansa tuen suunnitteluun. Häntä myös ohjataan kirjaamaan tarvitsemansa ja saamansa tuki henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa, jonka laatimisen hän aloittaa lukio-opintojensa alussa *Minä opiskelijana* -opintojaksolla (OP1P), ja jota päivitetään säännöllisesti opintojen aikana.

Erityisopetus

1. Erityisopetuksen tavoite

Petäjäveden lukiossa erityisopetuksen tavoitteena on tukea opiskelijaa niin, että hänellä olisi erilaisista oppimista vaikeuttavista tekijöistä huolimatta mahdollisuus saavuttaa opinnoissaan osaamistasonsa mukaisia tuloksia. Jokaiselle opiskelijalle suodaan mahdollisuus onnistua oppijana sekä kasvaa ja kehittyä yksilönä. Lisäksi tuen tarkoituksena on edistää opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista hänen yksilöllisiä tarpeitaan huomioiden.

Opiskelijoille annetaan tietoa erityisopetuksesta opinto-ohjauksen tunneilla lukuvuoden alkaessa sekä muun henkilöstön taholta erityisen tuen tarpeen ilmetessä.

2. Erityisopetuksen tarpeen arviointi ja niistä tiedottaminen

Lukuvuoden alkaessa ensimmäisen vuoden opiskelijat osallistuvat lukiseulaan, jossa kartoitetaan alustavasti opiskelijan mahdollista lukemisen ja/tai kirjoittamisen vaikeutta. Lukiseulan tulosten perusteella opiskelijoille tehdään vielä tarpeen mukaan yksilötestejä mahdollisten lukivaikeuksien täsmentämiseksi. Myös aineenopettajat sekä opiskelija itse että hänen huoltajansa voivat tuoda esille tekijöitä tuen tarpeesta. Lisäksi niveltiedoissa voi esille tulla tarvetta tuen tarpeen arvioinnille.

Tuen tarpeen arviointi tehdään yhteistyössä opiskelijan, aineenopettajien, opinto-ohjaajan sekä muiden asiaan mahdollisesti vaikuttavien tahojen kanssa. Alaikäisen opiskelijan kohdalla käydyistä tuen tarpeen arvioinneista tiedotetaan myös opiskelijan huoltajalle. Täysikäisen opiskelijan vanhemmille opiskelijan erityisopetuksen tarpeesta tiedotetaan opiskelijan suostumuksella.

3. Tuen toteuttaminen ja seuranta

Tuen tarpeen ilmetessä tuen toteuttamisen muodoista keskustellaan opiskelijan kanssa, ja tiedotetaan tarpeen mukaan huoltajille. Tukitoimena voivat olla esimerkiksi tukiopetus, erilliset harjoitukset ja keskustelut erityisopettajan kanssa tai opiskelijan suostumuksella jatko-ohjaus opiskeluhuollon palveluihin.

Tuen toteutumisesta ja edistymisestä keskustellaan säännöllisesti opiskelijan kanssa. Käytetyt tukitoimet ja niissä tapahtuvat muutokset kirjataan tuen asiakirjoihin. Erityisopetuksen tarpeen arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös opiskelijan tarve erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa. Luvan saaminen erityisjärjestelyihin edellyttää pääsääntöisesti erityisjärjestelyjen toteuttamista jo lukio-opintojen aikana.

4.2.1. Oppimisen tuki

Oppimisen tuki merkitsee opiskelijan yksilöllisiin tuen tarpeisiin vastaamista sekä yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä tukiratkaisuja. Oppimisen tukea järjestetään opiskelijoille monipuolisesti, joustavasti ja vaihtoehtoisia menetelmiä hyödyntäen. Oppimisen tukea voidaan toteuttaa opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti sekä yksilö- että ryhmämuotoisesti.

Oppimisen tuen pääpaino on helposti saavutettavassa tuessa, jota annetaan opiskelijalle heti tuen tarpeiden ilmetessä ja jolla voidaan ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Oppimisen tuki on tarkoitettu aineenopetuksen tueksi niille opiskelijoille, joilla on vaikeuksia suoriutua opinnoistaan. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Tukitoimia ovat aineenopettajan antama tukiopetus, aineenopettajan ja erityisopettajan antama opetus sekä erityisopettajan, opinto-ohjaajan ja muun henkilöstön antama tuki ja ohjaus. Tukitoimia on annettava riittävästi, oikea-aikaisesti ja siten, että ne edistävät opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, jatko-opintoihin siirtymistä ja hyvinvointia.

Aineenopettaja ottaa huomioon opiskelijan tuen tarpeet oppituntien suunnittelussa ja opetusjärjestelyissä, esimerkiksi valitsemalla monipuolisia opetusmenetelmiä ja eriyttämällä opetusta.

Opiskelijalla on oikeus saada tukiopetusta eli aineenopettajien antamaa opetusta ja ohjausta opiskelijan oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa opiskelijalle, joka on jäänyt tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai joka tarvitsee muusta syystä tukea tai ohjausta lukio-opintojen suorittamiseksi. Tukiopetusta voidaan antaa myös opiskelutaitojen, kuten kielellisten, matemaattisten tai tietoteknisten valmiuksien, vahvistamiseksi taikka opiskelutekniikkaan liittyvien taitojen tukemiseksi. Tukiopetukseen voi sisältyä kielitaidon vahvistamista silloin, kun opiskelijalla on puutteellinen osaaminen opetuskielen sanastossa tai kielen käytön tavoissa.

Osana oppimisen tukea tarjotaan erityisopettajan antamaa opetusta, tukea ja ohjausta. Tällaisesta erityisopettajan antamasta oppimisen tuesta ei tehdä lukiolain (714/2018) 28 b §:n mukaista erityisopetuksen hallintopäätöstä.

Erityisopettajan antama tuki voi olla esimerkiksi keskustelua opiskelijan tuen tarpeista ja opiskelua tukevista keinoista tai lukemisen ja kirjoittamisen vaikeuksien testaamista. Lisäksi erityisopettaja voi yhdessä opiskelijan kanssa etsiä tälle sopivia opiskelustrategioita sekä antaa tukea ja ohjausta opiskelutaitojen kehittämiseen, kokonaisuuksien jäsentämiseen, tehtävien aikatauluttamiseen ja valmiiksi saamiseen sekä itsenäiseen ja tavoitteelliseen opiskeluun. Erityisopettaja voi tukea opiskelijaa konsultoimalla muita opettajia ottamaan huomioon opiskelijoiden tuen tarpeita. Tällainen erityisopettajan tuki on useimmiten riittävää niille opiskelijoille, joilla on esimerkiksi kapea-alaisia oppimisen vaikeuksia tai lukemisen ja kirjoittamisen tai matemaattisen hahmottamisen vaikeuksia.

Erityisopettajan antama oppimisen tuki voi olla myös ylioppilastutkinnon erityisjärjestelyjen tarpeen arviointia sekä lukioaikaisten oppimisen ja osaamisen osoittamisen tapojen ja erityisjärjestelyjen suunnittelua yhteistyössä aineenopettajien kanssa. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio--opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa erityisopettaja ohjaa tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Lukiolain 28 §:n mukaan opiskelijan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös muut tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n ja oppivelvollisuuslain (1214/2020) 23 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja tai haastatteluja. Opiskelijaa on hyvä rohkaista myös itse kertomaan aineenopettajille, erityisopettajille tai opinto-ohjaajille sellaisista oppimisen vaikeuksistaan, jotka eivät välttämättä tule muutoin esille.

Opiskelija voi hakeutua itsenäisesti tai hänet voidaan ohjata tukitoimien pariin. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta ottaa vastaan oppimisen tukea. Lukiokoulutuksen suorittaminen perustuu opiskelijan aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen opintojen edistämiseksi. Oppimisen tukea ei ole suunnattu tilanteisiin, jossa opiskelija omavalintaisten tai luvattomien poissaolojen vuoksi jää jälkeen opinnoissaan. Tällöinkin tärkeää on ottaa huomioon oppimisen tuen tarpeen arvioinnissa opiskelijan elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Opiskelijaa opettavat aineenopettajat, erityisopettajat ja opinto-ohjaajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet ja niiden mahdolliset muutokset kirjataan opiskelijan pyynnöstä hänen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaansa (lukiolaki 28 § 2 mom.). Tukitoimista vastaava opettaja tai opinto-ohjaaja huolehtii siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Hän voi samalla selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Opiskelijan oppimista ja hyvinvointia tuetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä. Opiskelija voi saada tarpeen mukaan oppimisen tukea ja ohjausta aineen- ja erityisopettajien ja opinto-ohjaajien lisäksi muulta henkilöstöltä, kuten opiskeluhuollon henkilöstöltä.

Osana oppimisen tukea opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

4.2.2. Erityisopetus

Opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos edellä kuvattu oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden ja hän tarvitsee todennettujen oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi erityisopetusta lukion oppimäärän suorittamiseksi.

Todennetuilla oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan sellaisia opiskelijan oppimista vaikeuttavia tekijöitä, jotka on tunnistettu joko perusopetuksen tai lukio-opintojen aikana. Nämä tekijät voivat johtua pitkäkestoisesta oppimisvaikeudesta, neuropsykiatrisesta vaikeudesta tai muusta oppimista häiritsevistä vammasta tai sairaudesta. Muulla rinnastettavalla syyllä tarkoitetaan tilanteita, joissa opiskelija tarvitsisi erityispedagogista tukea jonkin muun syyn kuin oppimisvaikeuksien, vamman tai sairauksien takia. Muu syy voi olla esimerkiksi vaikeaan elämäntilanteeseen liittyvä syy, joka vaikeuttaa merkittävästi ja pitkäkestoisesti opiskelua ja oppimista.

Mikäli opiskelija on perusopetuksen aikana saanut oppilaskohtaista tai erityistä tukea, hänen saamansa tukitoimet on kirjattu koulutuksen järjestäjän käytettävissä oleviin opiskelijan tukea koskeviin asiakirjoihin. Nämä asiakirjat siirtyvät lukiokoulutuksen järjestäjälle oppivelvollisuuslain 23 §:n ja lukiolain 28 b §:n perusteella: perusopetuksen järjestäjän on toimitettava lukiokoulutuksen järjestäjälle perusopetuslain mukainen perusopetuksen päätyttyä voimassa oleva oppimisen tukea tai erityisopetusta koskeva hallintopäätös. Lukiokoulutuksen järjestäjän on tällöin selvítettävä ja arvioitava opiskelijan erityisopetuksen tarve perusopetuksen aikana tehdyn päätöksen pohjalta.

Lukion aikana oppimisvaikeudet voidaan todentaa esimerkiksi seulojen ja testien perusteella. Osana arviointia voidaan tarvittaessa haastatella opiskelijaa ja häntä opettavia opettajia, jotta voidaan arvioida opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutukset opiskeluun sekä tarvittavat tukitoimet. Tarvittaessa oppimisvaikeuksien todentaminen tehdään yhteistyössä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten kanssa. Oppimisen tuen riittävyyttä voidaan arvioida esimerkiksi opiskelijan ensimmäisen lukuvuoden kevätlukukaudella. Jos luvussa 4.2.1 kuvatut oppimisen tuen keinot arvioidaan heti lukio-opintojen alussa riittämättömiksi, erityisopetusta voidaan tarjota ja erityisopetuksen päätös tehdä tuen tarpeen perusteella jo lukion alkuvaiheessa. Silloinkin rinnalla voidaan käyttää muita oppimisen tuen keinoja, kuten tukiovetusta ja eriyttämistä.

Erityisopetusta antaa erityisopettaja, jonka kelpoisuudesta säädetään asetuksessa opetustoimen henkilöstön kelpoisuudesta. Erityisopettaja vastaa erityispedagogisten tukitoimien tarpeen arvioinnista ja opiskeluun sekä osaamisen osoittamiseen liittyvien tukitoimien suunnittelusta. Erona luvussa 4.2.1 esiteltyyn erityisopettajan antamaan oppimisen tukeen on se, että hallintopäätökseen perustuva erityisopetus kohdentuu syvällisemmin todennettuihin oppimisvaikeuksiin tai muihin niihin rinnastettaviin syihin, eli se on systemaattisempaa ja tarkemmin tavoitteellistettua kuin oppimisen tuki. Tällainen erityisopetus voi olla esimerkiksi oppimisen tukeen nähden perusteellisempaa opiskelutaitojen ja -strategioiden opettamista, toiminnanohjausta tai tukea ajanhallintaan sekä itsenäiseen opiskelun tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Pääsääntöisesti olennaista on, että tukitoimia arvioitaessa luvussa 4.2.1 esiteltyä oppimisen tukea on kokeiltu monipuolisesti ja se on todettu riittämättömäksi opiskelijan tuen tarpeiden kannalta.

Erityisopettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Niiden toteutuksessa ovat tarvittaessa mukana myös aineenopettajat ja opinto-ohjaajat. Erityisopetuksessa otetaan huomioon myös opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskokeissa. Erityisopetus kirjataan opiskelijan pyynnöstä opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Keskustellessaan erityisopetuksen tukitoimista erityisopettaja voi selvittää opiskelijan tahdonilmaisun kirjaamiseen.

Lukioon hyväksyttävillä tulee olla riittävät edellytykset suoriutua lukion oppimäärän opinnoista. Lukiokoulutuksessa ei ole mahdollista poiketa oppimäärän mukaisista tavoitteista. Erityisopetuksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä opiskeluhuollon sekä opiskelijan hoito- ja kuntoutusverkoston kanssa. Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Opiskelun poikkeavaa järjestämistä kuvataan luvussa 4.2.3.

Koulutuksen järjestäjä tekee hallintopäätöksen opiskelijalle annettavasta erityisopetuksesta. Hallintopäätös tehdään erityisopetuksen tarpeen ilmetessä tai opiskelijan tai alaikäisen opiskelijan huoltajan tai laillisen edustajan tuen tarvetta koskevan pyynnön tai tahdonilmaisun perusteella. Päätös voi olla myönteinen tai kielteinen sen mukaan, kuinka koulutuksen järjestäjä arvioi erityisopetuksen antamisen kriteerien täyttyvän. Opiskelijaa ja alaikäisen opiskelijan huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä. Päätöksenteossa noudatetaan yleisiä päätöksentekoa koskevia säännöksiä, lähinnä hallintolakia (434/2003) ja kunnissa myös kuntalakia (365/1995).

Tukitoimien vaikuttavuutta arvioidaan opintojen kuluessa ja tarvittaessa tukea vahvistetaan tai vähennetään. Erityisopetuksesta on myös mahdollista luopua ja tuki lakkauttaa, mikäli tuen tarvetta ei enää ole. Tällöin lakkauttamisesta tehdään hallintopäätös.

4.2.3. Opiskelun poikkeava järjestäminen ja avustajapalvelut

Lukiolain 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös oppimisen tukea tai erityisopetusta tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen ei tarkoita poikkeamista lukiokoulutuksen oppimäärän tavoitteista, vaan sitä, että opiskelijan opiskelu oppimäärän tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja valtioneuvoston asetuksessa lukiokoulutuksesta säädetään sekä paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä. Ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tukea tarvitsevalle opiskelijalle turvataan mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Osaamisen osoittamisessa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Opiskelijan tarpeiden mukaan voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä. Ylioppilaskokeiden mahdollisia erityisjärjestelyjä varten opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkintolautakunnalta.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan vammaispalvelulain tai muun lain mukaisia avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 15 §:n ja 16 §:n mukaisesti.

4.2.4. Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi
- tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen
- tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi
- erityisopetuksen päätös
- opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Tukitoimista, erityisopetuksesta ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille

Opiskelijan oikeudesta saada oppimisen tukea tiedotetaan lukuvuosittain koulun viestintäkanavien kautta (mm. Wilma, Pedanet: Opinto-opas, ryhmänohjaajan tunnit, henkilökohtaiset keskustelut ryhmänohjaajan ja opinto-ohjaajan kanssa, vanhempainillat).

Tukitoimien ja erityisopetuksen tarpeen arviointi

Ensimmäisen lukiovuoden alkaessa tehdään kaikille opiskelijoille vapaaehtoinen lukiseulonta, minkä perusteella erityisopettaja tekee tarvittaessa yksilötestauksen. Erityisopettaja keskustelee testien tuloksista opiskelijan kanssa ja yhdessä sovitaan tarvittavista tukitoimista. Huoltaja voi osallistua keskusteluun halutessaan. Erityisopettaja arvioi tukitoimien tarpeellisuutta ja riittävyyttä lukioaikana yhteistyössä opiskelijan (ja huoltajan) ja aineenopettajien kanssa.

Tukitoimien ja erityisopetuksen kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Tukitoimet kirjataan Wilmaan ja opiskelijan niin halutessa myös henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan.

Oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttaminen

Ensimmäisen lukiovuoden alkaessa tehdään kaikille opiskelijoille vapaaehtoinen lukiseulonta, minkä perusteella ohjataan opiskelija tarvittaessa yksilötestauksen. Testien tulosten ja/tai muiden lausuntojen perusteella sovitaan oppimisen tukitoimista mm. tukiopetus, lisäaika kokeissa, opiskelumenetelmien ja ajankäytön hallinnan tukeminen.

Tuen ja erityisopetuksen toteutumisen seuranta ja arviointi

Oppimisen tuen riittävyyttä seurataan lukuvuosittain mm. henkilökohtaisissa keskusteluissa opiskelijan kanssa. Erityisopettaja, aineenopettajat arvioivat yhdessä oppimisen tuen vaikutuksia ja ehdottavat tarvittaessa vahvempia tukitoimia.

Erityisopetuksen päätös

Rehtori tekee erityisopetuksen päätöksen erityisopettajan lausunnon pohjalta.

Opiskelijan ja huoltajan kuuleminen erityisopetuksen päätöksessä

Opiskelijaa ja huoltajaa kuullaan ennen erityisopetuspäätöksen tekemistä.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa

Oppimisen tuen toteuttamiseen osallistuvat kaikki koulun opetustyötä tekevät. Erityisopettaja vastaa lukiseulonnasta, yksilötesteistä, tarvittavan oppimisen tuen määrittämisestä opiskelijan (ja huoltajan) kanssa, erityisopetuslinikasta tms. tukimuodosta sekä Ylioppilastutkintolautakunnalle vaadittavien lausuntojen laatimisesta. Opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman, johon voi sisällyttää oppimisen tuen muodot, sekä tukee ja opastaa opiskelumenetelmiin, ajanhallintaan ja motivaatioon liittyvissä asioissa. Ensimmäisenä vuonna opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja yhdessä keskustelevat jokaisen opiskelijan kanssa. Toisena ja kolmantena vuonna näitä yhteisiä keskusteluja käydään tarvittaessa. Opinto-ohjaaja tapaa kaikki opiskelijat vuosittain. Näissä keskusteluissa otetaan esille mm. oppimisen haasteet ja kokemukset toimeenpannuista tukimuodoista. Aineenopettajat sisällyttävät opetukseensa tarvittavat tukimuodot ja huomioivat määritellyt oppimisen tuen muodot arvioinnin yhteydessä.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuviissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määrääjassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 §).

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)
- koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 17 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).

3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoitokuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhoitossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisussa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679/2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ohjaaminen opiskeluhooltopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).
- yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 19 §)
- opiskeluhooltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- tarvittavan opiskeluhoollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

4) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhooltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhooltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)
- lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä
- yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi
- yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhooltolaki 1287/2013 11 §)

5) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen

edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivytyksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa Petäjäveden lukion [toimintakulttuuria](#), ja sen tarkoituksena on lisätä koko kouluyhteisön hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Petäjäveden lukion opiskeluhoitoa koordinoi opiskeluhoitoryhmä, johon kuuluvat rehtori, kuraattori, opiskelijaterveydenhoitaja ja opinto-ohjaaja. Lukio toimii tiiviinä yhteisönä Petäjäveden yläkoulun kanssa, ja yhteisöllistä opiskelijahuitoa toteutetaan kahden oppilaitoksen yhteistyönä. Yläasteen ja lukion yhteisöllistä opiskeluhoitoryhmää johtaa oppilaitosten yhteinen rehtori, ja siihen kuuluvat erityisopettajat, opinto-ohjaajat, kuraattori, terveydenhoitaja, oppilas- ja opiskelijakunnan ohjaaja, sekä oppilaiden/opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa edustajia. Tarvittaessa ryhmän kokoontumisiin voidaan kutsua myös muita opetushenkilökunnan ja opiskelijahuollon edustajia, tai muita käsiteltävän aiheen kannalta tarkoituksenmukaisia asiantuntijoita. Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu lukuvuoden aikana 2 - 3 kertaa.

Yksilöllistä opiskeluhoitoa Petäjäveden lukiossa toteuttavat opiskelijaterveydenhoitaja, kuraattori ja opiskeluhoollon psykologi. Opiskeluhoollon henkilökunta on tiivis ja luonteva osa kouluyhteisöä, mikä mahdollistaa luontevan kohtaamisen arjessa. Tämä madaltaa opiskelijan kynnystä hakea itselleen tukea myös opiskeluhoollon palveluista. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa opiskeluhoollon palveluista lukuvuoden alkaessa, vanhempainilloissa sekä koulun verkkosivuilla.

Yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen ja palveluiden tarpeen selvittämistä ja järjestämistä varten kootaan tarvittaessa **monialainen asiantuntijaryhmä**, jonka kokoonpano vaihtelee sen mukaan, mikä kussakin tilanteessa on tarkoituksenmukaista, ja keiden opiskelija itse haluaa osallistuvan tukensa ja palveluidensa suunnitteluun.

Tarkemmin Petäjäveden lukion opiskelijahuitoa kuvataan [Petäjäveden kunnan opiskeluhoitosuunnitelmassa](#).

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttyädyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädettyt kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädettyt kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Petäjäveden lukion [Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä](#) esitetään lukion verkkosivuilla.

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystieteiden kanssa vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäammatillisissa tilanteissa epäamisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritietoa otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena

on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisen tarkoitettuna oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saamea vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Petäjäveden lukiossa opetuskielenä on suomi. Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Jos opiskelija suorittaa suomi toisena kielenä -oppimäärän, hän osallistuu suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opintojaksoihin, mutta hänen opintojaan arvioidaan suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettavat moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Ylioppilaskokeessa opiskelija osallistuu suomi toisena kielenä -ylioppilaskokeeseen.

Muissa oppiaineissa opiskelijan kielelliset vaikeudet, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltuihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Arvioinnin tavoitteena on antaa opiskelijalle realistinen kuva hänen tiedoistaan, taidoistaan ja työskentelystään, sekä rohkaista ja ohjata häntä kehittämään omaa toimintaansa saamansa palautteen pohjalta.

Petäjäveden lukiossa arviointia suunnitellaan kokonaisuutena. Ennen kunkin jakson alkua opettajat yhdessä kartoittavat eri opintojaksoilla käytettävät arviointimenetelmät. Näin varmistutaan siitä, että arviointi on monipuolista, ja samalla varmistetaan opiskelijoiden työmäärän kohtuullisuus. Arviointia toteutetaan lukuvuoden alussa suunnitellun arviointiaikataulun mukaisesti.

Arvioinnissa pyritään läpinäkyvyyteen myös opiskelijan näkökulmasta. Jokaisen opintojakson alussa aineenopettaja esittelee opiskelijoille opintojakson tavoitteet, sisällöt, opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sekä opintojakson arviointitavat. Arviointitavoista ja -aikataulusta keskustellaan yhdessä.

Opiskelijalla on myös aktiivinen rooli omassa arvioinnissaan. Opiskelijaa ohjataan asettamaan oppimiselleen tavoitteita sekä arvioimaan näiden tavoitteiden saavuttamista. Itsearviointi kohdistuu ennen kaikkea opiskelijan omaan työskentelyyn ja tähtää omien vahvuuksien ja kehityskohteiden tunnistamiseen. Opettajan ohjauksessa tapahtuvan itsearvioinnin tavoitteena on opiskelijan itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntyminen, jolloin hän pystyy enenevässä määrin arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimistaan myös itsenäisesti. Myös opettajan ohjauksessa tapahtuva vertaisarvioinnin harjoittelu tukee opiskelijan omien arviointitaitojen kehittymistä.

Petäjäveden lukion arviointikulttuuria kehitetään aktiivisesti. Arvioinnin keskeisten periaatteiden ja käytäntöjen toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti mm. keskustelemalla niistä opettajainkokouksissa.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoihin tapoihin osoittaa osaamisensa.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosoista paras.

Kesken oleva opintojakso merkitään sähköiseen opintorekisterijärjestelmään merkinnällä K = keskeneräinen. Opiskelija voi tällöin täydentää suoritustaan opintojaksoa seuraavaan uusintakuulustelupäivään saakka. Jos opiskelija ei kyseiseen päivään mennessä ole antanut opintojakson suorittamiseen tarvittavia näyttöjä, opintojakson suoritus hylätään, mikä näkyy merkintänä H = hylätty.

Opiskelija voi korottaa opintojaksosta saamaansa **hylättyä arvosanaa** seuraavilla tavoilla:

- osallistumalla uudelleen kyseiselle opintojaksolle.
- osallistumalla opintojaksoa seuraavaan uusintakuulusteluun. Opiskelijan on tällöin sovittava muista tarvittavista näytöistä opettajan kanssa.
- Mikäli opiskelijalla on hylättyjä opintojaksoja enemmän kuin oppiaineen oppimäärässä sallitaan, eikä opiskelija ole saanut korotettua hylättyä arvosanaa opintojaksoa seuraavassa uusintakuulustelussa, opiskelija voi osallistua toisen kerran uusintakuulusteluun saman lukuvuoden tammi- tai kesäkuussa. Opiskelijan on tällöin sovittava muista tarvittavista näytöistä kyseisen opintojakson opettajan kanssa.
- Itsenäisenä suorituksena, jos opettaja katsoo, että opiskelijalla on riittävät edellytykset opintojakson itsenäiseen opiskeluun.

Opiskelija voi korottaa opintojaksosta saamaansa **hyväksyttyä arvosanaa** seuraavilla tavoilla:

- osallistumalla uudelleen kyseiselle opintojaksolle.
- osallistumalla tammi- tai kesäkuussa järjestettävään uusintakuulusteluun ko. lukuvuoden aikana. Tällöin opiskelijan on otettava yhteyttä kyseisen opintojakson opettajaan viimeistään neljä viikkoa ennen uusintakuulustelua ja sovittava opettajan kanssa täydentävän näytön antamisesta.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan

edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Itsenäistä suorittamista edellyttävät opinnot kuvataan kunkin oppiaineen opintojaksojen yhteydessä. Sama pätee opintoihin, joita ei voi suorittaa itsenäisesti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevista luvuista lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määrääjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Opiskelija saa työskentelystään ja edistymisestään jatkuvaa suullista ja/tai kirjallista palautetta oppitunneilla sekä opintojakson aikana tehtävien oppimistehtävien yhteydessä. Petäjäveden lukiossa opiskelijan opintojen etenemistä seuraa ryhmänohjaaja yhteistyössä opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa. Opiskelija sekä hänen huoltajansa voivat seurata opiskelijan opintopistekertymää ja arvosanoja sähköisestä opintorekisterijärjestelmästä (Wilma). Järjestelmään merkitään myös poissaolot ja sitä käytetään yhtenä viestintäkanavana kodin ja

oppilaitoksen välisessä yhteistyössä. Tarvittaessa opiskelijan huoltajaan ollaan yhteydessä myös puhelimitse tai huoltajan ja opiskelijan kanssa käydään keskusteluja yhteisissä palavereissa.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan

eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppi määrän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppi määrän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppi määrän mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppi määrän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppi määrän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppi määrästä, mutta ei molemmista.

Muulla kuin lukiossa suoritettujen opintojen tai osaamisen hyväksilukemisesta lukion oppimäärään päättää lukion rehtori opiskelijan hakemuksen ja tarvittavien lisäselvitysten perusteella. Mikäli näille opinnoille ei ole suoraa vastaavuutta lukion opintojaksoissa, ne merkitään opiskelijan todistukseen otsikon *Muulla suoritettut opinnot* -alle.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja,	joista voi olla hylättyjä opintoja enintään
2–5 opintopistettä	0 opintopistettä
6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täyttyvä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen

tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisääjän myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä
5. oikeutta saada uskonnon tai elämäntiedon opetusta
6. oikeutta saada erityisopetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §, muutettu lailla 801/2024)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallintotuomioistuimeen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 §, muutettu lailla 165/2022)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimäärästä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi

- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/ elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelema oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi
- oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet
- arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet
- arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen
- kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt
- hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä
- opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti
- opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely
- todistusten ulkoasu.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

#LOPS2021

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittämissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen

- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmien sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä

paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväa elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävan tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävan kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaine ja tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävänä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Osaamisen arviointi

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaine ja tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1P)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilajisten tekstien tuottamista muita tekstejä hyödyntäen. Opiskelijaa rohkaistaan kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tuotetaan tekstejä yhdessä ja kirjoitusprosessin aikana annetaan ja vastaanotetaan palautetta. Opiskelijaa rohkaistaan keskustelemaan tekstien tulkinnasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan taitoja tekstien tuottajana, tulkitsijana ja arvioijana. Arvioitavina tehtävinä voivat olla esimerkiksi tekstianalyysin kirjoittaminen, aineistopohjaisen tekstin laatiminen ja kielen- ja tekstinhuollon koe. Vertais- ja itsearviointia voidaan hyöhyntää kirjoitusprosessin eri vaiheita harjoiteltaessa.

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI2_3P)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite*
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson yhtenä keskeisenä tavoitteena on syventää ryhmäviestintätaitoja ja tietoja ryhmäviestinnän ilmiöistä. Opintojaksossa harjoitellaan tavoitteellista ja rakentavaa osallistumista vuorovaikutustilanteissa ja analysoidaan erilaisia vuorovaikutustilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa etsitään opiskelijan omia vahvuuksia viestijänä vuorovaikutustilanteissa. Oman identiteetin rakentumista vahvistetaan syventämällä käsitystä kielestä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kieli- ja tekstitietoisuuden kehittymistä ja vuorovaikutustaitoja. Ryhmäviestintätaitojen opiskelussa aktiivinen osallistuminen

tuntityöskentelyyn ja yhteisiin opetuskeskusteluihin on tärkeää ja se vaikuttaa myös opintojakson arviointiin.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (ÄI4P)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa syvennetään eri kirjallisuuden lajien tuntemusta ja tulkintaa. Opiskelija harjaantuu myös audiovisuaalisen aineiston käytössä ja osaa yhdistää kertomuksellisuuden sekä fiktiiviseen että asiatekstiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Moduuliin kuuluva tietokirjallisuus syventää opiskelijan käsitystä siitä, miten ympäristöön liittyviin kysymyksiin voidaan vaikuttaa kirjallisuuden avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana keskustellaan pareittain tai ryhmissä kertomuksellisuudesta ja erilaisten kirjallisuuden lajien ilmaisukeinoista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana harjoitellaan lukutaidon tai kirjoitustaidon tehtäviä. Arvioitavia töitä ovat analyysit, arvostelut tai pohtivat tekstit, kuten lukutaidon tai kirjoitustaidon vastaustekstit.

Opintojakson aikana arvioidaan myös opiskelijan kykyä kielentää kirjallisuuden erittelyä suullisesti esimerkiksi podcastin tai kirjavinkkausvideon avulla.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana voidaan käydä teatterissa tai katsoa elokuva.

Media ja vaikuttamisen taidot, 2 op (ÄI5P)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*
- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa syvennetään opiskelijan kriittistä lukutaitoa ja perehdytään lähdekritiikkiin, tiedonhankinnan ja -hallinnan taitoihin sekä tekijänoikeuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa perehdytään vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä median rooliin yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opiskelija harjoittelee kantaaottavien ja vaikuttavien tekstien tuottamista ja analyysia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kriittistä lukutaitoa ja vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoristen keinojen hallintaa. Arvioitavina tehtävinä on tehtäviä, joissa analysoidaan ja tuotetaan kantaaottavia ja vaikuttavia mediatekstejä ja kaunokirjallisia tekstejä.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (ÄI6_7P)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa analysoidaan ja arvioidaan puhuttuja ja audiovisuaalisia tekstejä, kirjoitetaan käyttäen muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja harjoitellaan tuottamaan puhuttuja tekstejä digitaalisissa ympäristöissä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija tunnistaa ja pääsee käyttämään omia vahvuuksiaan esiintyjänä ja kirjoittajana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa opiskelija vahvistaa tietojaan esiintymisen vuorovaikutteisuudesta ja perehtyy vuorovaikutuksen etiikkaan eri viestintävälineissä, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Kirjallisuus meillä ja maailmalla, 2 op (ÄI8P)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tutustutaan kaunokirjallisuuden suomalaisiin ja länsimaisiin klassikoihin. Opintojakson aikana vahvistetaan opiskelijan kykyä ymmärtää mm. aikakauden vaikutus kirjallisuuden syntyyn ja sisältöön.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa tietojaan erilaisten yhteiskuntien suhtautumisesta kirjallisuuteen ja vaikutuksesta kirjoittamiseen ja teosten sisältöön. Opiskelijan ymmärrys kaunokirjallisuuden ja aatesuuntausten vuorovaikutuksesta kasvaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija keskustelee lukemastaan muiden kanssa moduuliin kuuluvien näkökulmien perusteella ja siten vahvistaa kykyään analysoida ja tulkita kirjallisuutta. Keskustelu voi olla esimerkiksi paneeli.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa kirjoitetaan kirjallisuudesta tulkitseva tai vertaileva teksti, esimerkiksi kirjallisuusessee. Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä analysoida ja tulkita kaunokirjallisuutta sekä kirjallisesti että suullisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käytetään laajasti kirjastojen palveluja erilaisten teosten lainaamiseen.

Puhu ja vaikuta, 2 op (ÄI9V)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson voi suorittaa osana Vanhan kirkon oppaaksi -teemaopintoja. Tällöin keskeisistä sisällöistä korostuvat työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot ja dialoginen ja rakentava vuorovaikutus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä ovat jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin ja neuvotteluihin osallistuminen, ongelmanratkaisutaidot ja oman näkemyksen vakuuttava esittäminen. Demokratiataidot vahvistuvat, kun opiskellaan analysoimaan erilaisia, haastaviakin vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan dialogista ja rakentavaa osallistumista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa keskitytään vuorovaikutustaitojen syventämiseen. Vuorovaikutusta tarkastellaan laajasti eri näkökulmista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuvat aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja oman oppimisen reflektointi. Arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi erilaisten vuorovaikutustilanteiden analyysia ja ryhmäviestinnän ja esiintymisen tehtäviä.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Abin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10V)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoa käyttää erilaisia tekstejä oman kirjoitelmansa lähdeaineistona. Kehitetään opiskelijan taitoja saada kirjoitelmasta yleissivistystä osoittava,

looginen ja sidosteinen sekä käytettyjen aineistojen kanssa keskusteleva. Opiskelijaa rohkaistaan oman tekstin itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kehitetään opiskelijan kykyä arvioida omaa ja toisen tekstiä keskustellen yhdessä.

Opintojaksossa voidaan keskustella luetuista teoksista ja pohtia teosten arvomaailmaa. Opintojaksossa voidaan käsitellä sellaista kirjallisuutta, jossa opiskelija pääsee pohtimaan myös omaa identiteettiään. Voidaan valita luettavaksi tietokirjoja, jotka kertovat erilaisista elämänpoluista ja valinnoista. Opintojaksossa voidaan tutustua sellaisiin kirjailijoihin, jotka kirjoittavat teoksissaan identiteetistä ja ihmisenä kasvamisesta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tuottaa laaja kantaa ottava tai pohtiva kirjoitelma. Arvioitavina tehtävinä ovat aineistopohjaiset kirjoitelmat ja kirjoitustaidon kokeen preliminääri. Opintojaksolla arvioidaan myös opiskelijan taitoa analysoida ja tulkita fiktiivinen tai tietoteos. Analyysi voi olla suullinen tai kirjallinen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolle voidaan kutsua kirjailija esittelemään kirjailijan työtä ja teosten syntymistä.

Abin lukutaito, 2 op (ÄI11V)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja eritellä ja tulkita erilaisia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan eri konteksteihin liittyvien tekstien kriittistä analyysiä ja lähdekritiikkiä ja opiskelijan kykyä käyttää asianmukaisia käsitteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tunnistaa eri tarkoituksia varten tehtyjä fiktiivisiä ja asiatekstejä. Arvioidaan myös opiskelijan kykyä tuottaa yhtenäinen ja oivaltava lukutaidon vastausteksti. Arvioitavina tehtävinä ovat erilaiset lukutaidon tehtävät ja lukutaidon preliminäärikoe.

Kirjallisuusdiplomi, 2 op (ÄI13V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan lukuharrastus vahvistuu ja lukuinnostus kasvaa.
- Opiskelija vankentaa kirjallisuudentuntemustaan tutustumalla kaunokirjallisuuden lajityyppeihin sekä eri aikakausien ja eri kulttuurien kirjallisuuteen.
- Opiskelijan erittelevä, tulkitseva, kriittinen ja kontekstuaalinen lukutaito kehittyy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elämyksellinen ja kokemuksellinen kirjallisuuden lukeminen, analysointi ja tulkinta.
- Kirjallisuuden päälaajat ja tutustuminen sekä kirjallisuuden ajankohtaisiin että klassisiin teoksiin ja teemoihin.
- Opiskelija lukee sovitusta kirjalistasta vähintään 12 teosta.
- Opiskelija suorittaa sovitun määrän tehtäviä lukemistaan teoksista. Tehtävät voivat olla suullisia tai kirjallisia tehtäviä. Teosten käsittelytavat sovitaan opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojaksolla voi lukea teoksia, joissa käsitellään identiteettiä ja ihmisenä kasvamista sekä erilaisia elämäntilanteita.
- Reflektiivisissä ja omaäänisissä tehtävissä opiskelija pääsee peilaamaan itseään ja omaa elämäänsä lukemiensa teksteihin.
- Diplomitehtävissä opiskelija tunnistaa ja pääsee käyttämään omia vahvuuksiaan tekstien tulkitsejana ja analysoijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojaksolla voi lukea teoksia, joissa käsitellään luovuutta, kirjoittamista ja kirjailijan työtä.

- Opintojaksolla opiskelijaa rohkaistaan tekemään lukemistaan teoksista omaanisi, luovia tehtäviä.
- Soveltavissa tehtävissä voi hyödyntää eri taiteenlajien, kuten musiikin ja kuvataiteen, osaamista tai eri oppiaineiden, kuten historian ja yhteiskuntaopin sisältöjä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojaksolla luetaan teoksia eri aikakausilta ja eri kulttuureista. Ymmärrys kontekstien merkityksestä tekstien synnyssä ja niiden tulkitsemisessä kasvaa.
- Lukemalla eri konteksteissa syntyneitä teoksia opiskelijan yleissivistys sekä ymmärrys erilaisuudesta lisääntyvät.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojaksolla on mahdollisuus lukea teoksia, joissa käsitellään erilaisuutta, ihmisoikeuksia ja ympäristön tilaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S = suoritettu, H = hylätty. Suoritusmerkinnän S saa, kun opiskelija on lukenut valitsemansa kirjat ja tehnyt sovitut tehtävät.

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaine ja tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla.

Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa

- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivaroaan
- syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen*
- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*
- *kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta*

Kielitietoisuuden kehittyminen

- *tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Abin kirjoitustaito, 2 op (S210V)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä*
- *kehittää omaäänistä kirjoittamista*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä*
- *syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta*
- *osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi*
- *omaäänisten tekstien tuottaminen*
- *tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa*
- *luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen*

- *ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoa käyttää erilaisia tekstejä oman kirjoitelmansa lähdeaineistona. Kehitetään opiskelijan taitoja saada kirjoitelmasta yleissivistystä osoittava, looginen ja sidosteinen sekä käytettyjen aineistojen kanssa keskusteleva. Opiskelijaa rohkaistaan oman tekstin itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä tuottaa kantaa ottava tai pohtiva kirjoitelma. Opintojaksolla arvioidaan myös opiskelijan taitoa analysoida ja tulkita fiktiivinen tai tietoteos. Analyysi voi olla suullinen tai kirjallinen.

Abin lukutaito, 2 op (S211V)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan taitoja eritellä ja tulkita erilaisia tekstejä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan eri konteksteihin liittyvien tekstien kriittistä analyysiä ja lähdekritiikkiä ja opiskelijan kykyä käyttää asianmukaisia käsitteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä analysoida ja tulkita monimuotoisia asiatekstejä, mediatekstejä ja fiktiivisiä tekstejä. Arvioitavina tehtävinä on lukutaidon tehtäviä, joissa opiskelija osoittaa kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon ja käsitteiden hallintaa.

Suomen kielen perusteet, 2 op (S212V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan.
- Opiskelija kehittää valmiuksiaan opiskella lukiossa.
- Opiskelija vahvistaa tekstien ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan suomen kielen kielioppia.
- Kirjoitetaan erilaisia tekstejä suomen kielellä.
- Puhutaan aktiivisesti suomea

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana vahvistetaan vuorovaikutustaitoja monipuolisesti erilaisten ryhmä- ja puhetehtävien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppitunneilla ja opintojakson tehtävien tekemistä. Opintojakson laajuus on 2-4 opintoviikkoa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu tai H=hylätty.

Kirjallisuudiplomi, 2 op (S213V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan lukuharrastus vahvistuu ja lukuinnostus kasvaa.
- Opiskelijan suomen kielen taito vahvistuu.
- Opiskelija vankentaa kirjallisuudentuntemustaan tutustumalla kaunokirjallisuuden lajityyppeihin sekä eri aikakausien ja eri kulttuurien kirjallisuuteen.
- Opiskelijan erittelevä, tulkitseva, kriittinen ja kontekstuaalinen lukutaito kehittyy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Elämyksellinen ja kokemuksellinen kirjallisuuden lukeminen, analysointi ja tulkinta.

- Kirjallisuuden päälaajat ja tutustuminen sekä kirjallisuuden ajankohtaisiin että klassisiin teoksiin ja teemoihin.
- Opiskelija lukee sovitusta kirjallistasta vähintään 12 teosta. Teokset voivat olla selkokirjoja ja selkomukautuksia. Sovitusti opiskelija voi myös kuunnella äänikirjoja.
- Opiskelija suorittaa sovitun määrän tehtäviä lukemistaan teoksista. Tehtävät voivat olla suullisia tai kirjallisia tehtäviä. Teosten käsittelytavat sovitaan opettajan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- Opintojaksolla voi lukea teoksia, joissa käsitellään identiteettiä ja ihmisenä kasvamista sekä erilaisia elämäntilanteita.
- Reflektiivisissä ja omaäänisissä tehtävissä opiskelija pääsee peilaamaan itseään ja omaa elämäänsä lukemiinsa teksteihin.
- Diplomitehtävissä opiskelija tunnistaa ja pääsee käyttämään omia vahvuuksiaan tekstien tulkitsijana ja analyysoijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Opintojaksolla voi lukea teoksia, joissa käsitellään luovuutta, kirjoittamista ja kirjailijan työtä.
- Opintojaksolla opiskelijaa rohkaistaan tekemään lukemistaan teoksista omaäänisiä, luovia tehtäviä.
- Soveltavissa tehtävissä voi hyödyntää eri taiteenlajien, kuten musiikin ja kuvataiteen, osaamista tai eri oppiaineiden, kuten historian ja yhteiskuntaopin sisältöjä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Opintojaksolla luetaan teoksia eri aikakausilta ja eri kulttuureista. Ymmärrys kontekstien merkityksestä tekstien synnyssä ja niiden tulkitsemisessa kasvaa.
- Lukemalla eri konteksteissa syntyneitä teoksia opiskelijan yleissivistys sekä ymmärrys erilaisuudesta lisääntyvät.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Opintojaksolla on mahdollisuus lukea teoksia, joissa käsitellään erilaisuutta, ihmisoikeuksia ja ympäristön tilaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S = suoritettu, H = hylätty. Suoritusmerkinnän S saa, kun opiskelija on lukenut valitsemansa kirjat ja tehnyt sovitut tehtävät.

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21P)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista muita tekstejä hyödyntäen. Opiskelijaa rohkaistaan kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa tuotetaan tekstejä yhdessä ja kirjoitusprosessin aikana annetaan ja vastaanotetaan palautetta. Opiskelijaa rohkaistaan keskustelemaan tekstien tulkinnasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan taitoja tekstien tuottajana, tulkitsijana ja arvioijana. Arvioitavina töinä voivat olla luetun ja kuullun ymmärtämisen tehtävät, kielioppikoe, kirjoitustehtävät yksin ja yhdessä sekä kokonaisteoksesta laadittavat työt. (Kokonaisteoksena voi olla selkomukautettu teos, jos opiskelija lukee suomeksi.) Vertais- ja itsearviointia voidaan hyödyntää kirjoitusprosessin eri vaiheita harjoiteltaessa.

Kieli, tekstit ja vuorovaikutus, 2 op (S22_3P)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarojaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuultuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan vuorovaikutusosaamista ja viestintärohkeutta.

Hyvinvointiosaaminen

Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kieli- ja tekstitietoisuuden kehittymistä ja vuorovaikutustaitoja. Ryhmäviestintätaitojen opiskelussa aktiivinen osallistuminen tuntityöskentelyyn ja yhteisiin opetuskeskusteluihin on tärkeää ja se vaikuttaa myös opintojakson arviointiin.

Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa, 2 op (S24P)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan monipuolisesti kaunokirjallisuuden lajeihin ja opitaan huomaamaan kielen kulttuurisidonnaisuus. Kaunokirjallisuuden avulla opiskelija tutustuu suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin, ja hänen kulttuurinen lukutaitonsa vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioitavina töinä voi olla sekä kirjallisia että suullisia tehtäviä kaunokirjallisuuden pohjalta.

Media ja vaikuttamisen taidot, 2 op (S25P)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhallinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan vaikuttamisen keinoja ja median ja kaunokirjallisuuden roolia yhteiskunnallisina vaikuttajina. Argumentoinnin ja retoriikan taitoja harjoittelemalla kannustetaan aktiiviseen kansalaisuuteen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa luetaan ajankohtaisia, ympäristöhaasteisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä tekstejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kriittistä lukutaitoa ja vaikuttamisen, argumentoinnin ja retoristen keinojen hallintaa.

Kirjoittaminen ja vuorovaikutus, 2 op (S26_7P)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa opiskelija harjoittelee laajahkon asiatekstin laatimista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan viestintärohkeutta ja kehitetään esiintymistaitoja niin, että opiskelija pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa tehdään kirjoitusprosessin itsearviointia ja vertaisarviointia. Yhtenä jakson arvioitavana tehtävänä on esiintymistehtävä.

Kirjallisuus meillä ja maailmalla, 2 op (S28P)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa kirjallisuutta tarkastellaan eri konteksteissaan. Opiskelija tutustuu eri aikakausien kirjallisuuteen sekä suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa kirjallisuutta tarkastellaan muun muassa historiallisessa, poliittisessa ja yhteiskunnallisessa kontekstissaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan kykyä ymmärtää ja tulkita kirjallisuutta eri konteksteissaan. Kokonaisteoksen lukeminen ja teokseen liittyvä tehtävä ovat osa opintojakson arviointia.

Puhu ja vaikuta, 2 op (S29V)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa syvennetään vuorovaikutusosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa huomioidaan erityisesti opiskelijan aktiivinen osallistuminen harjoituksiin. Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua valtakunnalliseen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen.

7.2. Ruotsi (TKRU)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäättään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen**

sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.2.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani, 4 op (RUB1_2P)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoiden että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä tiedostaa Suomessa vallitsevat kieliolosuhteet. Hän ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomessa sekä Pohjoismaissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13P)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä

- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu sekä suomenruotsalaisiin että pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin eri aineistoja hyödyntäen. Samalla hän oppii omasta kulttuuristaan ja kulttuuriperimästään sekä ymmärtää roolinsa globaalina maailmankansalaisena.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Tässä hyödynnetään ruotsinkielisiä medioita esim. seuraamalla uutisia eri medioista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formattiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Ympäristömme, 2 op (RUB14P)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Tässä hyödynnetään ruotsinkielisiä medioita sekä tutustumista erilaisiin tekstityyppeihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitojaan ympäristöön liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimisessä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formattiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15P)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla. Opintojaksossa painottuvat aihepiireinä jatko-opinnot ja työelämä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opintojaksossa tekstien aihepiirit käsittelevät opiskelua ja tulevaisuuden työelämää.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu

usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16V)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana valmisteltavien suullisten esitysten (esim. puhe ja suullinen alustus) kautta opiskelija vahvistaa laaja-alaista osaamistaan monitieteisen ja luovan osaamisen alueilla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa globaalin- ja kulttuuriosaamisen taitojaan erilaisten käsiteltävien aihepiirien sekä suullisten tehtävien kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen suullisen kielitaidon osa-alueella, jota dokumentoidaan erilaisten arvioitavien tehtävien avulla. Arvioinnissa otetaan myös huomioon työskentely opintojakson aikana.

Opintojakson yhteydessä suoritetaan Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe ja siitä annetaan erillinen arvosana sekä todistus, jonka opiskelija saa päättötodistuksen liitteenä.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17V)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitojaan kestäväan kehitykseen ja elämäntapaan sekä eettisyyden ja vastuullisuuteen (mm. sosiaalisen median käytössä) liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimisessä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Tässä opintojaksossa tarkastelun kohteena on erityisesti sosiaalinen media.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Abikurssi, 2 op (RUB18V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- valmistaudutaan ruotsin yo-kokeeseen
- vankennetaan ruotsin kielen taitoja tulevaisuutta varten

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- harjoitellaan kuullunymmärtämistä ja yo-kuunteluiden vastaustekniikkaa
- harjoitellaan luetunymmärtämistä ja yo-luetunymmärtämistehtävien vastaustekniikkaa
- kerrataan kielioppia
- laajennetaan sanavarastoa eri teemasanojen avulla
- harjoitellaan kirjoitelmien laatimista
- tutustutaan yo-kokeiden eri tehtävätyyppeihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan etenkin kirjallisesti. Tätä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja opettajan palautteen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monitieteisen ja luovan osaamisen taitojaan tutustumalla erilaisiin teksteihin ja teemoihin sekä luetussa että kuunnellussa muodossa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10. Halutessaan opiskelija voi muuttaa arvosanan suoritusmerkinnäksi (S = suoritettu).

Nivelkurssi, 2 op (RUB19V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan peruskoulussa opittua sanastoa ja kielioppia
- valmistaudutaan lukion ruotsin opintoihin
- rohkaistutaan kommunikoidaan ruotsin kielellä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan tärkeimpiä kielioppiasioita monipuolisesti erilaisten tehtävien avulla
- laajennetaan sanaston hallintaa sekä kertaamalla vanhaa että opettelemalla uutta
- harjoitellaan suullista kielitaitoa pari- ja pienryhmätehtävien avulla
- vankennetaan sekä kuullun- että luetunymmärtämistaitoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan ruotsinkielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole

dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

7.3. Vieraat kielet (VK)

Oppiaine ja tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sociolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen

kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kieli politiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistavat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.3.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Oppiaine ja tehtävä

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Minä, muut ja englannin kieli, 4 op (ENA1_2P)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä
- monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

- opiskelija työskentelee sinnikkäästi ja vastuullisesti parhaansa tehden

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyliilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana

- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehityskohteitaan kielenopiskelijana sekä löytämään itselleen sopivia opiskelutapoja. Opiskelija oppii tunnistamaan oman vähäisenkin kielitaitonsa eri kielissä ja arvostaa sitä osana kieli-identiteettiään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu englanninkielen käyttöön *lingua francana*, jonka avulla voi toimia kulttuurisesti moninaisissa ympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan vuorovaikutustaitoja käyttämällä työtapoina ryhmä- ja parityöskentelyä. Näin pyritään lukio-opintojen alussa tukemaan opiskelijan tunnetta ryhmään kuulumisesta omana itsenään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät mm. kirjallinen, ohjaava palaute kieliprofiilin laatimisen yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3P)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija työskentelee sinnikkäästi ja vastuullisesti parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla hyödynnetään kansainvälisen kulttuurin eri alueilta tulevia aineistoja ja pohditaan esimerkiksi kulttuurivaikutusten leviämistä digiajassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan edelleen vuorovaikutustaitoja käyttämällä työtapana esimerkiksi pari- ja ryhmäkeskusteluja eri taiteen aloihin liittyen. Harjoitellaan oman näkemyksen ilmaisemista kohteliaasti ja toisten näkemysten arvostavaa kuulemista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kulttuurin ja taiteiden merkitystä oman identiteetin rakentumisessa. Opiskelija pääsee myös harjoittelemaan itseilmaisua luovien tehtävien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle rakentavaa hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielitaidon eri osa-alueilla sekä laaja-alaisen osaamisen osa-alueilla. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppimistehtävien, kuten luovan kirjoittamisen tehtävän yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja/tai kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4P)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson sisällöt tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden pohtia suhtautumistaan erilaisiin ajankohtaisiin ja historiallisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Opiskelija saa myös harjoitella yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa tarvittavia taitoja erilaisten suullisten ja/tai kirjallisten tehtävien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan tutkimalla erilaisten tekstien luotettavuutta ja mahdollisia asenteellisuuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee oman mielipiteensä ilmaisemista tarkoituksenmukaisella tavalla erilaisissa tilanteissa. Opintojaksolla voidaan esimerkiksi järjestää väittely tai paneelikeskustelu, tai laatia vaikuttamiseen tähtäävä puhe tai teksti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute argumentointitehtävän yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5P)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa monitieteistä ja luovaa osaamistaan hakemalla tietoa itseään kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Opiskelija opettelee mm. tiivistämään oleellista tietoa sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson keskeisenä sisältönä olevat kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot antavat opiskelijalle mahdollisuuden pohtia myös omaa rooliaan eettisen ja kestävän tulevaisuuden rakentajana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6P)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija valmistautuu jatko-opintoihin ja/tai työelämään siirtymiseen mm. kertomalla suunnitelmistaan tulevaisuuden suhteen ja pohtimalla erilaisia vaihtoehtoisia urapolkuja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee jatko-opintoihin hakeuduttaessa ja työnhakutilanteissa tarvittavaa riittävän muodollista kieltä esimerkiksi laatimalla erilaisia työnhakuun ja opiskeluun liittyviä asiakirjoja. Voidaan harjoitella myös esimerkiksi erilaisia haastattelutilanteita.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija kartoittaa ja pohtii lukio-opintojen aikana kehittynyttä kielitaitoaan osana identiteettiään. Opintojakson sisällöissä myös itsenäistyvän nuoren arjen ja talouden hallinta, jatko-opinnot ja työelämään siirtyminen tarjoavat näkökulmia hyvinvointiosaamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7V)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta
- kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi
- osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos
- kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä
- esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista
- ratkaisukeskeisyys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa monitieteellistä ja luovaa osaamistaan mm. pohtimalla ilmiöiden syy-seuraussuhteita sekä kiinnittämällä erityistä huomiota lähdekritiikkiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija pohtii ympäristökysymyksiä ja kestäväää elämäntapaa sekä henkilökohtaisella että globaalilla tasolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoiteltavat laajemmat suulliset ja kirjalliset vuorovaikutustilanteet kehittävät vuorovaikutusosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8V)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan sekä formaaleissa että vapaammissa vuorovaikutustilanteissa kiinnittäen erityisesti huomiota kontekstin vaatimaan kielen muodollisuusasteeseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustuessaan tarkemmin puhutun kielen sosiaaliin, alueellisiin ja kulttuuriin variantteihin opiskelija samalla kasvattaa globaalia- ja kulttuuriosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen karttuvat tällä opintojaksolla erityisesti laajemman valmistellun esityksen valmistamisen kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, opiskelijan taito tuottaa suullisia tekstejä ja toimia suullisessa vuorovaikutuksessa, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin, opiskelijan opintojakson aikana antamiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatua arvosanaan. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Abikurssi, 2 op (ENA9V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautuminen englannin ylioppilaskokeeseen
- Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavan englannin kielen taidon vahvistaminen
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin tutustuminen ja oikea vastaustekniikka
- Lukion oppimäärän sisältöjen kertaaminen ja laajentaminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija työstää moniin eri tieteen-, taiteen- ja yhteiskunnallisiin aloihin liittyviä suullisia ja kirjallisia tekstejä ja häntä ohjataan hyödyntämään monilukutaitoaan esim. tunnistaakseen tekstien mahdollisia asenteellisuuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan erityisesti perustellun ja jäsennellyn kirjallisen esityksen tuottamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa ja kannustavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä täydentävät esim. kirjallinen, ohjaava palaute oppistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan työskentelyn jatkuvaan havainnointiin sekä hänen opintojakson aikana antamiinsa näyttöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset, testit ja kokeet, joiden avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa sekä laaja-alaisessa osaamisessa.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10. Hyväksytty arvosana voidaan opiskelijan pyynnöstä muuttaa suoritusmerkinnäksi S = suoritettu.

Nivelkurssi, 2 op (ENA10V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan lukion kieltenopiskelussa tarvittavia opiskelutaitoja ja työtapoja
- Kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittua
- Kerrataan keskeisiä kielen rakenteeseen liittyviä käsitteitä, kuten lauseenjäsenet ja aikamuodot
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan keskeistä verbioppia kiinnittäen erityisesti huomiota yleisaikamuotojen hallintaan
- Kerrataan opiskelijan jokapäiväiseen elämään liittyvää perussanastoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu kieli-identiteetin käsitteeseen ja pohtii omaa kielitaitoaan osana omaa identiteettiään. Häntä ohjataan kokeilemaan ja tunnistamaan erilaisia itselleen sopivia kieltenopiskelutaitoja. Omien taitojen, vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen antaa hyvän pohjan edetä lukio-opinnoissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjoittelee erityisesti suullisen vuorovaikutuksen taitoja omaan elinpiiriinsä kiinteästi liittyvissä vuorovaikutustilanteissa. Tämä tukee myös lukion alkuvaiheessa ryhmäytymistä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla korostuu **formatiivinen arviointi**, joka on opiskelijaa ohjaavaa ja oppimisprosessia eteenpäin vievää palautetta. Tällä opintojaksolla tärkein formatiivisen arvioinnin kanava on opettajan ja opiskelijan välinen suullinen palaute, jota opiskelija saa henkilökohtaisesti jokaisella oppitunnilla.

Opintojakson **summatiivinen arviointi** koostuu erilaisista opintojakson tavoitteisiin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi kielioppi- ja sanastotesteistä, suullisista ja kirjallisista tehtävistä sekä mahdollisesti kokeesta. Myös opiskelijan työskentelyä arvioidaan osana summatiivista arviointia.

Kurssi arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin nivelkurssilla kerrataan peruskoulun englannin A-oppimäärän keskeistä sisältöä sekä vahvistetaan lukiossa tarvittavia kieltenopiskelutaitoja.

7.3.2. Vieraat kielet, ranska, B2-oppimäärä (RAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (RAB21V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa arjen viestintätilanteissa, jotka liittyvät läheisesti opiskelijan jokapäiväiseen elämään, kuten opiskeluun, harrastuksiin, vapaa-aikaan sekä asiointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa vahvuuksiaan kielenoppijana, kehittää kielenopiskelutaitojaan ja hahmottaa alkeiskielitaitonsa osana kieli-identiteettiään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Monenlaista elämää, 2 op (RAB22V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit
- Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta
- arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista tutustuessaan uusiin vuorovaikutustilanteisiin ja laajentaessaan sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt avaavat näkökulmia erilaisten ranskankielisten kulttuurien tuntemukseen, kulttuurierojen pohtimiseen ja kulttuurien moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (RAB23V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoitellessaan uusia vuorovaikutustilanteita, kuten erilaisissa terveydenhuollon palveluissa asiointia. Hän myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt liittyvät terveyteen, hyvinvointiin ja ihmisen eri elämänvaiheisiin, mikä tarjoaa näkökulmia hyvinvointiosaamisen vahvistamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RAB24V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kulttuurin käsitettä laajasti eri näkökulmista pitäen sisällään sekä kansalliset- ja kielelliset ulottuvuudet että monenlaisen luovan toiminnan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita, kuten esimerkiksi omasta musiikki- tai taidemaustaan kertomista. Hän myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hakee tietoa itseään kiinnostavista kulttuuriin ja luovaan toimintaan liittyvistä aiheista, sekä ajankohtaisista kulttuuri-ilmiöistä. Samalla hän vahvistaa monilukutaitoaan ja häntä ohjataan lähdekritiikkiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää

esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB25V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan näkemään kielitaitonsa merkitys opiskelussa sekä työelämätautona. Opintojakson keskeiset aihepiirien kautta opiskelija myös tutustuu ranskankielisen maailman opiskelu- ja työkuultuuriin.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt tarjoavat näkökulmia opiskelijan oman tulevaisuuden pohtimiseen esimerkiksi jatko-opintojen ja työelämän näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoitellessaan uusia vuorovaikutustilanteita, kuten omasta opiskelustaan kertomista. Voidaan myös harjoitella pienimuotoisesti toimimista esimerkiksi työhaastattelutilanteessa. Opiskelija myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Yhteinen maapallomme, 2 op (RAB26V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät ajankohtaiset aiheet syventävät opiskelijan näkökulmia ranskankielisiin yhteiskuntiin ja ranskan asemaan globaalissa maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuessaan ajankohtaisiin aihepiireihin ja hyödyntäessään ranskankielistä mediaa, opiskelija kehittää samalla monilukutaitoaan. Häntä ohjataan mediakritiikkiin. Opiskelijaa harjoittelee myös itse erilaisten tekstien tuottamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RAB27V)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- *erilaiset asuinympäristöt*
- *kestävä elämäntapa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuessaan opintojakson keskeisiin aihepiireihin, opiskelija samalla pohtii ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa sekä henkilökohtaisella että globaalilla tasolla, ja vahvistaa näin eettistä ja ympäristöosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa monitieteellistä ja luovaa osaamistaan mm. pohtimalla ilmiöiden syy-seuraussuhteita sekä kiinnittämällä erityistä huomiota lähdekritiikkiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Kansainvälinen osaaminen, 2 op (RAB28V)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijalle muodostuu kokonaiskäsitelmänsä ranskan kielen taidostaan kielitaidon eri osa-alueilla. Hän täydentää kieliprofiiliaan. Pohditaan myös rakentavan viestinnän merkitystä kansainvälisessä yhteistyössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiin aihepiireihin kuuluvat kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö avaavat näkökulmia globaaliin ja kulttuuriosaamiseen. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan mm. kulttuurierojen vaikutuksia kansainvälisessä viestinnässä ja yhteistyössä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opintojakson voi suorittaa osittain itsenäisesti osallistumalla esimerkiksi kielikurssille, opiskelijavaihtoon tai muuhun opiskelijan liikkuvuuteen ranskankielisessä maassa. Tällöin täydentävästä näytöstä sovitaan opettajan kanssa erikseen.

Abikurssi, 2 op (RAB29V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautuminen ranskan ylioppilaskokeeseen
- Vahvistetaan elinikäisen oppimisen taitoja
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin tutustuminen ja oikea vastaustekniikka
- Lukion oppimäärän sisältöjen kertaaminen ja laajentaminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija työstää moniin eri aihepiireihin liittyviä suullisia ja kirjallisia tekstejä ja häntä ohjataan hyödyntämään monilukutaitoaan esim. tunnistaa tekstin mahdollisia asenteellisuksia. Pohditaan myös sitä, miten opiskelija voi jatkaa ranskan opiskelua, harrastamista ja käyttämistä vuorovaikutukseen lukio-opintojen jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään oppimäärän aikana opittuja vuorovaikutustaitoja keskittyen erityisesti kirjalliseen viestintään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielienoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10. Hyväksytty numeroarvosana voidaan opiskelijan pyynnöstä muuttaa suoritusmerkinnäksi S = suoritettu.

7.3.3. Vieraat kielet, ranska, B3-oppimäärä (RAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (RAB31V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan
- löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä
- hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa
- pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- rutiininomaiset viestintätilanteet

- keskeisimmät viestintästrategiat
- tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset

Paikallinen lisäys

- henkilökohtaisen kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Uuden kielen aloittamisen myötä opiskelijaa ohjataan pohtimaan kielitaitoa osana identiteettiään. Häntä ohjataan kokeilemaan erilaisia tapoja oppia kieltä ja tunnistamaan niistä itselleen parhaiten sopivat.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään alkeiskielitaitoaan yksinkertaisissa viestintätilanteissa, joita harjoitellaan suullisesti esim. pari- ja pienryhmätyöskentelynä. Esimerkiksi kohteliaisuusfraasien käyttöön tutustuminen tukee rakentavan vuorovaikutuksen taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan ranskan kielen asemaan maailmassa ja tutustutaan ranskankielisiin kulttuureihin niitä suomalaiseen ja muihin opiskelijalle tuttuihin kulttuureihin vertaillen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi, joka alkavan kielen kursseilla painottuu oikean ääntämisen oppimiseen sekä opiskelutekniikoihin. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa ja sisältöjen hallinnassa, sekä työskentelyn havainnointiin.

Matkalla maailmassa, 2 op (RAB32V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa jokapäiväisissä tilanteissa ranskan kielellä, painottaen suullista viestintää.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan edelleen kokeilemaan ja löytämään itselleen sopivia kielenoppimisen keinoja, sekä asettamaan tavoitteita omalle opiskelulle. Häntä ohjataan tunnistamaan kehittyvän alkeiskielitaitonsa merkitys osana kielitaitoaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi, joka alkavan kielen kursseilla painottuu oikean ääntämisen oppimiseen sekä opiskelutekniikoihin. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa ja sisältöjen hallinnassa, sekä työskentelyn havainnointiin.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (RAB33V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija kartuttaa vuorovaikutustaitojaan erilaisissa arjen viestintätilanteissa, jotka liittyvät läheisesti opiskelijan jokapäiväiseen elämään, kuten opiskeluun, harrastuksiin, vapaa-aikaan sekä asiointiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa edelleen vahvuuksiaan kielenoppijana, kehittää kielenopiskelutaitojaan ja hahmottaa yhä paremmin alkeiskielitaitonsa osana kieli-identiteettiään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta, sisältöjen hallinnasta ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Monenlaista elämää, 2 op (RAB34V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista tutustuessaan uusiin vuorovaikutustilanteisiin ja laajentaessaan sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt avaavat näkökulmia erilaisten ranskankielisten kulttuurien tuntemukseen, kulttuurierojen pohtimiseen ja kulttuurien moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (RAB35V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoitellessaan uusia vuorovaikutustilanteita, kuten erilaisissa terveydenhuollon palveluissa asioimista. Hän myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt liittyvät terveyteen, hyvinvointiin ja ihmisen eri elämänvaiheisiin, mikä tarjoaa näkökulmia hyvinvointiosaamisen vahvistamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta, sisältöjen hallinnasta ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RAB36V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan pohtimaan kulttuurin käsitettä laajasti eri näkökulmista pitäen sisällään sekä kansalliset- ja kielelliset ulottuvuudet että monenlaisen luovan toiminnan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoittelemalla erilaisia vuorovaikutustilanteita, kuten esimerkiksi omasta musiikki- tai taidemaustaan kertomista. Hän myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hakee tietoa itseään kiinnostavista kulttuuriin ja luovaan toimintaan liittyvistä aiheista, sekä ajankohtaisista kulttuuri-ilmiöistä. Samalla hän vahvistaa monilukutaitoaan ja häntä ohjataan lähdekritiikkiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehitymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (RAB37V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan näkemään kielitaitonsa merkitys opiskelussa sekä työelämätautona. Opintojakson keskeiset aihepiirien kautta opiskelija myös tutustuu ranskankielisen maailman opiskelu- ja työelämään.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt tarjoavat näkökulmia opiskelijan oman tulevaisuuden pohtimiseen esimerkiksi jatko-opintojen ja työelämän näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija jatkaa vuorovaikutustaitojensa kartuttamista harjoitellessaan uusia vuorovaikutustilanteita, kuten omasta opiskelustaan kertomista. Voidaan myös harjoitella pienimuotoisesti toimimista esimerkiksi työhaastattelutilanteessa. Opiskelija myös laajentaa sanaston ja kielen rakenteiden hallintaa opintojakson keskeisten sisältöjen ja tavoitteiden mukaisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää

esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Yhteinen maapallomme, 2 op (RAB38V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

- voidaan tutustua ranskan ylioppilaskokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla käsiteltävät ajankohtaiset aiheet syventävät opiskelijan näkökulmia ranskankielisiin yhteiskuntiin ja ranskan asemaan globaalissa maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustuessaan ajankohtaisiin aihepiireihin ja hyödyntäessään ranskankielistä mediaa, opiskelija kehittää samalla monilukutaitoaan. Häntä ohjataan mediakritiikkiin. Opiskelijaa harjoittelee myös itse erilaisten tekstien tuottamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RAB39V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuessaan opintojakson keskeisiin aihepiireihin, opiskelija samalla pohtii ympäristökysymyksiä ja kestävä elämäntapaa sekä henkilökohtaisella että globaalilla tasolla, ja vahvistaa näin eettistä ja ympäristöosaamistaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa monitieteellistä ja luovaa osaamistaan mm. pohtimalla ilmiöiden syy-seuraussuhteita sekä kiinnittämällä erityistä huomiota lähdekritiikkiin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Kansainvälinen osaaminen, 2 op (RAB310V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö
- tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin
- kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijalle muodostuu kokonaiskäsitys ranskan kielen taidostaan kielitaidon eri osa-alueilla. Hän täydentää kieliprofiiliaan. Pohditaan myös rakentavan viestinnän merkitystä kansainvälisessä yhteistyössä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson keskeisiin aihepiireihin kuuluvat kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö avaavat näkökulmia globaaliin ja kulttuuriosaamiseen. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan mm. kulttuurierojen vaikutuksia kansainvälisessä viestinnässä ja yhteistyössä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opintojakson voi suorittaa osittain itsenäisesti osallistumalla esimerkiksi kielikurssille, opiskelijavaihtoon tai muuhun opiskelijan liikkuvuuteen ranskankielisessä maassa. Tällöin täydentävästä näytöstä sovitaan opettajan kanssa erikseen.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Abikurssi, 2 op (RAB311V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistautuminen ranskan ylioppilaskokeeseen
- Vahvistetaan elinikäisen oppimisen taitoja
- Opiskelija työskentelee vastuullisesti ja sinnikkäästi parhaansa tehden.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin tutustuminen ja oikea vastaustekniikka
- Lukion oppimäärän sisältöjen kertaaminen ja laajentaminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija työstää moniin eri aihepiireihin liittyviä suullisia ja kirjallisia tekstejä ja häntä ohjataan hyödyntämään monilukutaitoaan esim. tunnistaa tekstin mahdollisia asenteellisuksia. Pohditaan myös sitä, miten opiskelija voi jatkaa ranskan opiskelua, harrastamista ja käyttämistä vuorovaikutukseen lukio-opintojen jälkeen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään oppimäärän aikana opittuja vuorovaikutustaitoja keskittyen erityisesti kirjalliseen viestintään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Arvioinnissa painottuvat opintojakson tavoitteet ja sisällöt, ja sen kohteina ovat opiskelijan työskentely, tiedot ja taidot kielitaidon eri osa-alueilla, sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet.

Formatiivisen arvioinnin tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen osaamisestaan ja kehittymisestään kielenoppijana. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa opettajan ja opiskelijan välillä tapahtuva dialogi. Tätä voivat täydentää esimerkiksi kirjallinen, ohjaava palaute erilaisten oppimistehtävien yhteydessä, vertaispalaute ja itsearviointi.

Summatiivinen arviointi perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen hallinnassa ja laaja-alaisesta osaamisesta, sekä työskentelyn havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 -10. Hyväksytty numeroarvosana voidaan opiskelijan pyynnöstä muuttaa suoritusmerkinnäksi S = suoritettu.

7.3.4. Vieraat kielet, saksa, B2-oppimäärä (SAB2)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB21V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan omaan ympäristöönsä liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimisessä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Monenlaista elämää, 2 op (SAB22V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksan kielen varianteista ja saksan kielen asemasta sekä Euroopan tasolla että maailmanlaajuisesti. Hän oppii havainnoimaan kulttuurisia eroja Suomen ja saksankielisten maiden välillä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB23V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB24V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija

vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista kulttuurisista teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Tässä opintojaksossa tarkastelun kohteena ovat erityisesti media ja kulttuuriset ilmiöt.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB25V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija

vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla. Tässä opintojaksossa painottuvat aihepiireinä opiskelu, jatko-opinnot ja työelämä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Yhteinen maapallomme, 2 op (SAB26V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä ja lähteitä kriittisesti. Tässä opintojaksossa tarkastelun kohteena ovat erityisesti kohdekieliset mediat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kestävä elämäntapa, 2 op (SAB27V)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 1, 2 op (VKB27), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 1

- erilaiset asuinympäristöt
- kestävä elämäntapa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan omaan ympäristöönsä ja kestävään elämäntapaan liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimisessä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formattiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kansainvälinen osaaminen, 2 op (SAB28V)

Opintojakson moduulit

- Perustason jatko 2, 2 op (VKB28), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason jatko 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Vahvistetaan saksan kielen taitoa ja kartutetaan edelleen saksalaisen kielialueen kulttuurista ja yhteiskunnallista ymmärrystä.

Keskeiset sisällöt

Perustason jatko 2

- *kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö*
- *tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin*
- *kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakson voi suorittaa osittain itsenäisesti osallistumalla esim. kielikurssille tai opiskelijavaihtoon saksankielisellä kielialueella. Tällöin asiasta sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Abikurssi, 2 op (SAB29V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan saksan yo-kokeeseen vankennetaan saksan kielen taitoja tulevaisuutta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan kuullunymmärtämistä ja yo-kuunteluiden vastaustekniikkaa, luetunymmärtämistä ja yo-luetunymmärtämistehtävien vastaustekniikkaa, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa eri teemasanojen avulla, harjoitellaan kirjoitelmien laatimista, tutustutaan yo-kokeiden eri tehtävätyyppeihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan sekä suullisesti että kirjallisesti. Tätä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja opettajan antaman palautteen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monitieteisen ja luovan osaamisen taitojaan tutustumalla erilaisiin teksteihin ja teemoihin sekä luetussa että kuunnellussa muodossa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10, mutta voidaan opiskelijan pyynnöstä arvioida suorituserkinnällä (S = suoritettu).

7.3.5. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaine ja tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmisiin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (SAB31V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksan kielen asemasta Euroopan tasolla sekä maailmanlaajuisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole

dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Matkalla maailmassa, 2 op (SAB32V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskelutekniikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (SAB33V)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskeluteknikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan omaan ympäristöönsä liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimisessä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole

dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Monenlaista elämää, 2 op (SAB34V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksan kielen varianteista ja saksan kielen asemasta sekä Euroopan tasolla että maailmanlaajuisesti. Hän oppii havainnoimaan kulttuurisia eroja Suomen ja saksankielisten maiden välillä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa

opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (SAB35V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskelutekniikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB36V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuurialueita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuurialueet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista kulttuurisista teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Tässä opintojaksossa tarkastelun kohteena ovat erityisesti media ja kulttuuriset ilmiöt.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (SAB37V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan itsensä kielenoppijana ja harjaantuu näkemään, millaisin opiskelutekniikoin hän pystyy kartuttamaan kielitaitoaan. Hän osaa asettaa itselleen tavoitteita, jotka edistävät hänen kielenoppimistaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla. Tässä opintojaksossa painottuvat aihepiireinä opiskelu, jatko-opinnot ja työelämä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formattiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Yhteinen maapallomme, 2 op (SAB38V)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Tämä tapahtuu harjoittelemalla pareittain ja pienryhmissä. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä ja lähteitä kriittisesti. Tässä opintojaksossa tarkastelun kohteena ovat erityisesti kohdekieliset mediat.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena. Näitä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Kestävä elämäntapa, 2 op (SAB39V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Teemoina ja sisältöinä tällä opintojaksolla ovat erilaiset asuin ympäristöt ja kestävä elämäntapa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan omaan ympäristöönsä ja kestävään elämäntapaan liittyvien ilmiöiden ymmärtämisessä sekä niistä viestimässä erilaisten tehtävien ja oppimateriaalien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monilukutaitoaan sekä taitoa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Kansainvälinen osaaminen, 2 op (SAB310V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vahvistetaan saksan kielen taitoa ja kartutetaan edelleen saksalaisen kielialueen kulttuurista ja yhteiskunnallista ymmärrystä.
- Pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.2 tavoitteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kansainvälinen osaaminen ja yhteistyö, tutustuminen erilaisiin kansainvälisiin kielitaidon arviointijärjestelmiin, kielitaitovaatimukset muun muassa jatko-opinnoissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään saksankielisten maiden kulttuurisista ilmiöistä sekä ajankohtaisista aiheista ja teemoista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan saksankielisissä kommunikaatiotilanteissa. Opiskelija vahvistaa taitojaan viedä vuorovaikutustilanteita eteenpäin sekä aktiivisena kommunikoijana että kuuntelijana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija vahvistaa saksan kielen taitojaan yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämisessä sekä harjoittelee omaa rooliaan aktiivisena kansalaisena.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole

dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakson voi suorittaa osittain itsenäisesti osallistumalla esim. kielikurssille tai opiskelijavaihtoon saksankielisellä kielialueella. Tällöin asiasta sovitaan erikseen opettajan kanssa.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Abikurssi, 2 op (SAB311V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Valmistaudutaan saksan yo-kokeeseen vankennetaan saksan kielen taitoja tulevaisuutta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan kuullunymmärtämistä ja yo-kuunteluiden vastaustekniikkaa, luetunymmärtämistä ja yo-luetunymmärtämistehtävien vastaustekniikkaa, kerrataan kielioppia, laajennetaan sanavarastoa eri teemasanojen avulla, harjoitellaan kirjoitelmien laatimista, tutustutaan yo-kokeiden eri tehtävätyyppeihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija kartuttaa omia vuorovaikutustaitojaan sekä suullisesti että kirjallisesti. Tätä harjoitellaan erilaisten tehtävien ja opettajan antaman palautteen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa monitieteisen ja luovan osaamisen taitojaan tutustumalla erilaisiin teksteihin ja teemoihin sekä luetussa että kuunnellussa muodossa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana tapahtuu sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin on tarkoitus auttaa opiskelijaa kohti omia tavoitteitaan ja viedä opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, tämä tapahtuu usein opettajan välittömänä palautteena oppituntien aikana esim. opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai ääntämiseen liittyvissä tehtävissä. Formatiivinen arviointi ei ole dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja osaamista mittaavista kokeista ja testeistä saaduista arvosanoista.

Opintojakson arvosanan antaminen pohjautuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) sekä työskentelyyn opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10, mutta voidaan opiskelijan pyynnöstä arvioida suoritusmerkinnällä (S = suoritettu).

7.4. Matematiikka (MA)

Oppiaine ja tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen

- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.4.1. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1P)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kerta prosenttilaskennan periaatteet
- osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa
- syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan
- kerta potenssin laskusäännöt
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet
- oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- lukujoukot ja peruslaskutoimitukset
- luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo
- prosenttilaskenta
- potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus
- funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- yhtälöpari
- neliö- ja kuutiojuuri
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan hyvinvointiosaamista harjoittelemalla oman oppimistavan kehittämistä myöhempiä opintoja varten sekä tukemalla opiskelijaa kasvattamaan omaa vastuuta opinnoistaan sekä luottamaan omaan oppimiseensa ja osaamiseensa. Opetuksessa ohjataan opiskelija tunnistamaan omat kehityskohteensa sekä vahvuutensa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan harjoittelemalla ryhmätyöskentelyä sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

7.4.2. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2P)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomien tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*
- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetustilanteissa rakennetaan kannustava ja avoin ilmapiiri, joka kannustaa opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisujen esittämiseen ja ajattelun sanoittamiseen. Opiskelijoita kannustetaan yhteistyöhön sekä yhdessä oppimiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja toisaalta myös kehittämiskohteitaan. Lisäksi autetaan opiskelijaa huomaamaan, että matematiikan opiskelu vaatii pitkäjänteistä työtä ja sinnikkyyttä. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan opiskelustaan vastuuta luomalla työn tekemisen kulttuuri.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Geometria, 2 op (MAA3P)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelijalle vahvistuu käsitys matematiikasta universaalina kielenä. Opintojakson aikana opiskelija tutustuu myös matematiikan merkitykseen kulttuurin ja historian kehityksessä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4P)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla syvennetään matematiikan kannalta tärkeitä monilukutaidon osa-alueita. Opiskelija harjaantuu sanalliseen, numeeriseen, symboliseen sekä kuvalliseen tuottamiseen.

Ongelmia pyritään tarkastelemaan uudella tavalla ja yhdistelemällä asioita. Lisäksi opiskelija oppii erilaisiin tiedon esittämistapoihin eri ohjelmistoilla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5P)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*
- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa autetaan hahmottamaan, kuinka matematiikan avulla voidaan ratkaista globaaleja ongelmia liittyen esimerkiksi väestönkasvuun sekä kestäväan kehitykseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Derivaatta, 3 op (MAA6P)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikan globaalia kieltä sekä ymmärtää sen merkityksen osana kulttuurin ja historian kehitystä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohajataan huomaamaan, kuinka matemaattiset käsitteet liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Näitä voidaan tarkastella esimerkiksi soveltamalla derivaatan käsitettä fysiikan käsitteisiin paikka, nopeus ja kiihtyvyys.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7P)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä sekä sitä tukevia piirroksia ja välineitä. Lisäksi vahvistetaan opiskelijan taitoja ohjelmistojen käytössä osana ratkaisujen luomista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8P)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu arvioimaan ja lukemaan tilastoja. Tilastoina voidaan käyttää esimerkiksi vaalitulastoja tai muita, eri tieteenalojen tilastoja, joiden avulla opiskelijan ymmärrys matematiikan merkityksestä osana yhteiskunnan rakenteita vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

3D-geometria, 2 op (MAA10V)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla syvennetään matematiikan kannalta olennaista monilukutaitoa, eli syvennetään sanallisen, numeerisen, symbolisen sekä kuvallisen esittämisen hallintaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Algortimit ja lukuteoria, 2 op (MAA11V)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajitteualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi

- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan matematiikan historiaan ja sitä kautta matematiikan merkitykseen kulttuurien ja historian kehityksessä. Myös käsitys matematiikasta globaalina kielenä vahvistuu muun muassa konnektiivien opiskelun myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkiksi konnektiivit ja totuusarvojen määrittäminen linkittää matematiikan filosofiaan. Näin opiskelija huomaa matematiikan merkityksen myös muissa oppiaineissa ja osaa soveltaa opittuja taitoja oppiainerajojen yli.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12V)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla yhdistyy eri matematiikan osa-alueet kuten geometria ja integraalilaskenta sekä todennäköisyyslaskenta ja integraalilaskenta. Näin opiskelija oppii hahmottamaan kuinka matemaattiset käsitteet ovat osa laajempaa kokonaisuutta. Samalla erilaisten esitystapojen hallinta syvenee.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Pitkän matematiikan kertaus, 3 op (MAA13V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa ratkaisemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään eri menetelmiä. Myös matematiikan monilukutaidon osa-alueita pyritään vahvistamaan tavoitteellisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana kannustetaan opiskelijoita pohtimaan ja keskustelemaan tehtävistä ja niiden ratkaisusta. Opiskelijoita tuetaan yhteistyöhön ja yhdessä oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAA14V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot.
- Opiskelija syventää prosenttilaskennan taitojaan.
- Opiskelija oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä.

- Opiskelija osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- Indeks
- Korkokäsite, yksinkertainen korko
- Verotus
- Valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso opiskellaan osana Arjen taloustaito -opintojaksoa, jolla vahvistetaan nuoren oman talouden hallintaa. Opiskelija oivaltaa, miten suunnitella ja ennakoida tulojen ja menojen tasapainoa. Tavoitteena on oman talouden kestävyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla hankituilla tiedoilla ja käytännön taidoilla nuori selviytyy oman talouden hallinnasta. Hän ymmärtää omien valintojensa vaikutuksen ympäröivään yhteiskuntaan ja kansantaluuteen, ja toisaalta kansantalouden vaikutuksen omaan talouteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt antavat talousuutisten medialukutaitoa. Tämän avulla nuori on taitavampi tekemään omaa elämäänsä koskevia viisaita päätöksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Talousmatematiikan alkeet -opintojakso opiskellaan osana Arjen taloustaito A -opintojaksoa. Opintojakson arviointiperusteet on kirjattu tarkemmin Arjen taloustaito -opintojakson yhteyteen.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään osana Arjen taloustaito A -opintojaksoa.

7.4.3. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2P)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomi yhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan erilaisten matemaattisten ratkaisumenetelmien muodostamista käytännön ongelmien ratkaisemiseksi. Perehdytään ohjelmistojen käyttöön osana ratkaisujen luomista sekä arvioidaan ja tulkitaan saatuja tuloksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Geometria, 2 op (MAB3P)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tutkitaan erilaisten kappaleiden merkityksiä käytännön ongelmien ratkaisemisessa. Harjoitellaan kappaleiden piirtämiseen tarvittavia taitoja käyttäen erilaisia ohjelmistoja osana matemaattisten ratkaisujen tuottamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan

positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4P)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan asioiden säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia. Tutkitaan ja mallinnetaan eri alueiden väestönkehityksiä sekä ennustetaan niiden kehittymistä tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5P)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia tiedonesittämistapoja sekä niiden soveltamista eri tieteiden tutkimustuloksille. Harjoitellaan monilukutaitoa kuvaamalla tietoa numeroiden, kuvien ja symbolien avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8V)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen

- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa harjoitellaan ympäristöön ja kiertotalouteen liittyvien ongelmien ratkaisemista matematiikan avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9V)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan käsittelemään ajankohtaisista aiheista muodostettuja tilastoja. Vahvistetaan aiemmillä opintojaksoilla opittuja tilastojen käsittelytapoja sekä kuvataan tilastoja tietotekniikan avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaitoja vahvistetaan tieteellisen tutkimuksen ja tutkimusraportin muodostamisen avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Matematiikan kertaus, 2 op (MAB10V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrataan pakollisten opintojaksojen keskeisiä sisältöjä
- tutustutaan matematiikan ylioppilaskokeen arviointiin, vaatimuksiin ja koeympäristön ohjelmiin
- harjoitellaan vastaamaan ylioppilaskokeeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla rohkaistaan opiskelijaa ratkaisemaan ongelmia uudella tavalla ja yhdistelemään eri menetelmiä. Myös matematiikan monilukutaidon osa-alueita pyritään vahvistamaan tavoitteellisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana kannustetaan opiskelijoita pohtimaan ja keskustelemaan tehtävistä ja niiden ratkaisusta. Opiskelijoita tuetaan yhteistyöhön ja yhdessä oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Matematiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Korvaava 1, 2 op (MAB11V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan opintojakso, jolla ei ole suoraan korvaavuutta lyhyen matematiikan opintojaksoon

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä S annetaan vain, mikäli kyseinen pitkän matematiikan opintojakso on suoritettu hyväksytysti.

Jos kyseisen pitkän matematiikan opintojakson arvosana on 4, siitä ei anneta edes hylättyä merkintää H, eikä näin ollen lasketa lukion opintopisteisiin.

Katso luvusta Matematiikka kohta "Oppimäärän vaihtaminen".

Korvaava 2, 2 op (MAB12V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan opintojakso, jolla ei ole suoraan korvaavuutta lyhyen matematiikan opintojaksoon

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä S annetaan vain, mikäli kyseinen pitkän matematiikan opintojakso on suoritettu hyväksytysti.

Jos kyseisen pitkän matematiikan opintojakson arvosana on 4, siitä ei anneta edes hylättyä merkintää H, eikä näin ollen lasketa lukion opintopisteisiin.

Katso luvusta Matematiikka kohta "Oppimäärän vaihtaminen".

Korvaava 3, 2 op (MAB13V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan opintojakso, jolla ei ole suoraan korvaavuutta lyhyen matematiikan opintojaksoon

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä S annetaan vain, mikäli kyseinen pitkän matematiikan opintojakso on suoritettu hyväksytysti.

Jos kyseisen pitkän matematiikan opintojakson arvosana on 4, siitä ei anneta edes hylättyä merkintää H, eikä näin ollen lasketa lukion opintopisteisiin.

Katso luvusta Matematiikka kohta "Oppimäärän vaihtaminen".

Korvaava 4, 1 op (MAB14V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan opintojakso, jolla ei ole suoraan korvaavuutta lyhyen matematiikan opintojaksoon

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä S annetaan vain, mikäli kyseinen pitkän matematiikan opintojakso on suoritettu hyväksytysti.

Jos kyseisen pitkän matematiikan opintojakson arvosana on 4, siitä ei anneta edes hylättyä merkintää H, eikä näin ollen lasketa lukion opintopisteisiin.

Katso luvusta Matematiikka kohta "Oppimäärän vaihtaminen".

Korvaava 5, 1 op (MAB15V)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan opintojakso, jolla ei ole suoraan korvaavuutta lyhyen matematiikan opintojaksoon

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä S annetaan vain, mikäli kyseinen pitkän matematiikan opintojakso on suoritettu hyväksytysti.

Jos kyseisen pitkän matematiikan opintojakson arvosana on 4, siitä ei anneta edes hylättyä merkintää H, eikä näin ollen lasketa lukion opintopisteisiin.

Katso luvusta Matematiikka kohta "Oppimäärän vaihtaminen".

7.5. Biologia (BI)

Oppiaine ja tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään

biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattaessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1P)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu ja sen perinnölliset perusteet
- luonnonvalinta
- lajiutuminen
- kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat
- ihmisen evoluutio
- evoluution tutkiminen

Eliökunta

- luokittelun periaatteet
- eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään biologian omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi poimimalla biologia-aiheisia uutisia arjesta.
- **Lajiesimerkit opetuksen tukena.** Biologisia ilmiöitä voidaan havainnollistaa lajiesimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai eliökokoelmia. Näin opetus elävöityy ja konkretisoituu.

- **Luonnontieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnontieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään biologialle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, biologisia sovelluksia). Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Biologian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa.** Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin, uratarinoihin ja tehdä yritysvierailuja myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ovat mahdollisia.
- **Biologisen osaamisen monipuolinen tarve eri aloilla.** Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutis seuranta), biologisiin tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan biologista osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset sekä eri biologian organisaatiotasot molekyyleistä biosfääriin. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta ja kehitetään uusia innovaatioita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opintojaksolla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Lisäksi tutustutaan soluun elämän perusyksikkönä ja eliön elämänkaareen sekä eliökunnan rakenteeseen. Opintojaksolla voidaan tehdä pieniä tutkimuksia ja harjoitella työselostuksen kirjoittamista.

Ekologia ja ympäristöekologia, 2 op (BI2_3P)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastomuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- **Moninaisuuden ymmärtäminen.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta sekä sen biologisesta taustasta. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla uhanalaisiin lajeihin tai harvinaisiin ekosysteemeihin, tutustumalla paikallisiin/perinnebiotoopeihin sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla.
- **Puhdas luonto.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi retkeilyn, valokuvien, videoiden, vastamainosten tai kertomusten avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- **Luontosuhteen vahvistaminen.** Luontosuhdetta voidaan vahvistaa esimerkiksi retkeilemällä lähialueilla tai museovierailuilla, jolloin tieto ankkuroituu opittuun omien havaintojen ja kokemusten kautta. Opetuksessa voidaan hyödyntää myös virtuaalisia pesä- ja luontokameroita.
- **Lähtökohtana ekologian perusteiden ymmärrys.** Ekologian perusteiden ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa tämän ajan ongelmia sekä niiden riippuvuussuhteita ja toimimaan kestäväns tulevaisuuden edistämiseksi. Tällaisia ongelmia ovat mm. ilmastonmuutos, biodiversiteetin heikkeneminen ja nälänhätä. Ekologian perusteita voi havainnollistaa mm. kokeellisten töiden, laji- ja ekosysteemiesimerkkien sekä dokumenttien avulla.
- **Lajiesimerkit opetuksen tukena.** Biologian opetuksen oleellinen osa on myös biologisten ilmiöiden havainnollistaminen lajiesimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai eliökokoelmia. Näin opetus konkretisoituu ja luontosuhde vahvistuu.
- **Eettiset pohdinnat.** Vahva luontosuhde luo pohjan mm. luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtämiselle, sen itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- **Biologian tutkimusten tekeminen ja hyödyntäminen kansainvälisesti.** Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että lajien latinankieliset nimet ovat kansainvälisiä. Kansainvälisiin tutkimushankkeisiin ja innovaatioihin voidaan tutustua esimerkiksi esitelmien ja uutisseurannan avulla.
- **Globaaliymmärrys.** Esimerkiksi biodiversiteetin heikkenemisen estäminen tai ilmastonmuutokseen sopeutuminen näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa, ja näihin suhtautumisessa on erilaisia kulttuurisia piirteitä. Opetuksessa voidaan esitellä ekosysteemien muutoksia ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja eri alueilla hyödyntäen geomedialla sekä kansainvälisiä uutis- ja tiedesivustoja.
- **Agenda 2030.** YK:n kestäväns kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteisiin voidaan tutustua ja pohtia niitä biologian näkökulmasta. Opetuksessa pyritään ymmärtämään eri tavoitteiden keskinäisriippuvuus ja ilmiöiden ylitajallisuus eli globaali näkökulma. Opiskelijan toimijuutta kestäväns elämäntavan edistämiseksi voidaan vahvistaa esimerkiksi osallistumalla vaikuttamisprojekteihin, arvioimalla oman tai koulun toiminnan kestävyyttä (hiilijalanjälkilaskurit).

Vuorovaikutusosaaminen

- **Työskentely pareittain ja pienryhmissä.** Työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi ekologisen tutkimusaineiston hankkimisessa, analysoinnissa ja tulkitsemisessa.

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan, kun oppilaat työskentelevät ryhmissä harjoitellen ryhmätyössä tarvittavia puheviestintätaitoja opettajan ohjauksella.

- **Tuotosten esittäminen.** Tuotosten (esimerkiksi tulos, johtopäätös, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.
- **Vaikuttamisen keinot.** Moduulin teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, posterit ja muiden vaikuttamisen keinojen hyödyntäminen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ekologian perusteisiin ja luonnon monimuotoisuuteen sekä sen merkitykseen ja uuhin Suomessa ja muualla maailmassa. Opintojakso perehdyttää myös muihin ekologiisiin ympäristöongelmiin sekä ekologisesti kestävään kehitykseen. Opintojaksolla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4V)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytyvän perusmekanismien ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisol*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*

- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään biologian omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi poimimalla biologia-aiheisia uutisia arjesta.
- **Soluesimerkit opetuksen tukena.** Biologisia ilmiöitä voidaan havainnollistaa soluesimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai solupreparaatteja. Näin opetus elävöityy ja konkretisoituu.
- **Biologisten ilmiöiden havainnollistaminen.** Solumalleihin tutustuminen johdattaa opiskelijan luonnontieteellisen tiedon kehitykseen. Solun rakennetta ja solussa tapahtuvia keskeisiä toimintoja sekä periytymisen perusmekanismeja voidaan havainnollistaa myös simulaatioiden ja kuvaajien avulla. Solujen tutkiminen kokeellisesti (rakenteen tutkiminen preparaateista tai solun toimintojen havainnollistaminen esimerkiksi käymiskokeilla), tutkimuksen suunnittelu ja tutkitun tiedon käyttäminen edistävät luovan ajattelun kehittymistä.
- **Luonnontieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnontieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla, tutkimusartikkeleilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään biologialle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, biologisia sovelluksia), tekemällä vierailuja yliopistoihin ja yrityksiin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- **Lähtökohtana solun perusrakenteen ja toiminnan ymmärrys.** Solun perusrakenteen ja toiminnan ymmärrys on välttämätöntä, jotta opiskelija voi hahmottaa biologisia ilmiöitä solutasolta biosfääriin. Esimerkiksi fotosynteesi ja soluhengitys tapahtuvat solutasolla, mutta niiden ymmärtäminen ja kytkeminen esimerkiksi ekosysteemien toimintaan, ilmastonmuutokseen, biodiversiteetin heikkenemiseen tai nälänhätään syventävät opiskelijan ymmärrystä ilmiöiden taustoista ja riippuvuussuhteista sekä kannustavat toimimaan kestäväen tulevaisuuden edistämiseksi.

- **Eettiset pohdinnat.** Ymmärrys periytymisen perusteista luo pohjan mm. moninaisuuden ymmärtämiselle, sen itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään solun rakenteeseen ja toimintaan. Opintojaksolla tarkastellaan myös biomolekyylejä, solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Opintojaksolla harjoitetaan mikroskopointitaitoja sekä toteutetaan pieni kokeellinen työ.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5V)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan
- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- **Moninaisuuden ymmärtäminen.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta sekä sen biologisesta taustasta. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen.
- **Ihmisen anatomia ja fysiologia.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä ihmisen anatomiasta ja fysiologiasta sekä näiden merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa pienimuotoisten kokeellisten töiden, videoiden tai esitelmien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään biologian omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Huomioitavaa on, että Ihmisen biologia -moduulissa on paljon opiskeltavia biologian käsitteitä. Käsitteiden oppimista voidaan vahvistaa pelillistämällä sekä poimimalla ihmisen biologiaan liittyviä uutisia tai some-kirjoituksia, joita tarkastella kriittisesti.
- **Luonnontieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnontieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla, tutkimusartikkeleilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään biologialle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Ihmisen elimistön toiminnan havainnollistaminen.** Ihmisen elimistön toimintaa voidaan havainnollistaa pienimuotoisella kokeellisella työllä. Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman kokeen suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Oppitunneilla voidaan tutkia esimerkiksi aistien toimintaa, reaktionopeutta, sydämen lyöntitiheyttä, verenpaineen muutoksia ja niin edelleen.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä,

tutkimusartikkeleita, biologisia sovelluksia), tekemällä vierailuja yliopistoihin ja yrityksiin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Näin havainnollistetaan biologian eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat solujen toiminnan säätely, ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Opintojaksolla tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan. Opintojaksolla mikroskopoidaan ja tehdään elimistön toimintaa mittaava tutkimus.

Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6V)

Opintojakson moduulit

- Bioteknikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Bioteknikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geeniteknikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Bioteknikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*

- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokausmenetelmät

Bioteknikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Biologian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa.** Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ovat mahdollisia.
- **Biologisen osaamisen monipuolinen tarve eri aloilla.** Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), biologisiin tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan biologista osaamista, huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset sekä biologian sovellukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta ja kehitetään uusia innovaatioita.
- **Yhteiskunnalliset kysymykset.** Biologiseen tutkimukseen pohjautuen yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää biotekniikkaan ja sen sovelluksiin liittyvää tutkimusaineistoa tai uutisia pohtien samalla yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita, uutisia voidaan esitellä oppituntien "uutiskatsauksissa" tai niitä voidaan analysoida niiden taustoista ja vaikuttavuudesta pareittain tai ryhmissä keskustellen.
- **Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttaminen.** Biologisen tietämyksen avulla opiskelija voi vaikuttaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia sekä väittelyiden että esitelmien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään biologian omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Huomioitavaa on, että Biotekniikka ja sen sovellukset -moduulissa on paljon opiskeltavia biologian käsitteitä. Käsitteiden oppimista voidaan vahvistaa esimerkiksi pelillistämällä sekä poimimalla ihmisen biologiaan liittyviä uutisia tai some-kirjoituksia, joita tarkastella kriittisesti.
- **Luonnontieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnontieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat luonnontieteellistä tutkimusta. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään biologialle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

- **Biologisen tutkimuksen merkitys sovellusten kehittämisessä.** Opetuksessa voidaan esitellä esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkitystä jalostuksessa, lääketieteessä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa, samalla tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä. Opiskelijat havainnollistavat biologisia sovelluksia kokeellisella työllä. Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat biologisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formattiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksolla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä sekä yksilöntunnistuksessa. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat mikrobit ja DNA:n muokkaaminen ja tutkiminen geeniteknikalla. Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan biologian soveltamiseen liittyvä kokeellinen työ.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaine ja tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävä tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutokseen ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedian tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävästä tulevaisuudesta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmillä. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä

arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geometriataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1P)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitellä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestävän kehityksen sitoumukset

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- **Moninaisuuden ymmärtäminen.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisesta maailmasta. Maantieteessä korostuu alueiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä toisaalta niiden samankaltaisuus, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Tätä voidaan vahvistaa tutustumalla erilaisiin alueisiin geomedian avulla, kuten karttojen, satelliittikuvien, kuvien tai videoiden avulla sekä ryhmätyöskentelyllä ja keskusteluilla.
- **Puhdas elinympäristö.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä puhtaasta, terveellisen ja turvallisen elinympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Tätä voidaan vahvistaa muun muassa tilastojen, valokuvien, videoiden tai kertomusten avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

- **Työskentely pareittain ja pienryhmissä.** Yhteistyöhön perustuvaa työskentelyä voidaan harjoittaa esimerkiksi uutisseurannan ja -analyysien kautta. Pienryhmissä yhteisesti ideoiden ja suunnitellen vahvistetaan vuorovaikutusosaamista, mikä vaatii onnistuakseen opettajalta ohjausta ryhmätyöskentelyn eri vaiheissa.
- **Tuotosten esittäminen.** Tuotosten (esimerkiksi mediaseurantatyö, esitelmä) esittäminen koko ryhmälle tukee niin ajattelutaitojen kuin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Myös esiintymistaitojen harjoittaminen vaatii opettajalta ohjausta ja tukea.
- **Vaikuttamisen keinot.** Moduulin teemoihin sopivat myös asiaperusteinen argumentointi, vastamainokset, mielipidekirjoitukset, posterit ja muiden vaikuttamisen keinojen hyödyntäminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.
- **Alue-esimerkit opetuksen tukena.** Maantieteen opetuksen oleellinen osa on myös maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediala. Tällä tavalla opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.
- **Geomedian käyttö.** Maantiede on tilaa tutkiva tiede. Tilaa voidaan havainnollistaa, ymmärtää ja tutkia eri tavoin. Keskeistä maantieteessä ovat geomediataidot, kuten karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden sekä kirjallisten lähteiden tarkoituksenmukaiset tulkinta- ja käyttötaidot. Näitä taitoja tulee harjaannuttaa maantieteen opinnoissa.
- **Luonnonmaantieteellisen ja ihmismaantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Yhteiskunnalliset ja ympäristökysymykset.** Maantieteellisen tietämyksen avulla opiskelija kykenee mediakriittisyyteen, mitä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja -analyysien kautta. Tärkeää on havainnoida suomalaisen uutisvirran alueellista jakautumista: Mitkä ja mihin sijoittuvat tapahtumat ylittävät uutiskynnyksen? Miksi? Miten media vaikuttaa maailmankuvamme muodostumiseen?

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaista uutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Opintojaksolla käsitellään myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat kestävä kehitys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset. Opintojaksolla voidaan toteuttaa mediaseurantatyö sekä perehtyä kattavasti paikannimistöön.

Sininen planeetta, 2 op (GE2V)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään luonnonmaantieteen käsitteitä ja tieteellistä kieltä esimerkiksi pelillistämällä (esim. Alias, Pictionary) tai poimimalla maantiedeaiheisia uutisia arjesta.
- **Alue-esimerkit opetuksen tukena.** Maantieteen opetuksen oleellinen osa on maantieteellisten ilmiöiden havainnollistaminen alue-esimerkkien avulla hyödyntäen esimerkiksi kuvia, videoita tai muuta geomediala. Näin opetus konkretisoituu ja globaaliymmärrys vahvistuu.
- **Geomedian käyttö.** Geomediataitoja voidaan harjaannuttaa esimerkiksi satelliittikuvatulokintojen ja erilaisten interaktiivisten paikkatietoaineistojen avulla.
- **Luonnonmaantieteellinen aluetyö.** Moduulin aikana voidaan laatia luonnonmaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan moduulissa opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti Maan planetaarisuudesta kasvillisuusalueisiin. Kun opittua sovelletaan omaan tutkittavaan alueeseen, vahvistetaan myös luovaa ajattelua. Tätä aluetyötä voi hyödyntää GE3 Yhteinen maailma -moduulissa laajentamalla tutkittavaan alueeseen ihmismaantieteellisen näkökulman ja muodostamalla jatkumon aluetyössä sekä opiskeltavien moduulien välille.
- **Luonnonmaantieteellisen ja ihmismaantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Luonnonmaantieteellistä ja ihmismaantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla tekstilajeilla, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteellistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa myös tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita, maantieteellisiä sovelluksia). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä voidaan vahvistaa esimerkiksi maantieteellisten ilmiöiden kokeellisen tutkimisen, havainnoinnin, tulosten käsittelyn, tulkinnan ja esittämisen kautta. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- **Lähtökohtana luonnontieteellisten perusteiden ymmärrys.** Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden ja prosessin ymmärtäminen on perusta maantieteen opiskelulle. Luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä voidaan havainnollistaa geomedian keinoin. Tämän hetken viheliäisten ongelmien tarkastelussa on välttämätöntä hallita niiden luonnonmaantieteellinen perusta, jotta opiskelija voi ymmärtää muutosten alueellista ja ajallista vaihtelua sekä niiden riippuvuussuhteita. Ymmärrys luonnonmaantieteellisten ilmiöiden syy-seuraussuhteista kehittää samalla opiskelijan ympäristöosaamista. Näin opiskelija saa myös työkaluja kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi.
- **Eettiset pohdinnat.** Alueelliset esimerkit ja globaaliymmärryksen kehittyminen luovat pohjan mm. luontoympäristön merkityksen ymmärtämiselle, tämän itseisarvolle ja eettisille pohdinnoille. Tätä voidaan vahvistaa esimerkiksi ryhmätöiden, väittelyiden sekä asiaperusteisen argumentoinnin kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Opintojaksolla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja hyödynnetään geomedian. Opintojakso perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä. Opintojaksolla tulkitaan luonnonmaisemia kuvista ja kartoista sekä voidaan tehdä luonnonmaantieteellinen aluettyö.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3V)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*

- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Maantieteen merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa.** Opetuksessa voidaan tutustua jatko-opintoaloihin ja uratarinoihin sekä tehdä yritysvierailuja, myös yhteistyössä opinto-ohjaajien kanssa. Myös virtuaalivierailut ovat mahdollisia.
- **Maantieteellisen osaamisen monipuolinen tarve eri aloilla.** Opetuksessa voidaan tutustua eri aiheisiin (tutkimukset, artikkelit, uutisseuranta), maantieteen tieteenaloihin sekä eri ammattiryhmiin, joissa tarvitaan maantieteellistä osaamista huomioiden paikalliset ja kansainväliset tutkimukset. Lisäksi on huomioitava, että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta.
- **Ihmismaantieteellinen aluetyö.** Moduulin aikana voidaan laatia ihmismaantieteellinen aluetyö valitusta alueesta (esim. 500 km x 500 km tai koordinaattiruutujen rajaamana), johon sidotaan moduulissa opiskellut ilmiöt esimerkinomaisesti väestöstä innovaatioiden alueelliseen leviämiseen. Työ voi pohjautua GE2 Sininen planeetta -moduulin aluetyöhön,

mikä sitoo opiskeltavien moduulien aihepiirit yhteen ja/tai jatkumoksi. Ihmismaantieteellinen aluetyö luo pohjan yhteiskunnallisten ilmiöiden ja vuorovaikutusten ymmärtämiselle.

- **Yhteiskunnalliset kysymykset.** Ihmismaantieteelliseen tutkimukseen pohjautuen yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa ja ottaa kantaa. Tätä voidaan vahvistaa siten, että opiskelija hankkii, analysoi, tulkitsee ja esittää ihmismaantieteellistä tutkimusaineistoa pohtien samalla siihen liittyviä yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineistoista voidaan laatia esimerkiksi referaatteja, esitelmiä tai esitysjulisteita.
- **Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttaminen.** Ihmismaantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Tätä voidaan vahvistaa uutisseurannan ja uutisanalyysien kautta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella esimerkiksi laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin ja osallistumalla päätöksentekoprosesseihin sekä esimerkiksi väittelyiden ja esitelmien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- **Globaalit ilmiöt.** Maailman verkottuminen ja keskinäiset riippuvuudet auttavat suuntautumaan tulevaisuuteen. On huomattava, että monet ilmiöt tapahtuvat globaalisti, oli kyse sitten muuttoliikkeistä, ravinnontuotannosta tai teollisuudesta. Elämme verkostoituneessa globaalitaloudessa. Globalisaation ja muiden globaalien ilmiöiden kannalta keskeistä on ymmärtää valintojemme vaikutus, riippuvuussuhteet eri aluetasoilla ja vastuullisuuden näkökulmat. Globaalia osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi (virtuaali)vierailujen ja dokumenttien avulla tai havainnollistamalla kulutustuotteiden, kuten vaatteiden ja elintarvikkeiden tuotantoketjuja ja valmistusmaita.
- **Globaali ymmärrys ja kotikansainvälisyys.** Esimerkiksi kulttuurien moninaisuus, kaupunkien rakenteet tai ravinnontuotannon resurssit näyttäytyvät erilaisina eri puolilla maailmaa. Opetuksessa esitellään esimerkiksi ihmistoiminnan (esim. väestö) muutoksia, tuotannon alueellisia piirteitä ja näihin liittyviä riskejä sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Opetuksessa pyritään monipuolistamaan opiskelijan kokemusmaailmaa kansainvälisyydestä ja vahvistamaan globaalia ymmärrystä. Tätä voidaan toteuttaa kotikansainvälisyyden, kuten esimerkiksi (virtuaali)vierailujen, projektien tai elokuvien/ dokumenttien keinoin. Globaaliymmärrys kehittyy ajattelun kehittymisen kautta, eikä se vaadi matkustamista. Kotikansainvälisyys vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksolla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Opintojakso perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä. Opintojaksolla voidaan tehdä ihmismaantieteellinen aluetyö.

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4V)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- **Geomedian käyttö.** Keskeistä tässä moduulissa on geomediataitojen oppiminen (esim. kartat, paikkatieto, diagrammit, kuvat, videot). Opetuksessa huomioidaan, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, yhteiskunnan eri aloilla ja omassa arjessa, sekä nostetaan siitä erilaisia konkreettisia esimerkkejä.
- **Käsitteiden käyttö täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä.** Kielitietoinen opetus muun muassa innostaa opiskelijoita käyttämään maantieteen omia käsitteitä ja tieteellistä kieltä. Maantieteellisen tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin käsittelyssä tulee kiinnittää huomioita käsitteiden tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

- **Luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta.** Moduulissa tulkitaan geomedian, kuten kuvien ja karttojen avulla luonnon- ja kulttuurimaisemia. Opiskelija hyödyntää aiemmissa maantieteen opinnoissa kerrytettyjä tietoja ja taitoja, mikä vaatii soveltamista ja luovuutta.
- **Maantieteellisen lukutaidon vahvistaminen.** Maantieteellistä lukutaitoa voi vahvistaa esimerkiksi erilaisilla teemaan liittyvillä uutisilla ja muilla teksteillä, jotka havainnollistavat tieteellistä tutkimusta tai hyödyntävät maantieteeseen nojaavaa retoriikkaa. Samalla opiskelijat käyttävät ja arvioivat kriittisesti maantieteellisiä tietolähteitä sekä perustelevat näkemyksiään maantieteelle ominaisella tavalla. Opiskelijat pääsevät vertailemaan, miten arkitieto eroaa tieteellisestä tiedosta.
- **Maantieteellinen tutkielma.** Opiskelijat havainnollistavat osaamistaan tekemällä esimerkiksi maantieteellisen tutkielman. Keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Mittaaminen sekä tulosten kerääminen ja graafinen esittäminen tutustuttavat opiskelijan erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin. Tieto- ja viestintäteknologiaa voidaan käyttää kokeellisten havaintojen keräämiseen sekä mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen. Samalla opiskelija vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Oman tutkielman suunnittelu harjoittaa luovuutta ja luo useita mahdollisuuksia monitieteiselle tutkimukselle. Tämä vahvistaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja ja luo valmiuksia jatko-opintoihin. Maantieteellinen tutkielma voi olla myös aluemaantieteellinen tutkielma, joka pohjautuu GE2- ja GE3-moduulien aluetöiden pohjalte aiheetta syventäen ja laajentaen.
- **Tieteelliseen tutkimukseen perehtyminen.** Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla tieteellisen tutkimuksen prosessia (kuten pro gradu -töitä, tutkimusartikkeleita), tekemällä vierailuja yliopistoihin, yrityksiin tai aluesuunnitteluvirastoihin tai hyödyntämällä asiantuntijavierailuja (myös virtuaalisesti). Näin havainnollistetaan maantieteen eri tieteenalojen merkitystä ja vahvistetaan ajatusta tutkimusmenetelmistä osana luonnontieteitä tai humanistis-yhteiskuntatieteellisiä tieteitä. Luovan ajattelun kehittymistä vahvistavat esimerkiksi maantieteellisten ilmiöiden kokeellinen tutkiminen, havainnointi, tulosten käsittely, tulkinta ja esittäminen. Tieteen tekeminen itsessään on jo luovaa ja innovatiivista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- **Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttaminen.** Maantieteellisen tietämyksen ansiosta opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella esimerkiksi suunnittelemalla ja toteuttamalla osallistumis- ja vaikuttamisprojekti. Projektissa keskeistä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan vaikuttaa myös laatimalla vastamainoksia ja mielipidekirjoituksia, ottamalla kantaa verkkokommentointeihin sekä osallistumalla esimerkiksi aluesuunnittelun päätöksentekoprosesseihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiiivisen arvioinnin avulla pyritään auttamaan opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijan edistymistä ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen arviointiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksolla ovat osallistuva suunnittelu ja geometrian käyttö arjessa, työelämässä sekä kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi. Lisäksi opintojaksolla voidaan tulkita sekä luonnonmaisemaa että kulttuurimaisemaa kuvista ja kartoista.

7.7. Fysiikka (FY)

Oppiaine ja tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineeseen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen**

saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Fysiikka luonnontieteenä ympäristössä ja yhteiskunnassa, 2 op (FY1_2P)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen

- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiatuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opiskelijalle hahmottuu fysiikan keskeinen merkitys tieteelliseen maailmankuvaan nojautuvan kulttuurin kehitymisessä. Opiskelijalla vahvistuu taito hahmottaa kokeellisuuden merkitystä luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumisessa sekä sitä, millaisia kulttuurisia rakenteita tämä edellyttää. Esimerkkinä tällaisesta rakenteesta on SI-järjestelmä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään energiatuotantoa sekä sen vaikutusta ympäristöön ja ilmastomuutokseen. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn ja rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tulosten esittäminen graafisesti tutustuttavat opiskelijaa erilaisiin tiedonesittämisen tapoihin.

Ilmastomuutokseen liittyvien ongelmien ratkaisu edellyttää monitieteistä ja luovaa ajattelua. Opiskelija harjaantuu ottamaan huomioon monipuolisesti eri näkökulmia arvioidessaan ongelmien ratkaisuja.

Opintojakson aikana tietoa hankitaan, tulkitaan ja tuotetaan esimerkiksi tekstinä, kuvina, videoina, taulukoina, kuvaajina ja kaavioina. Samalla vahvistetaan opiskelijan kykyä arvioida tiedon luotettavuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3V)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja käytetään esimerkiksi tiedonhankintaan, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla energiantuotantotapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla voidaan tutustua esimerkiksi tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen. Lisäksi voidaan perehtyä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin. Opiskelija saa näin valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Voima ja liike, 2 op (FY4V)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan kinematiikan ja dynamiikan ilmiöitä pari- tai ryhmätöinä. Näin kokeellinen työskentely tai graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi pareittain tai ryhmissä kehittävän opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5V)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- *momentti ja kappaleen kiertuminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla voidaan tutustua tiedonhankintaan ja esittämiseen esimerkiksi mittaamalla, analysoimalla ja vertailemalla äänen taajuusspektrejä. Mekaaniseen värähtelyyn ja ääneen liittyvissä tutkimuksissa opiskelija harjaantuu käyttämään jaksollisen liikkeen fysikaalisia ja matemaattisia käsitteitä ja malleja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla mekaanisen värähtelyn ja aaltoliikkeen keskeisimpiä aihealueita on ääni. Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten aaltoliikkeestä syntyy kuuloaistimus.

Opintojaksolla voidaan tarkastella myös äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuuloaurioihin, minkä myötä opiskelijan on mahdollista omaksua esimerkiksi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Sähkö, 2 op (FY6V)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*
- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tasavirtapiirejä tutkitaan kokeellisten töiden tekemistä. Töitä tehdään pari- tai ryhmätöinä, mikä vahvistaa opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson kokeellisessa työskentelyssä opiskelija harjaantuu huomioimaan sähköturvallisuutta. Samalla opiskelija oppii ymmärtämään, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse, ja mikä vaatii ammattilaisen osaamista, millä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7V)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumista. Tätä voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla ajankohtaisia artikkeleita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa voidaan kehittää monilukutaitoa esimerkiksi selvittämällä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilylle. Näitä voidaan verrata laskennallisesti eri tilanteissa ja opiskelija voi vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta

johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8V)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson myötä opiskelijalle syntyy käsitys nykyisestä fysiikan tutkimukseen perustuvasta tieteellisestä maailmankuvasta globaalina kokonaisuutena.

Opiskelija tunnistaa, miten fysiikka luo perustaa nyky-yhteiskunnan toiminnalle sekä kulttuuriperinnölle. Samalla opiskelijalle vahvistuu käsitys siitä, mihin maailmankuvaa koskeviin kysymyksiin fysiikka ei tieteenä vielä vastaa ja mihin se ei koskaan vastaa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvin osin.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

Fysiikan kertaus, 2 op (FY9V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- vahvistaa kokonaiskuvaa fysiikasta
- luo yhteyksiä fysiikan eri osa-alueiden ja mallien välille
- osaa käyttää fysiikan käsitteitä johdonmukaisesti oikeissa yhteyksissä
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisessa, laskemisessa sekä graafisissa esityksissä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- energia
- dynamiikka ja kinematiikka
- aallot
- sähkö ja sähkömagnetismi
- säteily ja kvanttuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa tuottamalla erilaisia fysiikan vastauksia, jotka sisältävät muun muassa kirjoitettua tekstiä, kuvaajia tai kaavioita.

Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään mittaustulosten käsittelyssä ja tulkitsemisessa sekä mallintamisessa ja simuloinnissa. Opintojakson aikana opiskelija vahvistaa myös matemaattisten käsitteiden ja mallien käyttämistä fysiikan ilmiöissä.

Opiskelijaa rohkaistaan myös tarkastelemaan ongelmia uudella tavalla, yhdistelemään asioita sekä soveltamaan fysikaalista tietoa eri oppiaineissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kannustetaan opiskelijoita keskusteluun, omien ratkaisumenetelmien esittämiseen sekä oman ajattelun sanoittamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4-10.

Arviointi perustuu opintojakson tavoitteisiin ja sisältöihin, ja sen kohteina ovat tiedot, taidot ja työskentely sekä opintojaksolla painottuvat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet. Opiskelijan tavoitteisiin ja sisältöihin liittyviä tietoja ja taitoja arvioidaan yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä, kokeellisella työllä ja/tai tehtäväkokonaisuudella. Fysiikan luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Työskentelyä arvioidaan esimerkiksi tarkkailemalla, kuinka opiskelija selviytyy harjoitustehtävistä ja kokeellisesta työskentelystä sekä missä määrin hän omaksuu käytettävät ohjelmistot. Eduksi katsotaan oman tason mukainen pitkäjänteinen työskentely. Tietoja, taitoja ja työskentelyä arvioidaan summatiivisesti ja ne muodostavat opintojakson arvosanan. Myös laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida summatiivisesti soveltuvien osien.

Formatiivinen arviointi on oppimisen ohjaamista esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearviointilla tai vertaisarviointilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana. Palaute on pääasiassa suullista, mutta sitä voidaan täydentää esimerkiksi tehtäviin tai harjoitustöihin liitettävällä kirjallisella palautteella. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita voidaan arvioida osana formatiivista arviointia.

Opintojakson arviointiperusteet käydään läpi opintojakson alussa ja ne julkaistaan myös oppimisympäristössä.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaine ja tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi

kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti

- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Elinympäristön kemia, 2 op (KE1-2P)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa

- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laa-ala-ainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa liitetään kemia osaksi opiskelijan omaa hyvinvointia. Lisäksi hyvinvointiosaamista vahvistetaan työturvallisuuden, tiedonhankinnan sekä tulosten luotettavuuden arvioinnin kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista vahvistetaan havainnollistamalla kemialla tutkimuksiin perustuvana tieteenä. Opintojaksolla harjoitellaan tieteellisen tekstin tuottamista ja lukemista sekä tutustutaan erilaisiin tutkimustapoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosano- 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esim. ryhmätoilla. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3V)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*
- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista vahvistetaan käsiteltäessä ajankohtaisia artikkeleja sekä pohdittaessa tieteellisiä tapoja tiedon tuottamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esim. ryhmätöillä. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4V)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opintojaksolla kemiallisiin reaktioihin liittyvillä tutkimuksilla, joiden avulla kehitetään opiskelijoiden yhteistyötaitoja sekä kriittistä ajattelua.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esim. ryhmätöillä. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota

opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5V)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistetaan käsiteltäessä kiertotaloutta ja energiamuotoihin liittyvien tutkimusten eettisiä periaatteita.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla käsitellään kiertotaloutta sekä paikallisesti että kansainvälisesti vahvistaen näin opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnallisiin keskusteluihin sekä uusien ratkaisujen kehittämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esim. ryhmätöillä. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6V)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan monitieteistä ja luovaa osaamista käsiteltäessä erilaisten kemiallisten reaktioiden malleja. Lisäksi harjoitellaan kuvaamaan reaktioita tietotekniikan avulla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esim. ryhmätöillä. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

Kemian kertaus, 2 op (KE7V)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- opiskelija vahvistaa kemian osaamistaan ja kokonaiskuvan muodostamista sekä harjoittelee oikeaa vastaustekniikkaa
- opintojaksolla käydään läpi lukion kemian oppimäärän keskeisiä asiakokonaisuuksia sekä ylioppilaskirjoitusten kemian kokeen tehtäviä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- lukion oppimäärän keskeiset asiakokonaisuudet sekä demonstraatioihin tai oppilastöihin perustuvat ongelmat
- ylioppilaskokeessa käytettävät digitaaliset työkalut

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Monitieteinen ja luova osaaminen**

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia esittää kemiallisia ilmiöitä erilaisten mallien avulla. Lisäksi harjoitellaan tieto- ja viestintäteknologian käyttöä osana kemiallisia tutkimuksia.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanoin 4 -10. Opintojakson tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa arvioidaan esimerkiksi yhdellä tai useammalla testillä, kokeella, harjoitustyöllä tai tehtäväkokonaisuudella. Opiskelija osoittaa osaamistaan tuntityöskentelyllä, kotitehtävien tekemisellä ja esimerkiksi ryhmätöillä. Kemian luonteesta johtuen kiinnitetään erityistä huomiota

opiskelijan ilmaisuun: hyvässä esityksessä terminologian käyttö on mielekästä, päätelmät hyvin johdettu ja tulokset perusteltu.

Oppimista voidaan ohjata esimerkiksi opettajan antamalla henkilö- ja/tai ryhmäkohtaisella palautteella sekä itsearvioinnilla tai vertaisarvioinnilla. Palaute on luonteeltaan positiivista ja kannustavaa, ja siinä otetaan huomioon opiskelijan kehittyminen opintojen aikana.

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet julkaistaan opintojakson alussa oppimisympäristössä.

7.9. Filosofia (FI)

Oppiaine ja tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkipäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkua.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laa-ala-ainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleminen ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteen tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin

- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperaisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1P)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna

- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Filosofian opiskelussa keskeinen menetelmä on keskustelu. Opintojaksolla keskustellaan pareittain, pienryhmissä ja yhteisenä opetuskeskusteluna. Keskustelutilanne harjoittaa toisen kunnioittavaa kohtaamista ja argumentointia. Keskustelun kieli rikastuu opintojakson edetessä oppiaineen sanastolla. Keskustelussa pyritään käsitteet määrittelevään, loogiseen ja täsmälliseen ilmaisuun.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija huomaa, että filosofia ei tarjoa lopullisia, eksakteja vastauksia ihmisestä, elämästä tai maailmasta. Yhtä ainoaa, oikeaa mielipidettä ei ole. Tämä kehittää nuorena keskeneräisyyden sietokykyä sekä valmiutta hyväksyä erilaisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjoittelee ilmaisemaan väitteitä pätevästi perustellen sekä suullisesti että kirjallisesti. Opiskelija osaa kiinnittää huomiota myös muiden esittämiin argumentteihin, eikä ota asioita kritiikittömästi, annettuina itsestäänselvyyksinä. Nämä itsenäisen ajattelun taidot ovat tarpeellisia valmiuksia jatko-opinnoissa, työelämässä ja elämässä yleensä.

Sisältöjä etsitään seuraamalla uutisia ja ajankohtaisia keskustelunaiheita.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Etiikka, 2 op (FI2P)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija huomaa, että filosofia ei tarjoa lopullisia, eksakteja vastauksia hyvästä elämästä. Hyvää voidaan tavoitella erilaisten moraaliteorioiden ohjaamina. Tämä kehittää nuorena keskeneräisyyden sietokykyä sekä valmiutta hyväksyä erilaisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Filosofian opinnoissa tulevat tutuiksi esimerkiksi käsitteet arvo, moraalit, etiikka ja hyvä elämä. Ihmisen moraalisia valintoja pohditaan esim. ajankohtaisista tapahtumista ja uutisista nousevien esimerkkien kautta. Tarkastelun kohteena ovat myös valintojen vaikutukset yksilöön, yhteisöön, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Opiskelija oivaltaa, että toisen moraalisia valintoja voi ymmärtää, vaikka niitä ei voisikaan hyväksyä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan kulttuurirelativismiin käsitteeseen ja ammennetaan uutisista havainnollistavia esimerkkejä tästä ympäri maailmaa. Opiskelija ymmärtää, että on erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3V)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteorial*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*

- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventää yhteiskuntaopin tietämystään tarkastelemalla yhteiskuntaa filosofian näkökulmasta. Kun yhteiskuntatiede kuvailee erilaisia yhteiskuntamalleja, yhteiskuntafilosofia esittelee erilaisia kantoja hyvästä yhteiskunnasta. Myös historia on tieteenaloista vahvasti tällä opintojaksolla läsnä.

Opintojaksolla tehdään erilaisia ajatuskokeita yksin tai yhdessä, opetuskeskusteluna tai kirjallisina tehtävinä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitys valtiosta, yhteiskunnasta, demokratiasta ja yksilöstä osana yhteisöä syvenee tällä opintojaksolla. Opiskelija pohtii ja argumentoi, millainen on hyvä yhteiskunta ja miten sen rakentamiseksi voi itse toimia. Sisältöjä keskusteluun ammennetaan ajankohtaisista tapahtumista meiltä ja muualta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan yhteiskuntamalleihin alkaen antiikin Kreikasta läpi eurooppalaisen filosofian historian moderniin aikaan asti. Opiskelija ymmärtää, että käsitys hyvästä yhteiskunnasta on vaihdellut ajan ja paikan mukaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearviointi oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Totuus, 2 op (FI4V)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Dialogi ja argumentointi kuuluvat opintojakson keskeisiin menetelmiin. Opiskelijan kielellinen ilmaisu kehittyy opintojakson edetessä, samoin johdonmukainen ajattelu ja päättelykyky.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Totuus, tieto, tiede ja tutkimus tulevat käsitteinä opiskelijalle tutuiksi. Sisältöä havainnollistetaan eri tieteiden avulla. Mahdollisuuksien mukaan opintojakson aikana tutustutaan Jyväskylän Yliopistoon, esim. Yhteiskuntatieteelliseen tiedekuntaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee itsenäistä ja kriittistä ajattelua erilaisten suullisten ja kirjallisten harjoitusten avulla yhdessä ja yksin. Itsenäinen ajattelu ja totuuden tunnistaminen on tärkeä valmius jatko-opinnoissa, työelämässä ja elämässä yleensä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

7.10. Psykologia (PS)

Oppiaine ja tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä

näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietoaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1P)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Toimiva ja oppiva ihminen -opintojaksossa opittavat psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen

hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia lisätä itsetuntemusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Toimiva ja oppiva ihminen -opintojaksossa yksi keskeisistä sisällöistä on oppimisen psykologia, jonka opiskelu antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formattiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2V)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänsä aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehittyvä ihminen -opintojaksolla opittavat kehityspsykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja itsetuntemuksen lisääntymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kehittyvä ihminen opintojaksolla käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehitymisestään. Formattiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3V)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*

- *muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tietoa käsittelevä ihminen -opintojaksolla opittavat kognitiivisen psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja itsetuntemuksen kehittymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tietoa käsittelevä ihminen -opintojaksolla käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehitymisestään. Formattiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4V)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defensioiden merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tunteet ja mielenterveys -opintojaksolla opitut psykologian tiedot ja taidot tunteista, mielenterveydestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista tukevat opiskelijan itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Opintojakson sisällöt ja opetus tukevat opiskelijan identiteetin rakentamista ja antavat valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunteet ja mielenterveys -opintojaksolla käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Opintojakso kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5V)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*

- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta
- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen -opintojakson sisällöt tukevat opiskelijan itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Persoonallisuuspsykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja.

Persoonallisuuspsykologian ja sosiaalipsykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen -opintojaksolla käsitellään arvoja ja asenteita. Näin opintojakson opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja eettisissä kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien ympäristöosaamisen kehittymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen -opintojaksolla psykologian opiskelu antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Persoonallisuus- ja sosiaalipsykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten globaali- ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarvioiteja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee sosiaalipsykologian peruskäsitteet
- Opiskelija tuntee sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät ja osaa kuvailla perustutkimuksia
- Opiskelija ymmärtää ja tunnistaa sosiaalipsykologian avulla ryhmäilmiöitä paremmin
- Opiskelija tunnistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen keinoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalisiaatio ja sosiaaliset identiteetit
- sosiaalipsykologinen tutkimus
- sosiaalinen havaitseminen, attribuutiot, asenteet ja sosiaalinen vaikutus
- status
- ryhmäilmiöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaalipsykologian- opintojaksolla käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Sosiaalipsykologian -opintojaksolla korostuu hyvinvointiosaamisen laaja-alaisen osaamisen tavoitteista erityisesti muiden ihmisten ymmärtämisen tavoite. Sosiaalipsykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Psykologian kertaus, 2 op (PS7V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa kuvan valtakunnallisten psykologian opintojaksojen 1-5 sisältöjen osaamisestaan
- opiskelija ymmärtää psykologian ylioppilaskokeen rakenteen ja valmistautuu kokeeseen opintojakson aikana
- opiskelija saa kuvan psykologiasta ammattina

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- psykologian valtakunnallisten opintojakson 1-5 tärkeimpien sisältöjen kertaaminen
- ylioppilaskokeen rakenne
- psykologia yliopistollisena aineena ja psykologia ammattina

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Psykologian kertaus -opintojaksolla opitut psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian kertaus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Psykologian kertaus -opintojaksolla tutustutaan psykologian opiskeluun yliopistossa sekä psykologiaan ammattina. Tämä kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta yhteiskunnallista osaamista. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehitymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat. Opintojaksolla pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään preliminäärikoe, joka valmistaa opiskelijaa ylioppilaskoetta varten.

Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu S/hylätty H.

7.11. Historia (HI)

Oppiaine ja tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen

luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden

ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuuriin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1P)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ihminen, ympäristö ja historia opintojakso linkittyy vahvasti eettisyyden ja ympäristöosaamisen laaja-alaiseen kokonaisuuteen. Opintojaksolla tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Ihminen, ympäristö ja historia opintojakso linkittyy myös monitieteisen ja luovan osaamisen laaja-alaiseen kokonaisuuteen. Opintojaksolla on tavoitteena ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä oppia lukemaan historiallisia tilastoja. Lisäksi opintojaksolla on tavoitteena ymmärtää historiallisen tiedon luonnetta ja oppia käyttämään historiallisia lähteitä sekä arvioimaan niitä kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2P)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*

- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä
- osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet
- poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä
- maailmansotien syyt ja seuraukset
- demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kansainväliset suhteet -opintojaksolla käytetään keskustelevia ja vuorovaikutteisia menetelmiä. Opintojaksolla harjoitellaan toisten kuuntelemista ja ymmärtämistä sekä toisten näkemyksiä arvostavaa argumentaatiota, jotka edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kansainväliset suhteet -opintojaksolla korostuu yhteiskunnallisen osaamisen laaja-alainen kokonaisuus. Opintojaksolla käsitellään mm. demokratiaa ja kansainvälistä yhteistyötä. Lähdekriittisyyttä ja medialukutaitoa harjoitellaan edelleen. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3P)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistynyt Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija asettuu historian toimijoiden asemaan kulloisessakin historiallisessa kontekstissa. Opiskelija ymmärtää historian tapahtumaketjuja ihmisten valintojen syinä ja seurauksina. Tätä ajattelun- ja myötätuntotaitoa harjoitellaan yhdessä keskustellen sekä yksilö-/tiimitehtävissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu historian lähteisiin, osaa liittää ne oikeaan aikakauteen sekä arvioi lähdekriittisesti niiden luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan Suomen kehityksen demokraattiseksi, tasa-arvoiseksi, kansainväliseksi, korkean koulutustason hyvinvointivaltioksi. Tuntemalla Suomen historiaa nuori pystyy syvemmin ymmärtämään ajankohtaisia uutisia ja ilmiöitä yhteiskunnassamme. Historian ja nykyhetken yhteyttä etsitään opintojakson aikana uutisten seuraamiseen innostamalla ja ajankohtaisista asioista keskustelemalla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomen historiaan tutustumalla opiskelija rakentaa omaa identiteettiään keskisuomalaisena, suomalaisena ja eurooppalaisena yksilönä. Opiskelija oivaltaa oman paikkansa sukupolvien ketjussa sekä mahdollisuutensa historian tekijänä ja nyky-yhteiskunnan toimijana. Tämä luo nuorelle jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta hektisessä maailmassa.

Hyvinvointiosaaminen

Tämä opintojakso antaa tietoa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan synnystä ja kehityksestä tähän päivään asti. Suomen historian eri vaiheiden tuntemus kehittää valmiuksia ja herättää tahtoa ottaa muut ihmiset huomioon.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4V)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eurooppalainen ihminen -opintojaksolla tutustutaan länsimaisten yhteiskuntien arvopohjan syntyyn ja opitaan valmiuksia monimutkaisten ilmiöiden ymmärtämiseen humanistisesta

näkökulmasta. Historia opettaa empatian kykyä, joka valmistaa opiskelijaa monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eurooppalainen ihminen -opintojakso vahvistaa kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta ja syventää opiskelijan yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen globaali- ja kulttuuriosaamista. Eurooppalainen ihminen -opintojaksolla korostetaan jokaisen yksilön oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5V)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelasta ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa
- Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla

Suomi osana Venäjää

- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija asettuu historian toimijoiden asemaan kulloisessakin historiallisessa kontekstissa. Opiskelija ymmärtää historian tapahtumaketjuja ihmisten valintojen syinä ja seurauksina. Tätä ajattelun- ja myötätuntotaitoa harjoitellaan yhdessä keskustellen sekä yksilö-/tiimitehtävissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu historian lähteisiin, osaa liittää ne oikeaan aikakauteen sekä arvioi lähdekriittisesti niiden luotettavuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomen historiaan tutustumalla opiskelija rakentaa omaa identiteettiään keskisuomalaisena, suomalaisena ja eurooppalaisena yksilönä. Opiskelija oivaltaa oman paikkansa sukupolvien ketjussa sekä mahdollisuutensa historian tekijänä ja nyky-yhteiskunnan toimijana. Tämä luo nuorelle jatkuvuuden ja turvallisuuden tunnetta hektisessä maailmassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6V)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Maailman kulttuurit kohtaavat -opintojaksolla syvennetään lähdekriittisyyden taitoja sekä harjoitellaan edelleen historiatiedon omaa tuottamista eri tiedonlähteitä yhdistellen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Maailman kulttuurit kohtaavat -opintojaksolla vahvistetaan opiskelijoiden kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta ja syvennetään yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä. Opintojakson tarkoituksena on tukea opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

7.12. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaine ja tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävänsä kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota

- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1P)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimustyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana seurataan uutisia ja ajankohtaisia ilmiöitä suomalaisessa yhteiskunnassa sekä keskustellaan näistä mediahavainnoista. Keskustelun kautta opitaan huomaamaan tapahtumien ja ilmiöiden syitä ja seurauksia, kuin myös niiden mediajulkisuuden syitä ja seurauksia.

Opiskelija oppii tuntemaan omat vaikutusmahdollisuutensa sekä oman yhteiskunnallisen aktiivisuutensa hyödyt. Opiskelija rohkaistuu esittämään perusteltuja mielipiteitään ryhmässä keskustellen ja kirjallisesti. Nuori innostuu osallistumaan esim. vaalivuosina koulussa järjestettäviin varjovaaleihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija saa opintojakson kuluessa paitsi tietoa myös taitoa toimia rakentavasti yhdessä toisten kanssa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3P)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa

- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus
- Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka
- muuttuvat turvallisuushat ja niiden ratkaisumahdollisuudet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana seurataan uutisia Euroopasta/EU:sta sekä keskustellaan näistä. Keskustelun kautta opitaan huomaamaan tapahtumien ja ilmiöiden syitä ja seurauksia, kuin myös niiden mediajulkisuuden syitä ja seurauksia.

Opiskelija oppii tuntemaan omat vaikutusmahdollisuutensa sekä oman yhteiskunnallisen aktiivisuutensa hyödyt. Opiskelija rohkaistuu esittämään perusteltuja mielipiteitään ryhmässä keskustellen ja kirjallisesti. Nuori innostuu osallistumaan esim. vaalivuosina koulussa järjestettäviin EU-varjovalleihin.

Opiskelija tiedostaa EU:n neljän vapaan liikkuvuuden mahdollisuudet omassa elämässään tulevaisuuden opintopolkua suunnitellessaan. Opintojaksolla voidaan tutkia eurooppalaista koulutustarjontaa, etsiä avoimia työpaikkoja unionin alueelta sekä kuulla toisessa EU-maassa opiskelevaa tai työskentelevää vierailijaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Euroopan Unioni ja sen kansalaisilleen suomat vapaudet tulevat opiskelijalle tutuiksi paitsi oppisisältöjen myös vierailijoiden kautta. Nuori oivaltaa, että tulevaisuuden opiskelu- ja työmahdollisuudet EU-alueella ovat myös hänelle EU-kansalaisena avoimet.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Lakitieto, 2 op (YH4V)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää tietojään omista oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan yhteiskunnan jäsenenä. Lisäksi opiskelija tutustuu arkielämän juridisiin tilanteisiin esim. kuluttajana, työntekijänä, vuokralaisena, puolisona, huoltajana, velallisena jne. Opintojaksolla tutuksi tulevat myös oikeusprosessin vaiheet ja käytänteet Suomessa. Tämä kaikki vahvistaa nuorella tunnetta oman elämänsä hallinnasta ja resilienssistä myös haastavissa tilanteissa ja niistä eteenpäin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla hankittujen tietojen avulla opiskelija osaa valita oikeat toimintatavat erilaisissa juridisissa esimerkkitapauksissa. Opiskelija osaa argumentoida valintansa pätevästi, juridista sanastoa käyttäen sekä suullisesti että kirjallisesti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan omat vaikutusmahdollisuutensa sekä oman oikean toimintansa ja aktiivisuutensa hyödyt. Opiskelija rohkaistuu esittämään perusteltuja mielipiteitään ryhmässä keskustellen ja kirjallisesti.

Nuori osallistuu yleisönä käräjäoikeuden istuntoon ja tietää, miten kärjäsalissa toimitaan.

Opintojakson aikana tavataan eri alojen ammattilaisia (esim. poliisi, syyttäjä, kärjätuomari, asianajaja). Nämä kohtaamiset ja työelämähavainnot tarjoavat vaihtoehtoja nuoren omiin jatko-opinto- ja ammatinvalintasuunnitelmiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää lain noudattamisen arvon ja haluaa itse toimia lain mukaan. Opiskelija huomaa myös, että laki ja yksilön moraalit eivät aina käy yksiin. Opintojakson aikana seurataan käräjäoikeuden istuntoja ja reflektoidaan oikeudessa tehtyjä havaintoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

7.13. Uskonto (KT)

Oppiaine ja tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä

vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmantutkimuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävästä tulevaisuuden rakentamisesta.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa

valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.13.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä - juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1P)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä*
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää tietojaan kristinuskosta, juutalaisuudesta ja islamista. Tieto lisää ymmärrystä ja valmiuksia kohdata rakentavasti eri kulttuurien ja uskontojen edustajia kotimaassa ja maailmalla, opinnoissa, työyhteisöissä tai yksityiselämässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia tapahtumia suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmalla. Opiskelija huomaa, että uskonto vaikuttaa kulttuuriin, yksilöön ja yhteiskuntaan joko suoraan tai välillisesti. Opiskelija huomaa, että vaikutukset kulkevat myös kulttuurista ja yhteiskunnasta uskontoon. Opiskelija hankkii itselleen globaalissa maailmassa arvokasta kulttuurinlukutaitoa sekä taitoa tehdä tilanteen mukaisesti oikeita valintoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vieraiden uskontojen (juutalaisuus ja islam) tunteminen antaa ymmärrystä ja taitoja erilaisiin kohtaamisiin ja dialogeihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearviointi oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Maaailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2P)

Opintojakson moduulit

- Maaailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maaailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää tietojaan kristinuskosta ja sen erilaisista ilmenemismuodoista eri kirkkokuntina ja yhteisöinä. Tieto lisää ymmärrystä ja valmiuksia kohdata rakentavasti eri kirkkokuntien ja kulttuurien edustajia kotimaassa, Euroopassa ja maailmalla, opinnoissa, työyhteisöissä tai yksityiselämässä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan nuoren tietämystä oman uskonnon kristinuskon keskeisistä eettisistä opetuksista. Opiskelija syventää tietojaan siitä, miten eri kristilliset kirkkokunnat, esim. katolinen ja ortodoksinen kirkko näkevät hyvän elämän. Kirkkokuntien opeista tullaan esimerkkitapausten kautta ja niistä yhdessä keskustellen yksilöllisten toimijoiden tasolle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia tapahtumia Suomessa, Euroopassa ja maailmalla. Opiskelija huomaa, että uskonto vaikuttaa kulttuuriin, yksilöön ja yhteiskuntaan joko suoraan tai välillisesti. Opiskelija huomaa, että vaikutukset kulkevat myös kulttuurista ja yhteiskunnasta uskontoon. Opiskelija hankkii itselleen globaalissa maailmassa arvokasta kulttuurinlukutaitoa sekä taitoa tehdä tilanteen mukaisesti oikeita valintoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3V)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*
- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hankkii tietoa Aasian uskonnoista ja kulttuureista. Tieto lisää ymmärrystä ja valmiuksia kohdata rakentavasti eri kulttuurien ja uskontojen edustajia kotimaassa ja maailmalla, opinnoissa, työyhteisöissä tai yksityiselämässä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia tapahtumia maailmalla. Opiskelija huomaa, että uskonto vaikuttaa kulttuuriin, yksilöön ja yhteiskuntaan joko suoraan tai välillisesti. Opiskelija huomaa, että vaikutukset kulkevat myös kulttuurista ja yhteiskunnasta uskontoon. Opiskelija hankkii itselleen globaalissa maailmassa arvokasta kulttuurinlukutaitoa sekä taitoa tehdä tilanteen mukaisesti oikeita valintoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vieraiden uskontojen (Aasian uskonnot) tunteminen antaa ymmärrystä ja taitoja erilaisiin kohtaamisiin ja dialogeihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4V)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija syventää tietämystään suomalaisesta kulttuurista, historiasta, uskonnon historiasta ja yhteiskunnasta. Omien juurien tunteminen antaa aineksia oman identiteetin rakentamiseen ja voi luoda positiivista yhteenkuuluvuutta omaan kasvu-ympäristöön. Nuori voi oppia tuntemaan osallisuutta ja jatkumoa sukupolvien ketjussa. Jatkumo lisää hyvinvointia hektisessä nykymaailmassa.

Opintojaksolla havainnollistetaan suomalaista uskonnollisuuden historiaa ja nykytilaa mahdollisimman paljon paikallisten esimerkkien kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla pyritään löytämään asiasisällöille esimerkkejä omasta paikallisesta elinympäristöstä. Tämä voi tapahtua vaikkapa jalkautumalla tarkastelemaan ja valokuvaamaan lähikohteita ja suomalaista uskonnollisuutta ympärillämme. Kirjatieto asettuu näin arkiseen kontekstiin.

Suomalaista uskonnollisuutta käsittelevällä opintojaksolla asioita tarkastellaan monitieteisesti, esimerkiksi historian, arkeologian ja maantieteen kautta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5V)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*

- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia
- tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu lukemaan taidetta (esim. arkkitehtuuria, kuvataidetta, lyriikkaa) uskon tulkitsijana. Opiskelija oppii tunnistamaan symbolien merkityksiä, muotojen ja värien sanomaa sekä uskonnollisia ilmauksia kirjoitetussa kielessä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan uskonnolliseen taiteeseen mahdollisimman laajasti havainnollistavien esimerkkien avulla. Opintojaksolla myös vierailaan autenttisessa ympäristössä, esimerkiksi opastetulla taidekierroksella oman paikkakunnan kirkossa. Opiskelija huomaa, kuinka uskonto vaikuttaa taiteeseen, populaarikulttuuriin ja yhteiskuntaan, mutta myös toisin päin. Opiskelija oivaltaa tämän olevan globaali ja ikiaikainen ilmiö.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearviointi oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6V)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta
- tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa
- osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija voi tehdä esimerkiksi pienimuotoisen tutkielman, jossa hän tarkastelee uskonnon näkymistä perinteisissä tai sähköisissä medioissa. Tutkielmaa tehdessään opiskelija saa valmiuksia uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija huomaa kuinka kulttuuri, yhteiskunta ja uskonto vaikuttavat toisiinsa. Opiskelija huomaa erityisesti, kuinka uskonto/uskonnolliset yhteisöt ja media ovat tai eivät ole vuorovaikutuksessa keskenään. Opintojakso syventää nuoren kulttuurinlukutaitoa globaalissa maailmassa, jossa media on erittäin merkittävä osa jokapäiväistä elämää.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen

kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista (esim. esitelmä, tutkielma, essee) sekä tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä (esim. testit, koe). Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi tuotosten ja testien/kokeiden tehtävänantoja.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, taidon ja työskentelyn arvioinnin.

7.14. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaine ja tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämisa maailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdinnoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään

- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäncatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäncatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäncatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäncatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1P)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäncatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäncatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuus, elämäncatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakso antaa eväitä oman identiteetin ja hyvän elämän rakentamiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämäntutkimustiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2P)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäntutkimukselle ja elämänvalinnoille
- osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia
- osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologioita piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävästä tulevaisuudesta rakentamisen periaatteita
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuvaan ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntavokseen
- aikalaismkriittikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

Laaia-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa keskitytään tarkastelemaan yksilöä ja yhteiskuntaa ja opiskelijaa ohjataan aktiiviseksi kansalaiseksi.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämäntavomustiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

Kulttuurit, 2 op (ET3V)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavomukselle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa

- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämänskatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänskatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso antaa valmiuksia suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemukseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämänskatsomustiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

Katsomukset, 2 op (ET4V)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämäkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä
- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan elämäkatsomuksia historian, politiikan ja yksilön näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämäkatsomustiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5V)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa*
- *tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin*
- *hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa*
- *perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan*
- *perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan*
- *ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.*

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- *uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen; käsityksiä uskontojen alkuperästä; uskontokritiikki*
- *keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala*
- *kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet*
- *ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet*
- *uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapaususkonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa tarkastellaan uskonnottomuuden ja uskontojen merkitystä yhteiskunnissa. Monitieteinen lähestymistapa kannustaa oppimiseen ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun. Tavoitteena on, että opiskelija osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin liittyviä kysymyksiä ja muodostaa niistä oman kantansa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämäkatsomustiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

Tulevaisuus, 2 op (ET6V)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla*
- *hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön*
- *omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä*
- *osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseensa*
- *ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.*

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- *tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin*
- *yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa*
- *globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset*
- *yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana*
- *erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakso keskittyy tarkastelemaan tulevaisuutta, esimerkiksi tieteellis-teknologista vallankumousta ja globaalisti vaikuttavia ekologisia muutoksia. Opiskelija omaksuu valmiuksia,

niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastomuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso suoritetaan itsenäisesti opiskellen ja arvioitavina tehtävinä voi olla esimerkiksi esseetehtäviä ja lyhyempiä kirjallisia tehtäviä, joissa opiskelija pohtii katsomuksellisia kysymyksiä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Elämäntiedon opintojaksot suoritetaan itsenäisesti opiskellen.

7.15. Terveystieto (TE)

Oppiaine ja tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykyinä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten

tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestäväns kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveystuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista pyritään edistämään lisäämällä opiskelijan terveystietoja ja -taitoja, jotka tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Terveystiedon opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentumista ja itsetuntemuksen lisääntymistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi esitelmät, keskustelut sekä pari- ja ryhmätyöskentely.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista pyritään edistämään lisäämällä opiskelijan terveystietoja ja -taitoja, jotka tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Terveystiedon opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentumista ja itsetuntemuksen lisääntymistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista edistetään tukemalla opiskelijan kriittistä ajattelua sekä tiedon hallintaa, analysointi- ja soveltamistaitoja. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi tutkimustehtäviä, argumentointia, aineistoihin ja ajankohtaisiin uutisiin tutustumista sekä asiantuntijavierailuja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista tuetaan kehittämällä opiskelijan ymmärrystä ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä terveysvaikutusten mekanismeista, jotta opiskelija kykenee tekemään eettisiä ja kestävästä kehitystä edistäviä valintoja arjessaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa

tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveystalouden ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskasityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*
- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista pyritään edistämään lisäämällä opiskelijan terveystietoja ja -taitoja, jotka tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Terveystiedon opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentumista ja itsetuntemuksen lisääntymistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista edistetään tukemalla opiskelijan terveyden edistämisen kokonaisvaltaista ymmärtämistä historiasta nykypäivään sekä tulevaisuuden haasteisiin. Näin opiskelijalla on edellytyksiä vaikuttaa ajankohtaisiin, itseään kiinnostaviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin sekä kykyä kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamista voidaan harjoitella esim. kirjoittamalla mielipidekirjoituksia sekä väittelyiden että esitelmien avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan esim. pohtimalla terveyttä ja terveysilmiöitä eri kulttuureissa sekä perehtymällä globaaleihin terveystieteisiin, -haasteisiin ja vaikutuskeinoihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti. Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehitymisestään. Formatiivisen arvioinnin tärkein muoto on opiskelutilanteessa tapahtuva keskustelu opettajan ja vertaisten kanssa. Lisäksi voidaan käyttää kirjallista palautetta, kuten itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Summatiivista arviointia ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset, kuten testit, kokeet, esitelmät ja tutkielmat.

7.16. Liikunta (LI)

Oppiaine ja tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukykyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suoriutumiskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääntelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearviointien eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1P)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Paikallinen lisäys

- Sääntöjen noudattaminen, vastustajan kunnioittaminen, fair play, kannustaminen
- Positiivisen ja turvallisen työskentelyilmapiirin luominen

- Käy tunneilla säännöllisesti
- Työskentelee tavoitteiden suunnassa aktiivisesti ja asiallisesti
- Tavoitteiden mukaisessa toiminnassa näkyy kehittymistä

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistaa turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset ja monipuoliset kokemukset liikunnallisessa toiminnassa sekä kehollisessa ilmaisussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävillä liikunnallisilla tehtävillä sekä peleillä ja leikeillä. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely. Pelit ja leikit harjaannuttavat tunteiden tunnistamista ja empatiakykyä ja kehittävät opiskelijan valmiuksia rakentamaan viestintään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formattiivista arviointia voidaan toteuttaa mm. itse- ja vertaisarviointin avulla.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Opiskelijan oppimista, osaamisen kehittymistä ja työskentelyä arvioidaan erilaisissa liikuntatehtävissä ja -taidoissa. Lisäksi annetaan kannustavaa ja jatkuvaa palautetta, jolla tuetaan aktiivista ja vastuullista työskentelyä, opiskelijan myönteistä liikunnallista minäkuvaa sekä kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2P)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Paikallinen lisäys

- Sääntöjen noudattaminen, vastustajan kunnioittaminen, fair play, kannustaminen
- Positiivisen ja turvallisen työskentelyilmapiirin luominen
- Käy tunneilla säännöllisesti
- Työskentelee tavoitteiden suunnassa aktiivisesti ja asiallisesti
- Tavoitteiden mukaisessa toiminnassa näkyy kehittymistä

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistaa turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset ja monipuoliset kokemukset liikunnallisessa toiminnassa sekä kehollisessa ilmaisussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäväillä liikunnallisilla tehtävillä sekä peleillä ja leikeillä. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely sekä itsenäinen työskentely. Pelit ja leikit harjaannuttavat tunteiden tunnistamista ja empatiakykyä ja kehittävät opiskelijan valmiuksia rakentavaan viestintään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista pyritään vahvistamaan esimerkiksi kannustamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä turvallisuudesta. Mahdollisuus oman liikuntaohjelman suunnitteluun ja toteutukseen tukee parhaansa yrittämistä, ponnistelua ja pitkäjänteistä toimintaa, mikä on niin opiskelu- kuin työelämänkin arkista ydintä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan tukea mm. kannustamalla opiskelijaa liikuntateknologian käyttöön (esim. sykemittari, erilaiset liikuntasovellukset) tai kokeilemaan erilaisia toimintaympäristöjä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivista arviointia voidaan toteuttaa mm. itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Opiskelijan oppimista, osaamisen kehittymistä ja työskentelyä arvioidaan erilaisissa liikuntatehtävissä ja -taidoissa. Lisäksi annetaan kannustavaa ja jatkuvaa palautetta, jolla tuetaan aktiivista ja vastuullista työskentelyä, opiskelijan myönteistä liikunnallista minäkuvaa sekä kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3V)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistaa turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset ja monipuoliset kokemukset liikunnallisessa toiminnassa sekä kehollisessa ilmaisussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäville liikunnallisilla tehtävillä sekä peleillä ja leikeillä. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely. Pelit ja leikit harjaannuttavat tunteiden tunnistamista ja empatiakykyä ja kehittävät opiskelijan valmiuksia rakentavaan viestintään.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan tutustumalla monipuolisesti uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formativista arviointia voidaan toteuttaa mm. itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Opiskelijan oppimista, osaamisen kehittymistä ja työskentelyä arvioidaan erilaisissa liikuntatehtävissä ja -taidoissa. Lisäksi annetaan kannustavaa ja jatkuvaa palautetta, jolla tuetaan aktiivista ja vastuullista työskentelyä, opiskelijan myönteistä liikunnallista minäkuvaa sekä kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4V)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistaa turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset ja monipuoliset kokemukset liikunnallisessa toiminnassa sekä kehollisessa ilmaisussa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistetaan kannustamalla opiskelijoita toiminnassaan rehellisyyteen, vastuullisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen sekä ympäristöä säästävään ja kunnioittavaan toimintaan (esim. luontoliikunta).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäväillä liikunnallisilla tehtävillä sekä peleillä ja leikeillä. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely. Pelit ja leikit harjaannuttavat tunteiden tunnistamista ja empatiakykyä ja kehittävät opiskelijan valmiuksia rakentavaan viestintään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formatiivista arviointia voidaan toteuttaa mm. itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Opiskelijan oppimista, osaamisen kehittymistä ja työskentelyä arvioidaan erilaisissa liikuntatehtävissä ja -taidoissa. Lisäksi annetaan kannustavaa ja jatkuvaa palautetta, jolla tuetaan aktiivista ja vastuullista työskentelyä, opiskelijan myönteistä liikunnallista minäkuvaa sekä kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5V)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireytään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista vahvistaa turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset ja monipuoliset kokemukset liikunnallisessa toiminnassa sekä kehollisessa ilmaisussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittäväillä liikunnallisilla tehtävillä sekä peleillä ja leikeillä. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely. Pelit ja leikit harjaannuttavat tunteiden tunnistamista ja empatiakykyä ja kehittävät opiskelijan valmiuksia rakentavaan viestintään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti opintojakson sisältöjen ja tavoitteiden sekä opintojaksolla painottuvien laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden osalta.

Formatiivisella arvioinnilla tähdätään siihen, että opiskelija saa opintoihinsa ohjaavaa palautetta osaamisestaan ja kehittymisestään. Formattiivista arviointia voidaan toteuttaa mm. itse- ja vertaisarvioinnin avulla.

Summatiivisen arvioinnin avulla opiskelija osoittaa osaamistaan opintojakson tavoitteiden saavuttamisessa, sisältöjen omaksumisessa sekä laaja-alaisessa osaamisessa. Opiskelijan oppimista, osaamisen kehittymistä ja työskentelyä arvioidaan erilaisissa liikuntatehtävissä ja -taidoissa. Lisäksi annetaan kannustavaa ja jatkuvaa palautetta, jolla tuetaan aktiivista ja vastuullista työskentelyä, opiskelijan myönteistä liikunnallista minäkuvaa sekä kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Wanhat tanssit, 2 op (LI6V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Edistää opiskelijoiden yhteistoiminta- ja vuorovaikutustaitoja
- Tanssikulttuuriin tutustuminen
- Tanssitaidon kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhojen tanssien harjoittelu
- Esiintymisen suunnittelu ja toteutus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan tutustumalla erilaisiin tansseihin (eri aikakaudet ja eri maat).

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan tukea mm. kannustamalla itseilmaisuuksiin sekä luovaan tuottamiseen (esim. oman tanssin koreografia).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteisen projektin suunnittelulla ja toteutuksella sekä korostamalla hyviä käytöstapoja ja toisten huomioimista (tanssietiketti).

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu tavoitteen mukainen työskentely ja aktiivinen osallistuminen. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Projektikurssi, 2 op (LI7V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- suunnitella oma liikunnallinen projekti ja toteuttaa se tavoitteellisesti joko yksin tai yhdessä (esim. toisten opiskelijoiden tai urheiluseuran kanssa)

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset liikunnalliset projektit (esim. Wanhat tanssit tai liikuntatapahtumat)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista pyritään vahvistamaan yhteisen projektin suunnittelulla ja toteutuksella sekä korostamalla hyviä käytöstapoja ja toisten huomioimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan esim. tutustumalla tapahtuma- ja projektityöskentelyyn (wanhat tanssit, urheiluseurayhteistyö tai liikuntatapahtuman järjestäminen).

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa painottuu tavoitteen mukainen työskentely ja aktiivinen osallistuminen.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

7.17. Musiikki (MU)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

*Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvyille asettua toisen asemaan.*

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävästä elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoista. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista

- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskeissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1P)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät

- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset kokemukset musiikillisessa toiminnassa ja mahdollisuus itseilmaisuun lisäävät kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimimalla vuorovaikutuksessa osana ryhmää opitaan havainnoimaan toimintaa ympärillämme ja osallistumaan siihen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen näkyvät tutustuttaessa musiikkiin aineettomana hyödykkeenä ja toimittaessa turvallisen ääniympäristön puolesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologian käyttö tuo monitieteellisyyttä opiskeluun. Luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät kehittävät luovaa osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2P)

Opintojakson moduulit

- Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke - soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke - soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteismusisointi kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista monipuolisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisältöjen luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät kehittävät monitieteellistä ja luovaa osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkiksi tekijänoikeuksia tutkimalla ja niistä keskustelemalla perehdytään musiikkialan eettisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin tutustuminen kehittää globaalia ja kulttuuriosaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3V)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*

- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikki on aina osa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Tutustumalla musiikkiin osana yhteiskunnallista ja kulttuurista maailmaa havainnoidaan myös kulttuurien välisiä kytköksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston avulla avarretaan ymmärrystä maailmasta ja sen kulttuureista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston kautta pohditaan muun muassa kulttuurisen omimisen eettisiä kysymyksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4V)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*

- hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijälähtöinen suunnittelu
- musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan
- musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson toteutus ja ohjelmiston opiskelijälähtöinen suunnittelu sekä opintojakson prosessimaisuus kehittävät opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Toimiessaan vastuullisesti osana ryhmää opiskelija oppii antamaan palautetta ja ottamaan sitä myös vastaan.

Hyvinvointiosaaminen

Ottaessaan vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta opiskelija kehittää empatiataitojaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson sisällöt ja tavoitteet korostavat musiikin monitieteellisyyttä ja luovaa toiminnallisuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii havainnoimaan musiikin roolia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Musiikkiprojekti, 2 op (MU5V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden osana näyttämölle vietävää kokonaisuutta
- opiskelija ymmärtää ja oppii laajan kokonaisuuden hallitsemiseen vaadittavia taitoja
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojakso koostuu taiteellisen projektin ideoinnista, suunnittelusta ja toteutuksesta yhdessä ryhmän jäsenenä
- kurssin aikana valmistetaan yleisoesitys
- projektissa voi toimia muusikkona, äänisuunnittelijana, valosuunnittelijana
- Kurssin voi suorittaa myös eri sisältöjä yhdistämällä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehittyvät projektinhallintataidot parantavat opiskelijan itseohjautuvuutta. Prosessin aikana oma identiteetti vahvistuu, rohkeus lisääntyy, sosiaaliset suhteet vahvistuvat ja ryhmädynamiikkataidot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Projektin suunnittelussa ja toteutuksessa tarvittavat vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa opittavat tulevaisuuden taidot kasvattavat opiskelijaa yhteiskunnallisena toimijana.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamistaan prosessin aikana. Opiskelija kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (=S). Opintopistemäärä kuvastaa opintojaksoon käytettyä työmäärää. Kurssin suorittaminen vaatii aktiivista ja tavoitteellista osallistumista sekä vastuullista sitoutumista yhteiseen projektiin.

Opintojakson tarkemmat linjaukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen.

Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä lopullinen esitys. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla.

7.18. Kuvataide (KU)

Oppiaine ja tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävä elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen

kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa

- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskelu ympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1P)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** esimerkiksi kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen voi tukea identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan syventää tällä opintojaksolla esimerkiksi tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Opiskelijaa ohjataan esimerkiksi tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa

ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä voidaan tarkastella globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominaisessa työskentelyssä voidaan hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opintoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan esimerkiksi visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa voidaan tarkastella myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** esimerkiksi rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja esimerkiksi taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukee opiskelijan myönteistä kehitystä, opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla tehdään näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan lähtötaso.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2P)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä

- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen painottuu opintojaksolla opiskelijoiden esimerkiksi omiin elinympäristöihin ja eri kulttuurien ympäristöihin liittyvien tehtävien kautta. Laaja-alaista osaamista voidaan pyrkiä edistämään myös esimerkiksi kannustamalla oppilaita keskusteluun ja työskentelyyn, jotka edesauttavat tutkimaan kulttuurin moninaisuutta ja globaalisuutta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan syventää esimerkiksi tutkimalla ympäristön eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun kautta. Myös pohtimalla esimerkiksi miten tuotteita, ympäristöä rakennetaan kestävän kehityksen periaatteella. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arvioinnissa opiskelijoita kannustetaan esimerkiksi pohtimaan ja arvioimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen painottuu opintojaksolla, kun tutkitaan esimerkiksi miten visuaalisen kulttuurin arvot ja merkitykset ilmenevät rakennetussa ja rakentamattomassa ympäristössä, muotoilussa ja taiteessa. Opiskelijoita myös rohkaistaan esimerkiksi käsittelemään omista töissään yhteiskunnallisia aiheita ja kulttuurillisia arvoja, sekä osallistumaan keskusteluihin ja vaikuttamaan töillään esimerkiksi kestävän tulevaisuuden puolesta. Yhteiskunnallinen osaamisen toteutumista voidaan arvioida keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukee opiskelijan myönteistä kehitystä, opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla tehdään näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan lähtötaso.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3V)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestäväen tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen

- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä mediassa. Opiskelijat perehtyvät myös mahdollisuuksiin vaikuttaa visuaalisen viestinnän kautta. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea tasa-arvon toteutumista omassa elämänpiirissään.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan esimerkiksi sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsitteiden ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista painotetaan opintojaksolla rohkaisemalla opiskelijoita esimerkiksi käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukee opiskelijan myönteistä kehitystä, opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla tehdään näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan lähtötaso.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4V)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun
- syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- soveltaa kuvan tekemisessä nykyaikaiselle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja

- tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan sekä formatiivisesti että summatiivisesti.

Formatiivisella arvioinnilla tuetaan ja ohjataan oppimista. Opintojakson aikainen, turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja palaute tukee opiskelijan myönteistä kehitystä, opiskelijan hyvinvointia ja kokonaisvaltaista kasvamista.

Summatiivisella arvioinnilla tehdään näkyväksi osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan lähtötaso.

7.19. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaine ja tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia

- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintätekniikan taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1P)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma

- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Minä opiskelijana -opintojaksolla opiskelija oppii opinto-ohjauksen tuella etsimään aktiivisesti tietoa, tarkastelemaan sitä kriittisesti ja soveltamaan sitä. Hän oppii kehittämään hyvinvointiosaamistaan, oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä sietämään epävarmuutta sekä hakemaan ja vastaanottamaan ohjausta ja neuvontaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Minä opiskelijana -opintojaksolla opiskelija kehittää monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa korostuu opiskelijan itsearviointi sekä opinto-ohjaajan ja opiskelijan välinen dialogi ohjaustoimien yhteydessä. Opinto-ohjauksessa jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu S/hylätty H.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2P)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*

- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksolla opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia.

Vuorovaikutusosaaminen

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus -opintojaksolla opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa korostuu opiskelijan itsearviointi suhteessa omiin tavoitteisiinsa sekä ohjaava ja kannusta palaute ohjaustoimien yhteydessä. Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu S/hylätty H.

Tutortoiminta, 2 op (OP3V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tuntemaan itsensä entistä paremmin toimiessaan tutorina
- Opiskelija saa itselleen lisää itsevarmuutta toimiessaan nuorempien opiskelijoiden tukena ja harjoitellessaan erilaisia esiintymistilanteita
- Uusien opiskelijoiden helpompi integroituminen lukio-opintoihin
- Nuorten näkökulman saaminen tulevien lukiolaisten kohtaamistilanteisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Uusien opiskelijoiden tukeminen erityisesti opintojen alussa
- Ryhmyttäminen
- Lukion markkinointitilaisuuksiin osallistuminen ja nuorten näkökulman esiintuonti
- Lukion tapahtumien suunnittelu ja toteuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutortoiminnassa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan toimimalla oman lukionsa tutoropiskelijana.

Hyvinvointiosaaminen

Tutortoiminnassa opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa. Opintojakso edellyttää hyvin itsenäistä työtettä, joka on omiaan lisäämään omien vahvuuksien tunnistamista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutortoiminnan opintojaksolla opiskelijat tekevät kaiken ryhmätyönä opinto-ohjaajan ohjausta saaden mutta silti itsenäistä työtettä kehittäen. Opiskelijan vuorovaikutusosaaminen kehittyy ryhmätyössä, jolloin opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla suoritettu S/hylätty H. Arviointiin vaikuttaa opiskelijan työskentely ja pyrkimys täyttämään tutortoiminnan tavoitteet.

7.20. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaine ja tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Laaja-alainen osaaminen

Osaamisen arviointi

Opintojaksot

Minä lukiolaisena, 2 op (TO1V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu Petäjäveden lukion käytänteisiin ja oppii lukiossa käytettävän terminologian

- Opiskelija tutustuu ylioppilastutkinnon peruseriaatteisiin ja korkeakoulujen valintamenetelmiin sekä oppii suhteuttamaan näitä suhteessa omiin valintoihinsa
- Opiskelija tutustuu sähköiseen koejärjestelmään ja lukio-opinnoissa käytettäviin sähköisiin työvälineisiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukio-opintojen peruskäsitteet ja -sisällöt
- Ylioppilastutkinnon peruseriaatteet
- Korkeakoulujen valintatavat
- Omien valintojen merkitys jatkossa
- Lukio-opinnoissa käytettävät sähköiset työvälineet ja ohjelmistot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Minä lukiolaisena -opintojakso lisää opiskelijan itsetuntemusta ja itsevarmuutta suhteessa hänen valintoihinsa ja tulevaisuudensuunnitelmiinsa, jolloin opiskelijan hyvinvointi lisääntyy.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Minä lukiolaisena-opintojaksolla opiskelija oppii lukio-opinnoissa, jatko-opinnoissa sekä työelämässä tarvittavia tieto- ja viestintätekniisiä taitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Minä lukiolaisen -opintojaksolla opiskelija tutustuu ylioppilastutkintoon suomalaisena instituutona. Näiden peruseriaatteiden tunteminen lisää opiskelijan yhteiskunnallista osaamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Minä lukiolaisena -opintojaksolla korostuu **formatiivinen arviointi**, jonka tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta hänen työskentelystään, opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta sekä sisältöjen hallinnasta. Opintojakson **summatiivinen arviointi** perustuu opiskelijan opintojakson aikana antamiin näyttöihin, kuten annettujen oppimistehtävien suorittamiseen ja/tai kirjallisen kokeen hyväksyttyn suorittamiseen. Opintojakso arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty.

Lukiolaisen hyvinvointi, 2 op (TO2V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan hyvinvointiosaamisen lisääntyminen
- Tutustuminen uusiin opiskelutovereihin ja ryhmäytyminen
- Lukiolaisen arjenhallintataidot

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Psyykkinen hyvinvointi
- liikunta ja fyysinen hyvinvointi
- ravinto
- uni
- päihteet
- arjenhallinta
- ryhmänohjaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson sisällöt tähtäävät laaja-alaisesti opiskelijan hyvinvoinnin lisäämiseen. Opiskelijan hyvinvointiosaaminen lisääntyy arjenhallinnan sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osa-alueilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan tunne- ja empatiataidot kehittyvät opintojaksolla. Opintojaksolla toimitaan paljon ryhmässä, jolloin opiskelijan sosiaaliset taidot, yhteistyökyky sekä yhdessä oppimisen taidot kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiolaisen hyvinvointi -opintojaksolla korostuu **formatiivinen arviointi**, jonka tarkoituksena on antaa opiskelijalle ohjaavaa palautetta keskittyen hänen hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisensa ja arjenhallintataitojensa kehittymiseen. Opintojakson **summatiivisen arvioinnin** perustana ovat opiskelijan aktiivinen ja riittävä osallistuminen opintojakson oppitunneille ensimmäisenä opiskeluvuonna sekä riittävä osallistuminen ryhmänohjaustuokioihin, lukion erilaisiin tapahtumiin ja juhliin läpi lukio-opintojen. Opintojakso arvioidaan lukio-opintojen lopussa. Opintojakso arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty.

Korkeakouluopinnot 1, 2 op (TO3V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen opiskelijan valitsemaan alaan
- Tutustuminen korkeakoulun työskentelytapoihin
- Valitun korkeakoulun opintojakson sisältöjen omaksuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö määräytyy yhteistyökumppanina toimivan korkeakoulun vuosittain vaihtuvan tarjonnan mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojaksolla opiskelija tunnistaa ja kehittää omia valmiuksiaan suoriutua korkeakouluopiskelusta. Opintoalaan tutustumalla opiskelija voi myös jäsentää mahdollisia jatko-opintosuunnitelmiaan korkeakoulussa. Nuoren identiteetin rakentamisessa tällainen tutustumismahdollisuus on tärkeää.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija hyödyntää ja vahvistaa monipuolisesti vuorovaikutustaitojaan harjoitellessaan rakentavaa viestintää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn yhteydessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija ymmärtää lukiokoulutuksensa merkityksen korkeakouluopintojen pohjana. Hän yhdistää lukiossa oppimaansa korkeakoulun opintojakson sisältöihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää, että järjestävä korkeakoulu on hyväksynyt opiskelijan suorituksen. Lisäksi opiskelijan täytyy toimia lukion määrittämien läsnäolo- ym. ohjeiden mukaan. Ohjeistus tarkentuu vuosittain korkeakouluviikon toteuttamistavasta riippuen, ja siitä tiedotetaan opiskelijaa hyvissä ajoin ennen opintojakson alkua.

Arviointitapa: S = suoritettu, H = hylätty.

Korkeakouluopinnot 2, 2 op (TO4V)**Tavoitteet**

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen opiskelijan valitsemaan alaan
- Korkeakoulun työskentelytapoihin tutustumisen syventäminen
- Valitun korkeakoulun opintojakson sisältöjen omaksuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Sisältö määräytyy yhteistyökumppanina toimivan korkeakoulun vuosittain vaihtuvan tarjonnan mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen**

Opintojaksolla opiskelija syventää ja kehittää omia valmiuksiaan suoriutua korkeakouluopiskelusta. Opintoalaan tutustumalla opiskelija voi myös jäsentää mahdollisia jatko-opintosuunnitelmiaan korkeakoulussa. Nuoren identiteetin rakentamisessa tällainen tutustumismahdollisuus on tärkeää.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelija hyödyntää ja vahvistaa monipuolisesti vuorovaikutustaitojaan harjoittellessaan rakentavaa viestintää esimerkiksi ryhmätyöskentelyn yhteydessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija ymmärtää lukiokoulutuksensa merkityksen korkeakouluopintojen pohjana. Hän yhdistää lukiossa oppimaansa korkeakoulun opintojakson sisältöihin.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson hyväksytysti suorittaminen edellyttää, että järjestävä korkeakoulu on hyväksynyt opiskelijan suorituksen. Lisäksi opiskelijan täytyy toimia lukion määrittämien läsnäolo- ym. ohjeiden mukaan. Ohjeistus tarkentuu vuosittain korkeakouluviikon toteuttamistavasta riippuen, ja siitä tiedotetaan opiskelijaa hyvissä ajoin ennen opintojakson alkua.

Arviointitapa: S (suoritettu) - H (hylätty).

Vanhan kirkon oppaaksi, 2 op (TO5V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää tietoja Petäjäveden vanhasta kirkosta Unesco-kohteena
- vahvistaa opiskelijan vuorovaikutustaitoja ja rakentaa kulttuuri-identiteettiä
- syventää opiskelijan tietoutta yhteisön omasta historiasta sekä sen liittymisestä Eurooppalaiseen historiaan ja kulttuuriin
- vahvistaa opiskelijan sosiaalistumista yhteisöön
- vahvistaa opiskelijan kykyä hakeutua työelämään ja hakea työpaikkaa
- mahdollistaa hakeutuminen vanhan kirkon kesäoppaaksi.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vanhan kirkon oppaaksi -opintojaksoon sisältyy kolme lukion valinnaista kurssia (kurssit mainitaan opintojakson vapaassa kuvauksessa), jotka suositellaan suoritettaviksi ennen harjoittelujaksoa
- Vanhan kirkon säätiön järjestämä luento, joka sisältää 10 tuntia opetusta sekä Petäjäveden vanhasta kirkosta että toimimisesta oppaana.
- 20 tuntia palkatonta opastusharjoittelua Petäjäveden vanhassa kirkossa (myös Petäjäveden uudempaan kirkkoon tutustutaan)
- opastusnäyte englanniksi (tai muulla vieraalla kielellä)
- palautekeskustelu pääoppaan kanssa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää oman seurakunnan ja vanhan kirkon aseman osana kirkollista, kunnallista ja valtakunnallista yhteisöä. Opiskelija tutustuu vanhan kirkon erilaisiin ylläpitäjätahoihin, kuten Vanhan kirkon säätiöön ja Museovirastoon.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu Unescon kulttuuriperintöön, joka on osa sekä petäjävetistä yhteisöä että valtakunnallista kulttuuriperintökohteiden verkostoa. Opiskelija huomaa, että olemme osa globaalia yhteisöä, jota ilman vanha kirkko ei olisi tunnettu ympäri maailmaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutusta vieraalla kielellä ja erilaisista kulttuureista tulevien ihmisten kanssa. Opiskelija ymmärtää harjoittelujaksollaan saamansa palautteen ja osaa ottaa sen vastaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija huomaa vanhan, historiallisen ympäristön merkityksen ja arvon. Hän huolehtii ympäristön suojelemisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Opiskelija oppii kohtaamaan erilaisista kulttuureista tulevia matkailijoita kunnioittaen heidän yksilöllisyyttään ja arvomaailmaansa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija huomaa, millaisia eri alojen tietoja hän tarvitsee toimiessaan vanhan kirkon opasharjoittelussa. Hän osaa yhdistää uskonnon, historian, maantieteen, kuvataiteen, musiikin ja kielten osaamistaan ja tuntemistaan omaan työhönsä. Hän oppii etsimään lisätietoa tarvitsemastaan aiheesta, esim. kirkon arkkitehtuurista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso edellyttää aktiivista osallistumista luennoille sekä harjoitteluun. Opintojakso arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luennoista vastaa Petäjäveden vanhan kirkon pääopas, mahdollisesti yhteistyössä JAMK:n matkailualan kanssa.

Opiskelija saa opintojakson suorituksesta todistuksen myös Vanhan kirkon säätiöltä.

Kotikansainvälisyys, 1 op (TO6V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kotikansainvälisyyden opintojakson tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden sosiaalisia taitoja ja yhteistyötaitoja
- avartaa opiskelijoiden maailmankuvaa ja lisätä ymmärrystä erilaisia kulttuureja kohtaan
- soveltaa lukiossa opittuja tietoja ja taitoja käytännössä, kuten reaaliaineiden oppisisältöjä
- rohkaisee opiskelijoita puhumaan vieraita kieliä ja vahvistaa käytännön kielitaitoa
- vahvistaa oman kulttuurin ja omien juurien tuntemusta ja oman identiteetin muodostumista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kotikansainvälisyyden opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat oman kulttuurin tuntemuksen syventäminen
- tutustuminen vieraaseen kulttuuriin
- vieraan kielen käyttäminen kommunikoinnissa ja oman kulttuurin esittelemisessä ulkomaalaisille vierailijoille
- tiimityöskentelytaitojen vahvistaminen
- projektitöiden valmisteleminen ja toteuttaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää eurooppalaisen yhteistyön merkityksen sekä kulttuurisen erilaisuuden rikkauden. Opiskelija vahvistaa maailmankansalaisen identiteettiään ja kansainvälisyysvalmiuksiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää tunne- ja empatiataitojaan, sosiaalisia taitojaan ja yhteistyökykyään. Opiskelija vahvistaa viestintätaitojaan sekä omalla että vieraalla kielellä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittaa vaikuttamistaitojaan ja luo kontakteja toisten kulttuurien edustajiin. Opiskelija ymmärtää ympäristön ja ilmaston suojelemisen tärkeyden ja noudattaa sitä toiminnassaan. Opiskelija omaksuu sisäisen yrittäjyyden asennetta ja kehittää työelämävalmiuksiaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista kotikansainvälisyystoimintaan. Jakso arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kotikansainvälisyyden opintojakson tavoitteena on saada koko vuositason opiskelijat mukaan toimintaan. Opintojakso toteutetaan kotimaassa (ei sisällä kansainvälistä vaihtoa).

Kansainvälinen vaihto, 1 op (TO7V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kansainvälisen vaihdon opintojaksolla opiskelija tutustuu vieraaseen kulttuuriin
- vahvistaa kansainvälistä identiteettiään
- rohkaistuu käyttämään vierasta kieltä ja vahvistaa kommunikointitaitojaan
- ottaa vastuun omasta osuudestaan projektityöskentelyssä
- oppii ottamaan vastuuta vieraansa hyvinvoinnista vaihtojakson ajan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kansainvälisen vaihdon opintojaksolla perehdytään vaihtomaan kulttuuriin, yhteiskuntaan ja arkielämään
- toimitaan isäntäperheenä kansainväliselle vieraalle
- vietetään vaihtojakso ulkomaalaisessa perheessä
- käytetään työskentelyssä vierasta kieltä
- suoritetaan vaihtojaksoon kuuluvat projektityöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää eurooppalaisen yhteistyön merkityksen sekä kulttuurisen erilaisuuden rikkauten. Opiskelija vahvistaa maailmankansalaisen identiteettiään ja kansainvälisyysvalmiuksiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää tunne- ja empatiataitojaan, sosiaalisia taitojaan ja yhteistyökykyään. Opiskelija vahvistaa viestintätaitojaan sekä omalla että vieraalla kielellä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittaa vaikuttamistaitojaan ja luo kontakteja toisten kulttuurien edustajiin. Opiskelija ymmärtää ympäristön ja ilmaston suojelemisen tärkeyden ja noudattaa sitä toiminnassaan. Opiskelija omaksuu sisäisen yrittäjyyden asennetta ja kehittää työelämävalmiuksiaan.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista kotikansainvälisyystoimintaan. Jakso arvioidaan asteikolla S = suoritettu, H = hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kansainväliseen vaihtojaksoon sisältyy opiskelijan rahoitusosuus (omavastuu) sen mukaan, onko kyseessä EU-rahoitteinen hanke vai kahdenvälinen omarahoitteinen vaihtojakso.

Liikennekasvatus, 1 op (TO8V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tarkoituksena on antaa opiskelijalle liikennekasvatuksen perusteet erityisesti moottoriajoneuvolla liikkumista ajatellen. Kurssi sisältää henkilöauton kuljettajatutkintoa varten vaadittavan teoriaopetuksen ja ajotunnit. Opintojakso toteutetaan yhteistyössä autokoulun kanssa. Opetus sisältää lähi- ja etäopetusta. Opintojaksoon kuuluvat teoria- ja ajotunnit ovat opiskelijoille maksuttomia.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Vastuullinen kuljettaja ja turvallisuus

- Teoriaopetus: ensimmäisen ajokortin suorittajan (EAS) teoriatunnit, riskien tunnistamiskurssin teoriatunnit sekä henkilöauton teoriatuntia (mm. väistämissäännöt, ajolinjat)
- Ajotunnit: ajotunteja, riskien tunnistamiskurssin ajotunnit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa kokemusta luottamuksellisessa tehtävässä toimimisesta
- Opiskelija tutustuu kokouskäytänteisiin
- Opiskelija osallistuu vaikuttamiseen omassa oppimisympäristössään ja ympäröivässä yhteiskunnassa
- opiskelija toimii aktiivisesti kouluyhteisön hyväksi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aktiivinen osallistuminen opiskelijakunnan toimintaan
- aktiivinen, vapaaehtoinen työskentely kouluyhteisön hyväksi
- aktiivinen yhteistyö kouluyhteisön jäsenten sekä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista opiskelijakunnan toimintaan, esimerkiksi opiskelijakunnan hallituksessa toimimista tai muuta aktiivista opiskelijakunnan toimintaa. Opintopisteet määrittyvät opiskelijan toiminnan laajuuden mukaan (laajuus 2-4 opintopistettä). Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty

Tutor-toiminta, 2 op (TO10V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää vastuullisuuttaan ja vuorovaikutustaitojaan
- Opiskelija kehittää suunnittelu- ja organisointitaitojaan
- Opiskelija tutustuu koulun viestintään ja markkinointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- osallistuminen tutorkoulutukseen
- tutortoiminnan suunnittelu yhdessä opinto-ohjaajan kanssa
- uusien lukiolaisten vertaisohjaajana toimiminen sekä ryhmäytymisen tukeminen
- lukion tiedotustoimintaan ja markkinointiin osallistuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija rohkaistuu toimimaan ryhmän aktiivisena jäsenenä, huomioimaan erilaiset vuorovaikutustyyli, viestimään, ideoimaan ja esiintymään.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista tutortoimintaan. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

7.21. Draama (DRA)

Tavoitteet

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksot

Ilmaisemaan!, 2 op (DRA1V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija kehittää taitoaan ilmaista itseään toiminnallisuutta hyödyntämällä,
- työskentelee yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä,
- antaa palautetta muille ja vastaanottaa palautetta omasta ilmaisustaan ja työskentelystään ryhmän jäsenenä,
- kiinnostuu kehittämään omaa puheilmaisuaan ja esiintymistaitojaan,
- edistää ryhmän positiivista osallistumista ja rohkeaseen ilmapiiriä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ryhmydytään lämmittelyharjoitusten avulla.
- Harjoitellaan äänenkäyttöä, liikeilmaisua ja tilan ottamista haltuun.
- Opetellaan heittäytymään tilanteeseen ja improvisoimaan.
- Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja tutkitaan statuksen vaikutusta vuorovaikutukseen.
- Harjoitellaan käyttämään koko fyysistä olemusta ilmaisun apuna; harjoituksissa on myös liikunnallisia tehtäviä.
- Harjoitukset tehdään ryhmissä ja yhdessä.
- Käydään katsomassa jokin sopivan näytelmä tai esitys tai esityksen harjoitus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija löytää omia ilmaisukeinojaan ja rohkaistuu käyttämään niitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee ryhmässä ja oppii sekä antamaan palautetta että ottamaan sitä vastaan. Opiskelija osaa ottaa huomioon toisten näkemyksiä ja oppii ottamaan vastuuta koko ryhmän työskentelystä ryhmän jäsenenä. Opiskelija noudattaa ryhmässä sovittuja periaatteita.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija pääsee käyttämään luovaa mielikuvitustaan improvisaatioharjoituksissa. Opiskelija voi tuoda harjoituksiin omia vahvuuksiaan, kuten laulamista tai soittamista.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijalle annetaan kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta erityisesti äänenkäytöstä ja osallistumisesta opintojakson harjoituksiin. Arviointiin kuuluu itsearviointia ja vertaisarviointia. Draamassa ei arvioida *hyvä/huono*-asteikolla vaan keskitytään tuottamiseen ja ilmaisemiseen.

Opintojakso arvioidaan asteikolla **suoritettu (S) /hylätty (H)**. Hyväksytty opintojakso edellyttää aktiivista osallistumista kurssille.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Teatterikokemusta tai aikaisempia ilmaisutaidon opintoja ei tarvitse olla. Ns. draamasopimus auttaa siihen, että jokainen voi olla mukana omana itsenään ja kehittää omia vahvuuksiaan. Opintojakson harjoitukset eivät tähtää esitykseen. Jos halutaan tehdä lyhyt esitys, siitä sovitaan erikseen.

Improsta esitykseksi, 2 op (DRA2V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuntee omat ilmaisuvälineensä,
- osaa soveltaa opintojaksolla DRAV1 opittuja teatterin perustekniikoita,
- sitoutuu työskentelemään yhteisen taiteellisen tavoitteen eteen,
- vahvistaa omaa ilmaisuaan ja
- rohkaistuu palautteen antamisessa ja vastaanottamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla valitaan esitettävä näytelmä tai yleisöesitys, jota ryhdytään harjoittelemaan.
- Opiskelija saa roolin, jota hän harjoittelee ja kehittää esitystä varten.
- Opiskelija suhteuttaa oman ilmaisunsa ja roolihahmonsa esityksen muihin rooleihin ja esityksen tyyliin.
- Opiskelija sitoutuu harjoittelemaan ja valmistamaan esityksen ryhmän kanssa yhdessä.
- Opiskelija harjoittelee roolihahmonsa maskeerausta ja puvustusta ohjeiden mukaisesti.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija työskentelee aktiivisena ryhmän jäsenenä. Opiskelija harjoittelee ja rakentaa omaa roolia suhteessa muihin rooleihin. Opiskelija vahvistaa palautteen antamisen ja vastaanottamisen tapoja. Opiskelija rohkaistuu esittämään uusi näkökulmia ja vaihtoehtoja työskentelyn avuksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamistaan prosessin aikana. Opintojakson aikana opiskelija kokeilee erilaisia työtapoja ja työskentelyprosesseja kehittääkseen omaa ilmaisuaan.

Hyvinvointiosaaminen

Prosessin aikana oma identiteetti vahvistuu, rohkeus lisääntyy, sosiaaliset suhteet vahvistuvat ja ryhmädynamiikkataidot kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijoille annetaan kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Palaute ohjaa opiskelijaa kohta esityksessä tarvittavaa osaamista tai roolihahmon työstämistä. Ryhmän jäsenten vertaispalaute ja sen vastaanottaminen on erittäin tärkeää. Myös opiskelija itse reflektoi omaa osallistumistaan ja ilmaisuaan.

Opintojakson suorittaminen vaatii aktiivista ja tavoitteellista osallistumista sekä vastuullista sitoutumista yhteiseen projektiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla **suoritettu/hylätty**.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aluksi päätetään, millainen esitys otetaan valmisteltavaksi, ja sitten ryhdytään harjoittelemaan. Opintojaksolla suunnitellaan jo esimerkiksi puvustusta, lavastusta ja tarpeistoa.

Draamaprojekti, 2 op (DRA3V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista,
- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä,
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista,
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä,
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä ja
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana valmistetaan yleisöesitys.
- Opiskelija osallistuu suunnitteluun ja toteuttaa ryhmän jäsenenä taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden.
- Opintojakson voi suorittaa myös lavastamalla, puvustamalla tai maskeeraamalla.
- Opintojakson voi suorittaa myös eri sisältöjä yhdistämällä, mikä sovitaan kurssin alussa opettajan kanssa.
- Opintojaksolla vierailevat eri taiteenalojen asiantuntijavieraat tutustuttavat näyttämötaiteen ammatteihin.
- Opintojakson aikana katsotaan näyttämötaiteen esitys.
- Opintojakson voi saada myös toimimalla esityksessä ääni- tai valoteknikkona

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Pohditaan esityksen soveltuvuutta eri ikäryhmille ja valitaan esitykselle kohdeyleisö. Rakennetaan omaa roolia suhteessa esityksen teemaan ja miljööseen. Tutustutaan taiteenalan ammatteihin asiantuntijavieraiden avulla sekä esityksiä seuraamalla.

Vuorovaikutusosaaminen

Työskennellään aktiivisena ryhmän jäsenenä. Ollaan vuorovaikutuksessa yleisön kanssa. Rakennetaan omaa roolia suhteessa muihin rooleihin.

Hyvinvointiosaaminen

Prosessin aikana oma identiteetti vahvistuu, rohkeus lisääntyy, sosiaaliset suhteet vahvistuvat ja ryhmädynamiikkataidot kehittyvät.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamistaan prosessin aikana. Opiskelija kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijoille annetaan kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen opintojakson arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen.

Opintojakson arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä lopullinen esitys. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla.

Opintojakson suorittaminen vaatii aktiivista ja tavoitteellista osallistumista sekä vastuullista sitoutumista yhteiseen projektiin. Opintojakso arvioidaan asteikolla **suoritettu/hylätty**.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso jatkaa **DRAV2**-opintojaksolla aloitettuja harjoituksia valmiiksi esitykseksi. Jos opiskelija on käynyt **draaman perusopinnot (DRAV1)** ja **jatko-opinnot (DRAV2)**, hän voi osallistua näytelmän **roolityöhön**.

Esityksenä voi olla näytelmä, kavalkadi tai jokin muu valittuun teemaan sopiva kokonaisuus. Aktiivinen teatteriharrastaja voi saada *apuohtajan* tehtävät.

Opintojaksolla voi valita myös lavastamisen, puvustamisen tai maskeerauksen - tällöin opintojaksolle voi osallistua, vaikka ei olisikaan suorittanut aiempia draaman opintojaksoja. Tehtäviä voidaan myös yhdistellä tarpeen mukaan opettajan kanssa sopien.

7.22. Yrittäjyys- ja työelämävalmiudet (YRI)

Oppiaine ja tehtävä

Tämän opintokokonaisuuden tehtävänä on tarjota nuorelle mahdollisuus hankkia yrittäjyyteen ja työelämään liittyviä tietoja ja taitoja sekä uusia näköaloja lukion jälkeisiin jatko-opintoihin ja työelämään.

Tavoitteet

Opiskelija

- tutustuu sisäiseen yrittäjyyteen ja yrittäjyyteen
- hankkii tietoja ja taitoja, joiden avulla nuorella on laajempia näköaloja ja paremmat edellytykset suunnata jatko-opintoihin ja työelämään

Osaamisen arviointi

Yrittäjyyden- ja työelämävalmiuksien opintokokonaisuudessa toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojaksojen keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. (ks. tarkemmin opintojaksot)

Kaikki opintojaksot arvioidaan suoritusmerkinnällä S (S = suoritettu, H = hylätty), kun opiskelija on hyväksytysti osallistunut kunkin opintojakson yhteiseen ohjelmaan.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksot

Oman työn omistajaksi! – Johdanto yrittäjyyteen ja sisäiseen yrittäjyyteen, 2 op (YR1V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija hahmottaa, mitkä ovat työelämässä tärkeitä ominaisuuksia.
- Opiskelija tutustuu sisäisen yrittäjyyden käsitteeseen.
- Opiskelija huomaa henkilöbrändin merkityksen ja osaa vaikuttaa omaan henkilöbrändiinsä.
- Opiskelija oppii, mitä yrityksen perustamiseen tarvitaan ja mistä sidosryhmistä yrittäjä saa tukea.
- Opiskelija tapaa erilaisia yrittäjiä ja saa kuulla erilaisia yrittäjätarinoita.
- Opiskelija tapaa yrittäjien sidosryhmiin kuuluvia ja saa kuulla heidän näkemyksiään yrittäjyydestä.

- Opiskelija tutustuu mahdollisuuteen opiskella yrittäjyyttä lukion jälkeen.
- Opiskelija haastattelee yrittäjää ja valmistaa haastattelun pohjalta yritysesityksen. Samalla opiskelija voi verkostoitua ja hankkia esim. kesätyöpaikan
- Opiskelija osaa toimia tulevaisuutensa rakentajana jo nyt. Opiskelija osaa panostaa tärkeiden ominaisuuksien, taitojen ja tietojen kehittämiseen lukiossa, kesätyössä, harrastuksissa ja vapaaajalla. Opiskelija toimii sisäisenä yrittäjänä!

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tämän päivän ja tulevaisuuden hyödylliset työelämävalmiudet (ominaisuudet, tiedot ja taidot)
- sisäinen yrittäjyys
- henkilöbrändi
- yrittäjäksi ryhtyminen
- yrittäjänä toimiminen ja pärjääminen, erilaiset yrittäjät ja yritykset
- yrittäjän sidosryhmät
- yrittäjyysopinnot lukion jälkeisenä mahdollisuutena
- ideat ja inspiraatio, tavoitteet, tulevaisuuden suunnittelu, tavoitteiden mukaiset tulevaisuusteot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa vierailujen ja vieraiden kautta elämyksiä, tietoja ja taitoja, jotka vahvistavat hänen sisäistä yrittäjyyttään. Parhaimmillaan opiskelumotivaatio ja tulevaisuuden suunnittelu saavat lisäkipinää. Opiskelun mielekkyyks ja optimismi lisäävät nuoren hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tapaa opintojaksolla erilaisia vieraita ja vierailee koulun seinien ulkopuolisissa oppimisympäristöissä. Hän oppii kuuntelemaan erilaisia ihmisiä sekä toimimaan tilanteen edellyttämällä tavalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa opintojaksolla kokemuksia työelämästä koulun seinien ulkopuolella. Tämä lisää yhteiskunnan tuntemusta ja antaa malleja siinä toimimiseen. Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin ja työelämään. Parhaimmillaan opiskelija sisäistää yritteliään asenteen eri elämänalueilla. Opiskelija oivaltaa oman työn merkityksen hyvän oman tulevaisuuden ja yhteiskunnan tulevaisuuden rakentamisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tällä opintojaksolla tutustutaan yrittäjyyteen mitä erilaisemmissa muodoissaan. Opiskelija huomaa, että yksilön arvot vaikuttavat yksilön valintoihin ja toimintaan, olipa tämä yrittäjä, työntekijä tai asiakas.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja tai portfolio.

Summatiivinen arviointi koostuu opiskelijan osallistumisesta läpi lukuvuoden kestävään opintojakson ohjelmaan sekä tänä aikana syntyneistä oppinnäytteistä (esim. esitelmä).

Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi opintojakson ohjelmaa.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (S = suoritettu, H = hylätty), kun opiskelija on hyväksytysti osallistunut läpi lukuvuoden kestävään opintojakson ohjelmaan.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, mutta erityisesti taidon ja työskentelyn arvioinnin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla opiskelija tutustuu työelämävalmiuksiin, sisäiseen yrittäjyyteen ja yrittäjyyteen. Vierailijat ja vierailut, toisten kokemuksista oppiminen ovat opintojakson keskeisiä oppimismenetelmiä. Näiden kokemusten avulla opiskelija rakentaa käsitystään työelämästä, yrittäjyydestä sekä lukuisista mahdollisuuksistaan edistää omaa opin- ja työpolkuaan. Opiskelijat kokoontuvat läpi lukuvuoden viisivaiheisen ohjelman mukaan. YR1V tarjoaa erilaisuudessaan virkistävän sekä elämyksellisyteen ja omien kokemusten reflektointiin perustuvan opintojakson lukioopintojaan aloittelevalle.

Opintojaksoa suositellaan ensimmäisen vuositason opiskelijoille.

Tekemällä oppimaan! - Yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden käytännön opintojakso, 2 op (YR2V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa omat mielenkiinnon kohteensa, vahvuutensa, osaamisensa sekä valmiit verkostonsa. Opiskelija tunnistaa myös markkinoiden tai kesätyömarkkinoiden tarpeet.
- Opiskelija päättää toimia joko kesäyrittäjänä tai hakea kesätyötä. Opiskelija tuotteistaa omaa osaamistaan markkinoiden tai kesätyömarkkinoiden tarpeisiin. Opiskelija kiteyttää oman kesäyrittäjänsä liikeidean houkuttelevalla tavalla tai hankkii omaa osaamistaan hyödyntäen kesätyöpaikan.
- Opiskelija työskentelee kesällä joko omaa liikeideaansa harjoittaen tai työsuhteessa.
- Opiskelija hankkii työkokemusta ja arvokkaita työelämätaitoja. Opiskelija oppii katsomaan asioita eri näkökulmista ja tulee erilaisten ihmisten kanssa toimeen uusissa sosiaalisissa tilanteissa.
- Opiskelija hahmottaa kannattavan liiketoiminnan edellytykset ja asiakaspalvelun merkityksen.
- Opiskelija huomaa toimintansa onnistumiset ja kehityskohteet, löytää ratkaisuja haasteisiin, ottaa vastaan ohjausta ja muuttaa tarvittaessa toimintaansa. Opiskelija reflektoi toimintaansa pitämällä oppimispäiväkirjaa
- Opiskelija ylläpitää omaa ansioluetteloaan ja suhtautuu luottavaisesti työllistymismahdollisuuksiinsa jatkossakin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käsitys omista vahvuuksista, osaamisesta, verkostoista, markkinoista
- oman osaamisen tuotteistaminen ja markkinointi, onnistunut myyntiprosessi
- pitkäjänteinen toiminta, itsensä johtaminen, arjen ja ajan hallinta
- työkokemus, työelämätaidot (esim. sosiaaliset taidot, rohkeus asiakaskontaktiin)
- kannattava liiketoiminta, asiakassuhde
- onnistumisista ja epäonnistumisista oppiminen, resilienssi
- ansioluettelo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa kesätyössä tai -yrittäjänä toimiessaan elämyksiä, tietoja ja taitoja, jotka vahvistavat hänen sisäistä yrittäjyyttään. Parhaimmillaan opiskelumotivaatio ja tulevaisuuden suunnittelu saavat lisäkipinää. Opiskelun mielekkyys ja optimismi lisäävät nuoren hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kohtaa asiakkaita, uusia työtovereita ja sidosryhmiä. Hän oppii tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa sekä toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa opintojaksolla kokemuksia työelämästä koulun seinien ulkopuolella. Tämä lisää yhteiskunnan tuntemusta ja antaa malleja siinä toimimiseen. Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin ja työelämään. Parhaimmillaan opiskelija sisäistää yritteliään asenteen eri elämänalueilla. Opiskelija oivaltaa oman työn merkityksen hyvän oman tulevaisuuden ja yhteiskunnan tulevaisuuden rakentamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija rohkaistuu toimimaan uusien ihmisten kanssa, uusissa ympäristöissä. Tämä kehittää nuorena ennakkointikykyä, ongelmanratkaisutaitoa ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen eli tiivistettynä luovaa osaamista käytännön tilanteissa.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissaan eteenpäin, kohti tavoitteiden saavuttamista auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana esimerkiksi opettajan antamalla suullisella palautteella. Palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja oivaltamaan oman ponnistelunsa merkityksen. Palaute voi olla myös vertaisarviointia tai opiskelijan oma itsearvioiva oppimispäiväkirja.

Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan työskentelyjaksollaan pitämään oppimispäiväkirjaan. Laaja-alaisen osaamisen osoittaminen on kytketty osaksi opintojakson kulkua.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S (S = suoritettu, H = hylätty), kun opiskelija on hyväksytysti osallistunut opintojakson ohjelmaan.

Tiivistetysti opintojakson arviointi pitää sisällään tiedon, mutta erityisesti taidon ja työskentelyn arvioinnin. Opintojaksoa ei voi suorittaa täysin itsenäisenä suorituksena, vaan työssä oppimista reflektoidaan tapaamisissa ohjaavan opettajan kanssa.

Opintojakson vapaa kuvaus

YR1V -opintojakson (ks. kuvaus yllä) jälkeen opiskelija voi jatkaa yrittäjyys- ja työelämäopintojaan itsenäiseen toimintaan keskittyvällä käytännön opintojaksolla YR2V. Opiskelija työskentelee kesän ajan joko kesäyrittäjänä tai kesätyössä toisen palveluksessa. Työskentelyssä saatuja kokemuksia reflektoidaan kesän aikana pidettävällä oppimispäiväkirjalla sekä erikseen sovitulla ohjaustuokioilla opettajan kanssa. YR2V tarjoaa erilaisuudessaan virkistävän sekä tekemällä ja kokemuksista oppimiseen perustuvan opintojakson lukiolaisille.

Kurssia suositellaan niille ensimmäisen tai toisen vuositason opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet YR1V -opintojakson.

7.23. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaine ja tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*

- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataidediplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Musiikin Lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Teatterin Lukiodiplomi, 2 op (TELD8)

Opintojakson moduulit

- Teatterin lukiodiplomi, 2 op (TELD8), Valinnainen

Tavoitteet

Teatterin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa
- vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitojaan sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Teatterin lukiodiplomi

- opiskelijan määrittelemä aihe joltakin teatterin alalta ja siihen liittyvä esitys
- työskentelyprosessin hallinta
- taiteellisen prosessin arviointitaidot
- taiteellisen kokonaisuuden ymmärtäminen
- teatterin keinot
- yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa

- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7)

Opintojakson moduulit

- Tanssin lukiodiplomi, 2 op (TALD7), Valinnainen

Tavoitteet

Tanssin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa
- kehittää tanssillisen tehtävän myötä tanssillista osaamistaan edelleen
- kuvaa kirjallisesti tanssin opiskelupolkuaan ja tanssillista kehitystään.

Keskeiset sisällöt

Tanssin lukiodiplomi

- tanssillisena tehtävänä soolo- tai ryhmäteos, jonka opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian
- tanssilliseen tehtävään liittyvä kirjallinen työ
- tanssin lukiodiplomiin sisältyvä tutkielma

7.24. DI-linjan opinnot (DIO)

Laaja-alaiset osaamiset

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksot

Ohjelmointi 1, 6 op (DIO1v)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa Jyväskylän yliopiston järjestämän ITKP102 Ohjelmointi 1- opintojakson osana lukion DI-linjan opintoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jyväskylän yliopiston ITKP102 Ohjelmointi 1 – kurssin sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskelun tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista sekä vahvistaa oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin. Opiskelija kehittää ongelmaratkaisutaitojaan

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty

Tietoverkot, 5 op (DIO2V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa Jyväskylän yliopiston järjestämän ITKP104 Tietoverkot-opintojakson osana lukion DI-linjan opintoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jyväskylän yliopiston ITKP104 Tietoverkot – kurssin sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- o Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskelun tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista sekä vahvistaa oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin
- o Opiskelija kehittää ongelmaratkaisutaitojaan

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty.

Tekniikan alan matematiikan valmistava opintojakso, 5 op (DIO3V)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija suorittaa Jyväskylän yliopiston järjestämän MATP1700 Tekniikan alan matematiikan valmistava kurssi -opintojakson osana lukion DI-linjan opintoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Jyväskylän yliopiston MATP1700 Tekniikan alan matematiikan valmistavan kurssin sisältö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- o Opiskelija tutustuu korkeakouluopiskelun tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista sekä vahvistaa oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin
- o Opiskelija kehittää ongelmaratkaisutaitojaan

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=suoritettu, H=hylätty

7.25. Integraatio-opintojaksot

Arjen taloustaito B, 3 op (YH2P_MAA9P)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytketymisen globaaliin talouteen

- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- Yhteiskuntaopin taloustieto ja talousmatematiikka käsittelevät samoja sisältöjä. Nämä moduulit yhdistämällä Arjen taloustaito-opintojaksoksi opiskelija saa kokonaiskäsityksen taloudesta ja sen hallinnasta. Taloustieto tekee tutuksi talouden käsitteet ja matematiikka harjoittaa käytännön talouden hallintaa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee omaa talouttaan ja osaa suhteuttaa sitä kansantalouteen ja globaaliin talouteen.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arjen taloustaito -opintojaksolla vahvistetaan nuoren oman talouden hallintaa. Opiskelija oivaltaa, miten suunnitella ja ennakoida tulojen ja menojen tasapainoa. Tavoitteena on oman talouden kestävyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla hankituilla tiedoilla ja käytännön taidoilla nuori selviytyy oman talouden hallinnasta. Hän ymmärtää omien valintojensa vaikutuksen ympäröivään yhteiskuntaan ja kansantalouteen, ja toisaalta kansantalouden vaikutuksen omaan talouteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt antavat talousuutisten medialukutaitoa. Tämän avulla nuori on taitavampi tekemään omaa elämäänsä koskevia viisaita päätöksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

YH2- ja MAA9 -moduuleista annetaan erilliset arvosanat yhteiskuntaoppiin ja matematiikkaan.

Opintojakson arvosanat muodostuvat esimerkiksi tuotoksista sekä tavoitteisiin ja sisältöihin pohjautuvista osaamista ja soveltamiskykyä mittaavista tehtäväkokonaisuuksista. Näiden lisäksi voidaan pitää pienempiä tunteitestejä ja/tai päättökoe.

Laaja-alaisista osaamisen osa-alueista hyvinvointiosaaminen voidaan arvioida osana opintojakson tehtäväkokonaisuuksia. Yhteiskunnallinen ja monitieteinen osaaminen arvioidaan formatiivisesti osana tuntityöskentelyä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään yhtä aikaa opintojakson Arjen taloustaito A kanssa.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAA9P_14V)

Oppiaineet

- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Lisälaajuus

1 op

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa

- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot.
- Tavoitteena on, että opiskelija syventää prosenttilaskennan taitojaan.
- Tavoitteena on, että opiskelija oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä.
- Tavoitteena on, että opiskelija osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.
- Yhteiskuntaopin taloustieto ja talousmatematiikka käsittelevät samoja sisältöjä. Nämä moduulit yhdistämällä Arjen taloustaito-opintojaksoksi opiskelija saa kokonaiskäsityksen taloudesta ja sen hallinnasta. Taloustieto tekee tutuksi talouden käsitteet ja matematiikka harjoittaa käytännön talouden hallintaa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee omaa talouttaan ja osaa suhteuttaa sitä kansantalouteen ja globaaliin talouteen.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

- Suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- Indeksi
- Korkokäsite, yksinkertainen korko
- Verotus
- Valuutat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arjen taloustaito -opintojaksolla vahvistetaan nuoren oman talouden hallintaa. Opiskelija oivaltaa, miten suunnitella ja ennakoida tulojen ja menojen tasapainoa. Tavoitteena on oman talouden kestävyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla hankituilla tiedoilla ja käytännön taidoilla nuori selviytyy oman talouden hallinnasta. Hän ymmärtää omien valintojensa vaikutuksen ympäröivään yhteiskuntaan ja kansantalouteen, ja toisaalta kansantalouden vaikutuksen omaan talouteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt antavat talousuutisten medialukutaitoa. Tämän avulla nuori on taitavampi tekemään omaa elämäänsä koskevia viisaita päätöksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

YH2- ja MAA9/MAA14 -moduuleista annetaan erilliset arvosanat yhteiskuntaoppiin ja matematiikkaan.

Opintojakson arvosanat muodostuvat esimerkiksi tuotoksista sekä tavoitteisiin ja sisältöihin pohjautuvista osaamista ja soveltamiskykyä mittaavista tehtäväkokonaisuuksista. Näiden lisäksi voidaan pitää pienempiä tuntitestejä ja/tai päättökoe.

Laaja-alaisista osaamisen osa-alueista hyvinvointiosaaminen voidaan arvioida osana opintojakson tehtäväkokonaisuuksia. Yhteiskunnallinen ja monitieteinen osaaminen arvioidaan formatiivisesti osana tuntityöskentelyä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso järjestetään yhtä aikaa opintojakson Arjen taloustaito B kanssa.

Opintojakson suoritettuaan opiskelija saa suoritettua matematiikan moduulin MAA9 sekä valinnaisen opintojakson MAA14V.

Arjen taloustaito A, 4 op (YH2P_MAB6_7P)

Oppiaineet

- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työn ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Paikallinen lisäys

- Yhteiskuntaopin taloustieto ja talousmatematiikka käsittelevät samoja sisältöjä. Nämä moduulit yhdistämällä Arjen taloustaito-opintojaksoksi opiskelija saa konaiskäsitteiden taloudesta ja sen hallinnasta. Taloustieto tekee tutuksi talouden käsitteet ja matematiikka harjoittaa käytännön talouden hallintaa.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija hallitsee omaa talouttaan ja osaa suhteuttaa sitä kansantalouteen ja globaaliin talouteen.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Arjen taloustaito -opintojaksolla vahvistetaan nuoren oman talouden hallintaa. Opiskelija oivaltaa, miten suunnitella ja ennakoida tulojen ja menojen tasapainoa. Tavoitteena on oman talouden kestävyys.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla hankituilla tiedoilla ja käytännön taidoilla nuori selviytyy oman talouden hallinnasta. Hän ymmärtää omien valintojensa vaikutuksen ympäröivään yhteiskuntaan ja kansantalouteen, ja toisaalta kansantalouden vaikutuksen omaan talouteensa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson keskeiset sisällöt antavat talousuutisten medialukutaitoa. Tämän avulla nuori on taitavampi tekemään omaa elämäänsä koskevia viisaita päätöksiä.

Osaamisen arviointi

Paikallinen lisäys

YH2- ja MAB6/7 -moduuleista annetaan erilliset arvosanat yhteiskuntaoppiin ja matematiikkaan.

Opintojakson arvosanat muodostuvat esimerkiksi tuotoksista sekä tavoitteisiin ja sisältöihin pohjautuvista osaamista ja soveltamiskykyä mittaavista tehtäväkokonaisuuksista. Näiden lisäksi voidaan pitää pienempiä tuntitestejä ja/tai päättökoe.

Laaja-alaisista osaamisen osa-alueista hyvinvointiosaaminen voidaan arvioida osana opintojakson tehtäväkokonaisuuksia. Yhteiskunnallinen ja monitieteinen osaaminen arvioidaan formatiivisesti osana tuntityöskentelyä.

Opintojakson vapaa kuvaus

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydin sisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon toistakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempossa yksikielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
Toimiva peruskielitaito		Opiskelija osaa kiertää tai korvata		Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppan kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monikompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon kontekstuaalisen vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohketta ja ymmärrystä esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkettaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.6. Petäjäveden lukion tuntijako ja opintojen suositeltu suoritusjärjestys

Petäjäveden lukion tuntijako sekä opintojen suoritusjärjestys esitetään [Petäjäveden lukion sähköisessä opinto-oppaassa](#).

[Petäjäveden lukion tuntijako LOPS2021](#)

[Suositus opintojaksojen suoritusjärjestykseksi LOPS2021](#)

8.7. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä Petäjäveden lukiossa

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä [Petäjäveden lukiossa](#) esitetään Petäjäveden lukion verkkosivuilla.